

**TURUN
YLIOPISTO**

”Taistelu näkymätöntä vihollista vastaan”

Covid-19-pandemian turvallistamisrytykset YK:n yleiskokouksessa vuonna 2020

Valtio-oppi
pro gradu -tutkielma

Laatija(t):
Elisa Olkonieni

20.6.2024
Turku

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Valtio-oppi

Tekijä(t): Elisa Olkonieni

Otsikko: ”Taistelu näkymätöntä vihollista vastaan” – covid-19-pandemian turvallistamisyhtymät YK:n yleiskokouksessa vuonna 2020

Ohjaaja: Professori Henri Vogt

Sivumäärä: 67 sivua

Päivämäärä: 20.6.2024

Koronaviruspandemia aiheutti ennennäkemättömän uhan koko maailmalle. Terveyskriisin lisäksi koronapandemian nähdään aiheuttaneen taloudellisen- ja humanitaarisen kriisin kuin myös ihmisoikeuskriisin. Laajentuneen turvallisuuskäsityksen seurauksena tarttuvat infektioaudit on alettu näkemään yhteiskunnissamme pelkkien terveysuhkien sijaan myös suoranaisine turvallisuusuhkina ja koronapandemia toimii tästä hyvänä esimerkkinä.

Tutkielmassa tarkastellaan millä keinoin koronaviruspandemiaa on turvallistettu YK:n yleiskokouksessa vuonna 2020. Teoreettisena viitekehystenä tutkielmassa on Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoria. Jonka avulla pystytään tunnistamaan turvallistamisyhtymän osia. Tutkielmassa puhutaan turvallistamisyhtymistä, koska aineistosta ei ole kaikissa tapauksissa tullut ilmi, onko yleisö hyväksynyt tai hylännyt turvallistamisen. Onnistunut turvallistaminen vaatii sen, että yleisö hyväksyy kyseisen uhan ja toimenpiteet, joita uhka vaatii. Tutkielman menetelmänä käytetään teorialähtöistä sisällönanalyysia, jonka analyysikehikko on rakennettu aiemman tutkimuskirjallisuuden perusteella.

Analyysissa pyritään analyysirungon kolmen kategorian avulla tunnistamaan keinoja, joilla koronapandemiaa on yritetty turvallistaa YK:n yleiskokouksessa. Analyysin kategoriat ovat perinteiseen turvallisuuteen rinnastaminen, talous ja inhimillinen turvallisuus. Tutkielman analyysikehikko on rakennettu aikaisemman tarttuvien infektioauditien turvallistamista käsittelevän tutkimuskirjallisuuden perusteella.

Analyysin jokaisessa kategoriassa nousi esiin useita eri keinoja, joiden avulla YK:n yleiskokouksessa on tehty turvallistamisyhtymä. Monet turvallistamisyhtymistä olivat samanlaisia, mitä löytyi aiemmasta tutkimuskirjallisuudesta. Analyysissa esiin nousi myös uusia asioita ja kokonaan uusi neljäs kategoria, joita ei ollut tullut esiin aikaisemmassa tutkimuskirjallisuudessa liittyen tarttuvien infektioauditien turvallistamiseen. Aiemman tutkimuskirjallisuuden perusteella tarttuvien infektioauditien turvallistamiseen käytetyt keinot ovat vaihdelleet riippuen tautien aiheuttajasta, ja koronapandemian tapauksessa turvallistamisyhtymissä käytettyjä keinoja on laajasti. Tämän voidaan nähdä omalta osaltaan tukevan argumenttia, jonka mukaan koronapandemia on ollut enemmänkin kuin vain terveydellinen uhka ja kriisi.

Avainsanat: turvallistaminen, covid-19, koronapandemia, Kööpenhaminan koulukunta, YK:n yleiskokous, laajentunut turvallisuuskäsitys

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
1.1	Konteksti: covid-19-pandemia	6
2	Laajennettu turvallisuuden käsite	9
2.1	Traditionalistit vs. laajentajat	9
2.2	Ei-perinteiset turvallisuusuhat	11
3	Turvallistaminen ja Kööpenhaminan koulukunta	15
3.1	Kööpenhaminan koulukunta teoreettisena viitekehystenä	15
3.2	Puheakti ja viitekohde	19
3.3	Yleisö	22
3.4	Poisturvallistaminen	23
3.5	Kööpenhaminan koulukunnan kohtaama kritiikki	24
4	Terveyden ja tarttuvien tautien turvallistaminen	27
4.1	Miten tarttuvia infektioitauteja on turvallistettu aiemmin?	29
4.2	Tarttuvien tautien turvallistamisen ongelmat	32
5	Aineiston ja metodin esittely	36
5.1	Aineiston esittely	36
5.2	Menetelmän esittely	38
6	Analyysi: Enemmän kuin terveyskriisi	41
6.1	Perinteisen turvallisuuden teemoihin rinnastaminen	42
6.2	Talouteen vetoaminen	47
6.3	Inhimillinen turvallisuus	52
6.4	Agenda 2030 –tavoiteohjelman vaarantuminen	58
6.5	Analyysin yhteenveto	60
7	Johtopäätökset	64
	Lähteet	68

1 Johdanto

Vuoden 2019 joulukuun viimeisenä päivänä Kiina ilmoitti Maailman terveysjärjestön (WHO) Kiinan aluetoimistolle mystisistä keuhkokuumeclustereista, joita oli esiintynyt Wuhanin kaupungissa. Kolme kuukautta tästä ilmoituksesta mystisiä keuhkokuumeetapauksia aiheuttanut virus oli levinnyt lähes jokaiseen maailman valtioon ja aiheuttanut globaalin pandemian. (Cleassens, 2021, 17–18.) Tämän pandemian tunnemme nimellä koronapandemia tai covid-19-pandemia. Se haastoi terveydenhuollon kantokyvyn sekä yhteiskuntien toimintakyvyn ennennäkemättömällä tavalla, johon valtiot eivät olleet osanneet varautua.

Covid-19-pandemia on ollut ennen kaikkea suuri terveyskriisi ja uhka terveysturvallisuudelle. Mutta se on ollut paljon muutakin kuin terveydellinen hätätila. Pandemia on paljastanut paljon siitä, miten me ihmiset, jotka jaamme yhteisen maapallon, näemme itsemme kansallisvaltioiden, ikäryhmien, instituutioiden, poliittisten ideologioiden, yhteiskuntaluokkien ja jaetun ihmisyyden kautta. Covid-19-pandemia on vaatinut yhteistyötä globaalisti ja sen voidaan nähdä yhdistäneen ihmiskuntaa joillakin huomionarvoisilla tavoilla. Toisaalta se on myös paljastanut monet järjestelmälliset epätasa-arvot, jotka ovat maailmamme perusta. (Ryan, 2020, 2.)

Covid-19 viruksen vaikutukset ovat levinneet hyvin laajalle lääketieteellisen ulottuvuuden ulkopuolelle vaikuttaen voimakkaasti sosiaalisiin, kulttuurisiin, taloudellisiin ja poliittisiin ulottuvuuksiin sekä arkipäiväisiin elintapoihin lähes jokaisen ihmisen kohdalla. Se ei ole ainoastaan vaikuttanut siihen, miten me elämme elämäämme tänään, vaan myös niihin tapoihin, joilla tulemme elämään huomenna ja ylihuomenna. (Ryan, 2020, 2.) Yksi virus onnistui ravistelemaan useita eri yhteiskunnan sektoreita hyvin nopeasti ja paljasti kansainvälisestä järjestelmästäamme heikkoudet.

Yleisesti pandemiat voivat vaikuttaa yhteiskunnan jokaiseen osa-alueeseen niin, että ne leviävät politiikkaan, ympäristöön, talouteen sekä järjestelmällisiin epätasa-arvoihin ja epäoikeudenmukaisuuksiin (Phelan & Carlson, 2022, 475). Näin voidaan nähdä koronapandemiassa käyneen. Pandemialla tarkoitetaan epidemiaa, joka on laajan levinneisyyden vuoksi muuttunut globaaliksi ilmiöksi. Epidemian tulee täyttää kaksi kriteeriä, jotta sitä voidaan kutsua pandemiaksi. Ensiksi epidemian täytyy alkaa tietyltä maantieteelliseltä alueelta ja levitä nopeasti koko maapallolle. Toiseksi epidemian aiheuttavan

virusen tulee olla täysin uudentyypinen ja maailman väestöltä tulee puuttua immunitettiä sitä vastaan. (Linnanmäki, 2006, 2025.)

Pandemiat ovat riivanneet maapalloa jo vuosisatoja ennen covid-19-pandemiaa ja ensimmäinen historiassa tunnettu pandemia on Justinianuksen rutto, joka jylläsi vuosina 541–543 (Piret & Boivin, 2021, 2). Pandemiat eivät ole siis mitenkään uusi ilmiö, vaan niitä on ollut jo tuhansia vuosia. Niitä ei ole kuitenkaan pidetty aina turvallisuusuhkana ja tätä aihetta käsitellään tarkemmin luvuissa 2 ja 4. Tarttuvien infektioautien aiheuttamat pandemiat eivät ole siis uusi ilmiö ja niiden esiintyminen tulee todennäköisesti tulevana vuosikymmeninä kasvamaan. Asiantuntijat ovat tehneet arvion, että noin 50 % todennäköisyydellä tulemme kohtaamaan seuraavan pandemian tulevien 25 vuoden aikana. (Schaefer et.al, 2023, 1.)

Antropogeeniset stressitekijät, kuten ilmastonmuutos, maaperän köyhtyminen ja villieläinten kauppa ovat merkittäviä riskitekijöitä tulevien tartuntatautien esiintymiselle (Carlson et.al, 2021, 1). Useimmat epidemiat ja muut tautiesiintymät ovat saaneet alkunsa zoonoositartunnasta, jossa taudinaiheuttaja siirtyy eläimestä ihmiseen. Tämänhetkisen tutkimustiedon valossa näin on käynyt myös covid-19-virusen kohdalla (WWF, n.d). Covid-19-virus on todennäköisesti lähtenyt liikkeelle wuhanilaiselta eläintorilta, jossa se on siirtynyt eläimestä potilas nolnaan¹ (Cleassens, 2021, 3). Koronapandemian kulkua käsitellään tarkemmin tämän johdantoluvun alaluvussa 1.1.

Covid-19 pandemian turvallistamista ja yleisesti tarttuvien infektioautien turvallistamista on tärkeä tutkia, koska kuten edellä on tullut ilmi, esimerkiksi ilmastonmuutoksella ja tarttuvien infektioautien esiintymisellä on yhteys. Ilmastonmuutos kiihtyy nykyisessä maailmassa nopeammin kuin aikaisemmin (Cevik, 2024). Ilmastonmuutoksen kiihtyessä voimme siis todennäköisesti odottaa uutta pandemiaa. Emme myöskään voi tietää, että onko seuraava pandemia koronapandemiaa pahempi vai ei.

Onkin tärkeää tietää, miten valtiot ovat rakentaneet koronapandemiasta turvallisuusuhan, jonka yleisö voi hyväksyä eli turvallistaneet sen, jotta kohdatessamme mahdollisen seuraavan pandemian pystymme vastaamaan siihen tehokkaasti myös globaalilla tasolla.

Koronapandemian turvallistamisen tutkiminen on myös tärkeää sen takia, että se on ollut enemmän kuin terveydellinen kriisi ja uhka. Se on yletynyt monille eri sektoreille aiheuttaen uhan niin valtioiden taloudelle kuin ihmisten arkipäiväiselle elämälle. Koronapandemian

¹ Potilas nolla = henkilö, joka ensimmäisenä kantaa virusta.

turvallistamisen tutkiminen on myös tärkeää sen takia, että se voi paljastaa meille globaalin epätasa-arvon terveydellisiin hätätilanteisiin vastaamisessa. Epätasa-arvojen paljastuessa voidaan tehdä toimenpiteitä, joiden avulla kaikilla valtioilla olisi tasa-arvoiset mahdollisuudet vastata terveydellisiin hätätilanteisiin.

Tarttuvien infektioautien rooli terveysuhkana on lisääntynyt enenevässä määrin ihmisten globaalin liikkuvuuden seurauksena. Globalisaation tarjoama helppo liikkuvuus antaa tarttuville infektioautuille otollisen tavan levitä globaalisti (Rushton, 2014, 292.) Tarttuvien tautien globaali leviäminen onkin yksi keskeisissä syitä sille, miksi niitä on alettu pitämään turvallisuusuhkina ja tätä aihetta käsitellään laajemmin ja tarkemmin luvussa 4.

Turvallisuuden käsitteen laajenemisella, jota käsitellään tarkemmin luvussa 2, on ollut merkittävä rooli siinä, että tarttavat infektioaudit ja terveys on otettu osaksi turvallisuuden agenda.

Tämän tutkielman teoreettinen viitekehys on Kööpenhaminan koulukunta, jolla on ollut merkittävä rooli turvallisuuden käsitteen laajentumisessa. Koulukunta on tarjonnutkin teoreettisen kehyksen, jonka avulla pystytään analysoimaan, miten jokin asia on turvallistettu tai poisturvallistettu. Kööpenhaminan koulukunta on osa laajempaa kylmän sodan päättymisen jälkeistä yritystä määritellä uudelleen turvallisuustutkimuksen agenda. Koulukunta onkin identifioinut viisi turvallisuuden yleistä kategoriaa: sotilaallinen, ympäristöllinen, taloudellinen, yhteiskunnallinen ja poliittinen turvallisuus. (Emmers, 2013, 131–132.) Kööpenhaminan koulukuntaa teoreettisena viitekehysenä käsitellään laajemmin luvussa 3.

Terveys ei siis ole ollut omana turvallisuuden sektorinaan Kööpenhaminan koulukunnan alkuperäisessä turvallisuuden sektorien listauksessa. Tarttavat infektioaudit ja niiden aiheuttamat pandemiat voidaan mahdollisesti liittää osaksi ympäristöturvallisuuden sektoria, koska kuten aiemmin tässä johdantoluvussa on todettu, ympäristöllä ja tarttuvilla taudeilla on yhteys. Turvallisuuustutkimuksen piirissä kuitenkin turvallisuuden sektoreiden luetteloa on laajennettu koskemaan laajempaa joukkoa aiheita, joihin myös terveys lukeutuu. Terveysteen on viime vuosikymmeninä kiinnitetty enenevässä määrin huomiota turvallistamisen tutkijoiden keskuudessa. (Yang, 2023, 211.) Tarttuvien infektioautien ottaminen saksii turvallisuuden laajennettua agenda osoittaakin, että ne ovat selkeästi kasvattaneet huolta ainakin alan tutkijoiden keskuudessa.

Viime vuosikymmenten aikana tarttuvista taudeista on turvallistettu kansallisella tai kansainvälisellä tasolla HIV/AIDS, SARS, MERS, lintuinfluenssa, sikainfluenssa, ebola ja nyt viimeisimpänä covid-19. Tarttuvien infektioitautien turvallistamisella pyritään oikeuttamaan hätätoimenpiteet, joita tarvitaan tautien aiheuttamien uhkien torjumista varten. Esimerkiksi joskus näitä toimia on oikeutettu aiemmilla pandemioilla tai epidemioilla. Hyvä esimerkki tällaisesta oikeuttamisesta on espanjan tauti, joka riehui ympäri Eurooppaa ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Tällöin sitä ei pidetty itsessään turvallisuushkana, vaikka se tappoi maailmanlaajuisesti noin 50 miljoonaa ihmistä, vaan enemmänkin sodan jälkeisenä vitsauksena. Nykyään kuitenkin monet kansanterveyden ammattilaiset sekä poliittiset päättäjät vetoavat usein espanjan tautiin oikeuttaakseen ihmisten elämään tunkeutuvat pandemiavalmiustoimenpiteet- ja interventiot, jotta vastaavanlainen katastrofi voitaisiin estää. (Hameiri & Jones, 2015, 17). Laajemmin erilaisia argumentteja, joita on käytetty tarttuvien tautien turvallistamisessa, käsitellään luvussa 4, joka keskittyy aiempaan tutkimukseen tarttuvien tautien turvallistamisesta.

Tämä tutkielma pyrkii vastamaan tutkimuskysymykseen:

Millä keinoin Covid-19-pandemia on yritetty turvallistaa YK:n yleiskokouksessa vuonna 2020?

Edellä esitettyyn tutkimuskysymykseen yritetään etsiä vastausta YK:n yleiskokouksen vuoden 2020 asiakirjoissa, joissa on käsitelty koronapandemiaa. Yleiskokous valikoitui tähän tutkielmaan käsiteltäväksi, koska se on YK:n pääasiallinen politiikan muotoileva elin. Yleiskokous on maailmanlaajuinen foorumi, jossa YK:n jäsenmaat kokoontuvat ja pääsevät keskustelemaan sekä päättämään kansainvälisistä asioista. Sillä on myös keskeinen rooli standardien asettamisessa ja kansainvälisen lain kodifioinnissa. (UN, n.d., a) Tarkemmin aineistosta kerrotaan luvussa 5.

Yleiskokous on selkeästi merkittävä toimija kansainvälisessä järjestelmässä. Koronapandemia oli ennennäkemätön globaalikriisi ja voimme olettaa, että YK:n yleiskokouksessa on keskusteltu siitä ja yritetty etsiä ratkaisuja globaaliin pandemiaan. Voimme myös olettaa, että yleiskokouksella on ollut merkittävä rooli kansainvälisen vastauksen koordinoimisessa pandemiaan sen aseman seurauksena. Kuten edellä on todettu, YK:n yleiskokous on kansainvälinen foorumi, joten jäsenvaltiot ovat siellä päässeet tuomaan esiin omia näkökantojaan ja huoliaan liittyen pandemiaan. Tämän seurauksena saadaan laaja katsaus erilaisia turvallistamisyrittäjiä ja voimme esimerkiksi huomata eroja valtioryhmien välillä.

Näiden syiden takia olen päätenyt keskittymään YK:n yleiskokouksen asiakirjoihin YK:n turvallisuusneuvoston tai WHO:n sijaan.

YK:n turvallisuusneuvosto tai WHO olisivat kummatkin olleet mahdollisia tutkimuksen kohteita tälle tutkielmalle. YK:n turvallisuusneuvosto on itseasiassa toiminut kaksi kertaa turvallistavana toimijana tarttuvien infektiotautien turvallistamisessa. Näissä tapauksissa kuitenkin on keskitytty sotilaallisen turvallisuuden horjumiseen, eikä niinkään ihmisten terveysturvallisuuteen (Pavone, 2017; McInnes & Rushton, 2013). Turvallisuusneuvosto olisi ollut luonteva tutkimuksen kohde, koska tässä tutkielmassa keskitytään turvallisuuteen. Se ei kuitenkaan valikoitunut tutkimuksen kohteeksi, koska turvallisuusneuvosto ei ollut kovinkaan paljon käsitellyt koronapandemiaa turvallisuusuhkana.

WHO olisi ollut mielenkiintoinen tutkimuksen kohde, mutta sen päättävä elin (Maailman terveyskokous), kokoontuu vain kerran vuodessa päättämään organisaation politiikasta. Sillä on myös toimeenpaneva hallitus, joka koostuu terveydenhuollon ammattilaisista. (WHO, n.d.) WHO ei tullut valituksi tähän tutkielmaan, koska terveydenhuollon asiantuntijat ovat keskeisessä roolissa sen päätöksenteossa, eikä jäsenmaiden välillä tulisi näin ollen ilmi kovinkaan eriäviä mielipiteitä.

Tutkimuskysymykseen etsitään vastausta aineistosta teorialähtöisellä sisällönanalyysillä. Käytettävä analyysirunko on rakennettu käyttäen aiempaa tutkimuskirjallisuutta tarttuvien infektiotautien turvallistamisesta. Turvallistamista itsessään voidaan käyttää menetelmänä ja yleisin turvallistamisen tutkimuksen menetelmä onkin diskurssianalyysi (Balzacq et.al, 2016, 519). Päädyin kuitenkin teorialähtöiseen sisällönanalyysiin, koska sen avulla pystytään luokittelemaan turvallistamisprosessissa käytettyjä argumentteja ja keinoja teemoittain. Näin voidaan saada laaja kuva siitä, millaisia eri keinoilla covid-19-pandemiaa on yritetty turvallistaa.

Teorialähtöisen sisällönanalyysin avulla saadaan myös tietoa siitä, eroaako covid-19-pandemian turvallistaminen muiden tarttuvien infektiotautien turvallistamisesta, koska analyysikehikko perustuu aikaisempaan tutkimukseen. Teorialähtöisen sisällönanalyysin rinnalla käytän Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisprosessia, jonka avulla erottelen analyysissä esimerkistä turvallistavan toimijan, uhatun viitekohteen, yleisön ja toimenpiteen uhkaa vastaan. Luvussa 5 on kerrottu tarkemmin teorialähtöisestä sisällönanalyysistä ja turvallistamisprosessi avataan kattavasti luvussa 3.

Tämän pro- gradu tutkielman rakenne on seuraavanlainen. Tämän johdannon alaluvussa käsitellään koronapandemian kulku pähkinänkuoressa ja kerrataan näin ollen tutkielman konteksti. Vaikka koronapandemia on suhteellisen tuore tapahtuma, se on hyvä kerrata lyhyesti, koska se toimii tämän tutkielman kontekstina. Tämän jälkeen siirrytään lukuun 2, jossa käsitellään laajennettua turvallisuuden käsitettä. Luvussa on kaksi alalukua, joista ensimmäisessä käsitellään väittelyä, jota käytiin turvallisuuden käsitteen laajentamisesta. Toisessa alaluvussa käsitellään laajennetun turvallisuuden käsitteen sisältöä. Luvussa 3 käsitellään Kööpenhaminan koulukuntaa teoreettisena viitekehystenä ja turvallistamisen käsitettä. Luvussa on viisi alalukua. Ensimmäisessä alaluvussa käsitellään koulukuntaa teoreettisena viitekehystenä. Tätä seuraavassa kolmessa alaluvussa käsitellään koulukunnan luoman turvallistamisteorian tärkeimpiä osia yksitellen. Kolmannen luvun viimeisessä alaluvussa esitellään koulukunnan kohtaamaa kritiikkiä.

Luvussa 4 päästään käsittelemään aiempaa tutkimusta tarttuvien infektioautien turvallistamisesta. Luvussa käsitellään syitä, miksi tarttuvia infektioauteja on ylipäänsä alettu turvallistamaan, kuin myöskin tapoja millä niitä on turvallistettu. Luvun viimeisessä alaluvussa esitellään myös, mitä ongelmia tarttuvien infektioautien turvallistamiseen liittyy. Luvussa 5 esitellään tarkemmin tutkielmassa käytetty aineisto ja tutkielman menetelmä. Luku 6 on tutkielman analyysiluku, joka on jaettu teorialähtöisen sisällönanalyysin kategorioiden mukaan ja luvun viimeisessä alaluvussa tehdään yhteenveto analyysista, sekä esitetään pohdintaa liittyen analyysin tuloksiin. Viimeisenä tässä tutkielmassa on luku 7, jossa tehdään tutkielman johtopäätökset ja pyritään vastaamaan tutkimuskysymykseen.

1.1 Konteksti: covid-19-pandemia

Joulukuussa 2019 Kiinassa Hubein maakunnassa raportoitiin keuhkokuumetapauksista, joiden aiheuttajaa ei tunnistettu. Ensimmäinen mysteerinen keuhkokuumetapaus raportoitiin Kiinassa 18.12.2019, mutta Kiina ei raportoinut tästä heti WHO:n Kiinan maatoimistolle. WHO:lle asiasta raportoitiin vasta vuoden 2019 viimeisenä päivänä. Tammikuussa 2020 mysteerivirus oli saatu tunnistettua kuuluvan koronavirusperheeseen, johon kuuluu esimerkiksi myös 2000-luvun alussa pelkoa herättänyt SARS. Tammikuun aikana virus levisi laajasti Kiinan sisällä. Tämän seurauksena tammikuun loppupuolella Kiinan hallinto asetti joukon rajoitustoimenpiteitä, joilla yritettiin saada viruksen leviäminen hallintaan ja pysähtymään. (Malhotra et.al, 2021, 33.)

Kiinan hallinto päätti asettaa Wuhanin kaupungin täydelliseen sulkuun, koska se oli sillä hetkellä epidemian keskus. Samaan aikaan kun Wuhanin kaupunki määrättiin täydelliseen sulkuun monien valtioiden johtajat uskoivat siihen, että epidemia saadaan pysymään Kiinan rajojen sisällä tehokkaiden rajoitustoimenpiteiden ansiosta ja näin vältettäisiin globaali pandemia. (Cleassens, 2021, 18–19.) Monien valtioiden johtajien optimismista ja Kiinan asettamista rajoitustoimenpiteistä huolimatta virus, joka oli saanut nimekseen SARS-CoV-2 tai tuttavallisemmin covid-19 oli lähtenyt leviämään globaalisti. Vuoden 2020 tammikuun toiseksi viimeisenä päivänä WHO:n kansainvälisten terveyssäännösten (IHR) kokous julkisti raportin, jossa todettiin, että covid-19 oli jo levinnyt 18 valtioon, joista neljässä oli raportoitu viruksen leviämisestä valtion sisällä. (Malhotra et.al, 2021, 33.)

Samana päivänä raportin julkaisemisen kanssa WHO julisti covid-19-viruksen olevan kansainvälistä huolta aiheuttava kansanterveydellinen hätä (PHEIC). Tämän julistuksen seurauksena monet valtiot alkoivat asettamaan matkustusrajoituksia ja -varoituksia. Tammikuun aikana virus oli levinnyt moniin Aasian valtioihin ja samoihin aikoihin Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa alkoi esiintymään tartuntoja. Viruksen levitessä uusiin valtioihin niissä yksi toisensa jälkeen otettiin käyttöön samanlaisia rajoitustoimenpiteitä kuin Kiinassa. Tarkoituksena oli ”tasoittaa” käyrää rajoittamalla ihmisten sosiaalista kanssakäymistä. (Goyal et.al, 2021,43–45.)

11.3.2020 WHO julisti covid-19 olevan pandemia, koska virus oli siihen mennessä levinnyt Kiinan ulkopuolelle 114 valtioon ja tapausmäärät kasvoivat eksponentiaalisesti ympäri maailmaa. Pandemian aikana ympäri maailmaa esiintyi pandemian purkauskeskittymiä, joissa tartuntojen ja sairaalahoitoon joutuneiden määrä kasvoi räjähdysmäisesti päivittäin. Monissa valtioissa oli pelko terveydenhuollon kantokyvyn romahtamisesta. (Malhotra et.al, 2021, 33.)

Samaan aikaan kun yhteiskunnat sulkeutuivat, alkoi tiedeyhteisössä kilpajuoksu rokotteiden kehittämiseen ja valmistamiseen. Tartuntamäärien laskettua kevään edetessä vuonna 2020 yhteiskunnat alkoivat avautumaan kesää kohden, mutta yhteiskunnat palasivat ”uuteen normaaliin” tilanteeseen, johon kuuluivat kevyemmät rajoitustoimenpiteet. Kuitenkin tästä seuraavaa kolmea vuotta varjostivat lukuisat uudet covid-19-viruksen alavariantit ja rajoitustoimenpiteet, joita jouduttiin asettamaan yhteiskuntiin aina tartuntamäärien kasvaessa. Ainoana ratkaisuna pandemiasta ulospääsyyntä nähtiin olevan rokotteet, joita kehitettiin nopealla tahdilla. (Wallius, 2024.)

Koronarokotteita kehitettiin ja testattiin ennennäkemättömän nopealla tahdilla vuoden 2020 aikana ja loppuvuonna alettiin näkemään hieman valoa tunnelin päässä hieman. Rokotteista oli suuri kysyntä jo ennen kuin niitä oli ehditty hyväksyä virallisesti käyttöön tai edes valmistaa. (Relander, 2022.) Koronarokotteiden suuren kysynnän seurauksena rikkaat kehittyneet valtiot onnistuivat ostamaan niitä ennakkoon itselleen huomattavia määriä, kun taas globaalin etelän valtiot jäivät jalkoihin. Esimerkiksi koronarokotteiden ensimmäisen jakeluvuoden aikana korkean tulotason valtiot olivat saavuttaneet 75-80 % rokotustavoitteestaan, kun taas matalan tulotason valtiot saivat saavutettua >10 % tavoitteestaan. (Pilkington et.al, 2022.)

Pikkuhiljaa ympäri maailmaa ihmiset alkoivat rokotteiden ja sairastetun taudin ansiosta saamaan immuunisuojaa koronavirukselle ja sen alavarianteille. Ajan kuluessa ympäri maailmaa alettiin luopumaan rajoitustoimenpiteistä ja palaamaan kohti normaalia elämää. Pandemian voidaan katsoa päättyneeksi toukokuussa 2023, jolloin WHO julisti, ettei covid-19 ole enää kansanterveydellinen uhka (UN News, 2023). Suomessa covid-19-virus poistettiin yleisvaarallisten tartuntatautiin listalta kuukautta myöhemmin WHO:n julistuksesta kesäkuun lopussa vuonna 2023 (Valtioneuvosto, 2023).

Koronavirus onnistui leviämään kenenkään huomaamatta ympäri maailmaa ja onkin epäilty sitä, että koronavirus on kiertänyt Euroopassa jo ennen, kun ensimmäinen tapaus on huomattu Kiinassa. Myös koronaviruksen alkuperästä on liikkunut paljon salaliittoteorioita. (Claessens, 2021, 5.) Koronapandemia näytti koko maailmalle, kuinka näkymätön virus voi aiheuttaa suuren uhan koko maailmalle. Koronapandemia kesti yhteensä noin 3 vuotta. Tässä luvussa on annettu pandemian kulusta pääpiirteet, koska pandemian ajallinen kesto oli suhteellisen pitkä. Seuraavaksi tässä tutkielmassa siirrytään käsittelemään laajennettua turvallisuuden käsitettä.

2 Laajennettu turvallisuuden käsite

Tässä luvussa käsitellään laajennetun turvallisuuden käsitettä. Ensiksi käsitellään laajennetun turvallisuuden käsitteen syntyä, eli niin sanottujen traditionalistien ja laajentajien välillä väittelyä siitä, pitääkö turvallisuuden käsitettä laajentaa ja voiko sitä ylipäänsä laajentaa. Tämän jälkeen tämän luvun toisessa alaluvussa käsitellään laajentuneen turvallisuuskäsitteen myötä nousseita ei-perinteisiä turvallisuusuhkia, joihin tarttuvat infektioaudit ja pandemiat kuuluvat.

2.1 Traditionalistit vs. laajentajat

Historiallisesti termiä ”turvallisuus” on käytetty viittaamaan suojassa olemiseen, turvallisuuden tai vahingon uhan puuttumisen tilaan. Nykyään niin sanottu ”perinteisen” turvallisuuden käsite jäljitetään yleisesti kylmän sodan alkamiseen, jolloin Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton vastavuoroinen ydinasepelote aiheutti jatkuvaa turvattomuutta, joka liittyi NATO:n ja Varsovan liiton massiiviseen sotilaalliseen laajentumiseen. Turvallisuuden määritelmä herätti kaikista eniten julkista kiinnostusta juuri kylmän sodan aikana, jolloin sen keskiössä oli sotilaallinen voima ja keskeisenä turvallisuusdiskurssina oli peloteteoriat. Tällä aikakaudella uusrealismi toimi turvallisuussektorin ajavana ideologiana. Kansallinen turvallisuus nähtiin synonyyminä turvallisuudelle tällöin ja valtio oli turvallisuuden ainoa viitekohde. Turvallisuuden tavoitteena oli säilyttää valtion poliittinen itsenäisyys ja päätöksentekovapaus anarkistisessa kansainvälisessä järjestelmässä. (Swain, 2013, 12.)

Uusrealismin näkökulmasta valtioiden fyysistä turvallisuutta tulee suojella tahalliselta vahingonteolta, joka on yleensä luonteeltaan sotilaallista ja tämä tulee pääasiassa tehdä sotilaallisin keinoin. Jotta valtiot voivat varmistaa niiden oman selviytymisen anarkistisessa kansainvälisessä järjestelmässä, vallan tavoittelua tulee hallita vallan tasapainon mekanismin avulla. Tämän mekanismin edistämiseksi käytettäviin keinoihin kuuluvat pelote, sotilaallisen voiman projisointi, strateginen ydinaseiden tasapaino, sekä kollektiivinen turvallisuus ja sotilaalliset liitot. (Caballero-Anthony, 2015a, 21.) Perinteisen turvallisuuden keinovalikoimaan kuuluu siis sotilaallinen turvallisuus, jota ylläpidetään sotilaallisin instrumentein. Perinteisen turvallisuuden käsitteen mukaan turvallisuussektorin toimijoita ovat ainoastaan valtiot.

Monien kansainvälisten suhteiden ja turvallisuustutkimuksen tutkijoiden mukaan kylmän sodan päättymistä pidetään käännekohtana turvallisuudensektorilla (Caballero-Anthony,

2015b, 4). Kylmän sodan loppuminen nimittäin haastoi pitkään vallassa olleen uusrealistisen paradigman. Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen tapahtunut valtasuhteiden uudelleenjärjestely johti turvallisuusprioriteettien uudelleenarviointiin. Kansainvälisen turvallisuusmaiseman perustavanlaatuinen muutos loi mahdollisuuden muuttaa turvallisuuskeskustelua, jotta valtioiden turvallisuuslaskelmissa voitaisiin enemmän kiinnittää huomiota muihin turvallisuuskysymyksiin. (Caballero-Anthony, 2015a, 21–22.)

Kylmän sodan päätyttyä turvallisuustutkimuksen kentällä nousi esiin uusia näkökulmia siitä, miten turvallisuus voidaan nähdä. Tällöin turvallisuustutkimuksen saralla nousi esiin kolme koulukuntaa: traditionalistit, jotka keskittyivät pääasiassa sotilaalliseen turvallisuuteen, laajentajat², jotka halusivat laajentaa turvallisuusagendaa ja kriittinen turvallisuustutkimus, jonka kannattajat halusivat luoda kyseenalaistavamman näkökulman koko kehikolle, jossa turvallisuus on käsitteellistetty. (Buzan, 1997, 5.) Laajentajien koulukunta alkoi haastamaan traditionalisteja väittämällä, että heidän lähestymistapansa epäonnistuu vastaamaan kylmän sodan jälkeisiin haasteisiin (Buzan & Hansen, 2009, 187).

Kylmän sodan aikana kansallisen turvallisuuden idea nousi esiin idän ja lännen vastakkainasettelusta. Kuten aiemmin tässä luvussa on tuotu esiin, se koski pääasiassa sotilaallista turvallisuutta, vaikka vastakkainasettelua oli havaittavissa useimmilla yhteiskunnan eri sektoreilla. Kylmän sodan hiipumisen seurauksena uusrealistinen oletus siitä, että sotilaallinen turvallisuus on etualalla, tuli kyseenalaistetuksi (Buzan, 1997, 5–6.) Laajentajien koulukunta käytti juuri kylmän sodan rauhanomaista päättymistä yhtenä perusteluna uusrealistisen lähestymistavan epäonnistumiselle. Muita perusteluja olivat monet poliittiset ongelmat, jotka aiemmin määriteltiin osaksi ”matalaa politiikkaa”. Traditionalistien uusrealistinen lähestymistapa oli kyvytön vastaamaan uhkiin, jotka johtuivat esimerkiksi ympäristön rappeutumisesta tai HIV/AIDS-epidemian kiihtymisestä. Itse sotilaskeskeisyyden haastamisessa ei ollut mitään uutta 1980–1990-luvuilla, vaan uutta oli se, että sotilaskeskeisyyttä haastoivat turvallisuustutkijat, eivätkä esimerkiksi rauhantutkijat. (Buzan & Hansen, 2009, 187.)

Laajentajien koulukunta halusi laajentaa turvallisuuden käsitettä ongelmapohjaisesti. Traditionalistit vastareaktionä loivat vetoituksen siitä, että turvallisuustutkimuksen tulisi keskittyä ainoastaan asiakysymyksiin, joiden ydin on voimankäyttö tai voimankäytöllä

² englanniksi = wideners

uhkailu. Vaatimusta perusteltiin sillä, että jos turvallisuuden käsitettä laajennettaisiin progressiivisesti, käsitteen älyllinen koherenssi vaarantuisi ja lopulta sen keskeinen merkitys tulisi tyhjäksi. Traditionalistit puolustivat näkökantaansa hyvin tiukasti. Traditionalistien kritiikistä huolimatta laajentajien näkökulma pääsi osaksi turvallisuustutkimuksen kenttää. Laajentajien turvallisuusagenda avartaa tietoa ja ymmärrystä, joita vaaditaan turvallisuustutkimuksessa. (Buzan, 1997, 9–10.)

Laajentajien näkemys turvallisuudesta aiheuttaa myös kaksi muuta asiaa. Ensiksi kun turvallisuuden poliittinen funktio otetaan huomioon, laajentajien näkökulma avartaa ongelmia, joihin valtioiden tulisi reagoida ja mobilisoida resursseja. Tämä on sekä hyvä että huono asia yhtä aikaa. Toiseksi laajentajien näkökulmassa turvallisuus usein nostetaan jalustalle universaalina hyvänä asiana, mutta tämä ei ole kaikissa tilanteissa aina pidä paikkaansa. Laajentajien koulukunnan seurauksena turvallisuuden agendalle on noussut joukko uusia turvallisuuden viitekohteita kuin myös joukko uusia uhkia. Valtio on vähemmän tärkeä uudessa turvallisuusagendassa verrattuna vanhaan turvallisuusagendaan. Valtio on vähemmän tärkeässä, joskin yhä merkittävässä asemassa vanhaan turvallisuusagendaan verrattuna, vaikka se ei olekaan enää dominoiva viitekohde. (Buzan, 1997, 10–11.)

Traditionalistien ja syventäjien välisen väittelyn lisäksi laajentajien leirin sisällä käytiin väittelyitä. Keskustelua käytiin neljän asian äärellä: viitekohteen laajentamisesta valtion ulkopuolelle, turvallisuuden käsitteen laajentamisesta koskemaan muita sektoreita kuin sotilaallista, tasapuolista painoarvon antamista kotimaisille ja rajat ylittävälle uhille sekä mahdollisuuden traditionalisteille muuttua. (Buzan & Hansen, 2009, 188.). Seuraavaksi siirrytään käsittelemään ei-perinteisiä turvallisuusuhkia, jotka ovat nousseet turvallisuuden agendalle.

2.2 Ei-perinteiset turvallisuusuhat

Traditionalistien ja laajentajien välisen väittelyn seurauksena turvallisuuden käsite laajeni ja nähtiin, että turvallisuusuhkia voi tulla muualtakin kuin sotilaalliselta sektorilta. Käsitteen laajentumisen seurauksena turvallisuuden viitekohteena voi olla valtioiden lisäksi myös esimerkiksi yksilöt. Myös viitekohteita uhkaavien uhkien joukko laajeni. Näiden uusien ei-perinteisten³ turvallisuusuhkien luonteet ovat sellaisia, ettei niitä olisi aiemmin otettu osaksi turvallisuuden agendaa. Globalisaation seurauksena ei-perinteiset turvallisuusuhat

³ Englanniksi: non-traditional security threats (NTS)

muodostavat vakavia turvallisuusuhkia maailmanlaajuisesti. (Parker, 2012, 1.) Mitä nämä ei-perinteiset turvallisuusuhat siis oikein ovat?

Ensinnäkin ne voidaan jakaa kahteen eri kategoriaan: ihmisten aiheuttamat uhat ja ihmisistä riippumattomat uhat. Ihmisten aiheuttamiin uhkiin kuuluvat esimerkiksi terroristijärjestöt, epäonnistuneet valtiot ja ääri-ideologiat. Ihmisistä riippumattomien uhkien kategoriaan kuuluvat esimerkiksi luonnonkatastrofit ja tarttuvat infektioaudit. (Parker, 2012, 1–4.) Ei-perinteiset turvallisuusuhat saavat alkunsa jostain muulta sektorilta kuin sotilaalliselta, mutta ne voivat silti olla aseellisia. Globalisaation kaksiteräisen miekan seurauksena on syntynyt aseellisia konflikteja. (Swain, 2013 1).

Globalisaatio on luonnut vaurautta ja kannustanut uusiin teknologisiin innovaatioihin, mutta samanaikaisesti se ei ole tukenut ja edistänyt kestäväää kehitystä. Se on pikemminkin synnyttänyt suurempaa ahdistusta ja puutetta kehittyvissä valtioissa. Nykyään globalisaatio tunkeutuu syvälle kansallisiin asioihin aiheuttaen rakenteellisia muutoksia, jotka edistävät uusien tai piilevien konfliktien puhkeamista. Tällaisia konflikteja ovat esimerkiksi sisällissodat, kansanmurhat, yhteisöjen välinen väkivalta tai valtioiden hajoaminen. Viimeisten kahden vuosikymmenen aikana väkivaltaiset etniset konfliktit ovat korvanneet ideologisen kilpailun valtioiden pääasiallisena ristiriitojen lähteenä niin niiden sisällä kuin valtioiden välilläkin. (Swain, 2013, 1–2.)

Ihmisen aiheuttamat ei-perinteiset turvallisuusuhat voidaan nähdä niiden väkivaltaisen luonteen takia samankaltaisina kuin perinteisen turvallisuuden uhat, jotka ovat peräisin sotilaallisesta lähteestä. Onkin tärkeää tiedostaa, että ei-perinteisiin turvallisuusuhkiin kuuluu tällaisia uhkia, jotka ovat aseellisia ja väkivaltaisia, eikä ainoastaan ihmisistä riippumattomia uhkia. Monet tällaiset aseelliset ja väkivaltaiset ei-perinteiset turvallisuusuhat on ehkäpä helpompi mieltää turvallisuushaksi, koska ne muistuttavat perinteisen turvallisuuden käsityksen määritelmää uhasta. Erona on siis se, että viitekohteena ja toimijana on joku muu kuin valtio, esimerkiksi ei-valtiollinen toimija, joka uhkaa valtiota.

Toinen ei-perinteisten turvallisuushkien kategoria on ihmisestä riippumattomat turvallisuusuhat. Tällaisia uhkia ovat esimerkiksi ympäristö- ja ilmastohuolet, ihmisten laaja-alainen muutto, ruuan ja veden niukkuus, biodiversiteetin menetys ja tarttuvien infektioautien aiheuttamat pandemiat. Nämä kaikki ovat asettaneet maailmanlaajuisesti vakavia uusia turvallisuushasteita, joihin valtioiden täytyy nyt vastata. Maailman kasvava väestömäärä yhdistettynä globalisaatioon ja teollistumiseen on jättänyt pysyvän jäljen maapallon

ekosysteemeihin aiheuttaen laajamittaisia ympäristövahinkoja ja -tuhoja. Ilmastonmuutos ja ympäristön rappeutuminen altistavat koko maapallon väestön uudelle turvallisuushkien joukolle, jotka voivat aiheuttaa massiivisia tuhoja ja ongelmia useilla alueilla ympäri maapalloa. (Swain, 2013, 5–6.)

Ei-perinteiset turvallisuushat ovat siis laaja joukko hyvinkin erilaisia uhkia. Niillä on kuitenkin yhteisiä piirteitä, jotka erottavat ne perinteisistä turvallisuushista. Monet näistä uusista ei-perinteisistä turvallisuushista ovat luonteeltaan ylirajallisia ja ne usein saavat alkunsa jostain muusta kuin sotilaallisesta lähteestä esimerkiksi ilmastonmuutoksesta, tartuntataudeista tai ihmisten salakuljetuksesta. Ne myös usein ilmaantuvat lyhyellä varoitusajalla ja leviävät globaalisti. Nämä uhat ovat myös yleensä sellaisia, että niitä ei voida täysin estää. Ei-perinteisten turvallisuushkien ylirajallisen luonteen takia kansalliset ratkaisut niihin ovat usein riittämättömiä ja tämän takia tarvitaan alueellista ja monenkeskistä yhteistyötä. Kuten tässä luvussa on jo tullut aiemmin ilmi, ei-perinteisissä turvallisuushissa viitekohde ei enää ole ainoastaan valtio. (Cabellero-Anthony & Cook, 2013,6.)

Ei-perinteisen turvallisuuden käsitteen mukaan turvallisuuden tarjoajina voi olla myös joku muu kuin valtio, esimerkiksi kansainväliset yhteisöt. Kansainvälinen järjestelmä on monimutkainen turvallisuuden tarjoaja, johon kuuluu monitasoista kansainvälistä yhteistyötä valtioiden välillä. Tähän sisältyy kahdenväliset sopimukset, alueelliset järjestöt tai globaali turvallisuusjärjestelmä, kuten YK. (Swain, 2013, 6–8.) Turvallisuuden tarjoajien laajentuminen johtuu ei-perinteisten turvallisuushkien ylirajallisesta luonteesta. Ylirajallisen luonteen seurauksena uudet ei-perinteiset turvallisuushat aiheuttavat todennäköisesti suurempaa haittaa suuremmalle joukolle ihmisiä, kuin perinteiset turvallisuushat, joille on ominaista olla rajoittuneita jollekin tietylle maantieteelliselle alueelle. Ylirajallinen luonne on saanut aikaan sen, että valtiot ovat yrittäneet luoda läheisempiä institutionaalisia ja proseduraalisia järjestelyjä, joiden avulla uhkiin voidaan vastata. (Cabellero-Anthony & Cook, 2013, 1–2.)

Kuten aiemmin tässä alaluvussa on tullut esiin, tarttuvat infektioaudit ovat yksi esimerkki ei-perinteisestä, ihmisistä riippumattomasta turvallisuushasta. Viime vuosikymmenien aikana enemmän ihmisiä on kuollut maailmanlaajuisesti uusiin tartuntatauteihin, kuin muihin turvallisuushkiin yhteensä. Tämän seurauksena niitä on alettu pitämään enenevässä määrin turvallisuushkina. ”Kuoleman seitsemänä” tunnetut tartuntataudit, jotka ovat muodostaneet uhan ihmisten turvallisuudelle, ovat HIV/AIDS, tuberkuloosi, malaria, alempien

hengitysteideninfektiot, ripulitaudit, hepatiitti B ja C sekä tuhkarokko. Tartuntataudit leviävät nopeasti ja maailmanlaajuisesti ihmisten käyttäytymisen ja globaalin liikkuvuuden seurauksena. Muutokset väestön siirtymässä, huonot maan- ja vesivarojenkäyttömallit, ympäristön rappeutuminen, suurten kaupunkien kasvu, globaalin liikkuvuuden helppous ja kasvava pakolaisten määrä lisäävät yhdessä lääkeresistenttien mikrobien ja uusien antibioottien kehityksen viiveen kanssa tartuntatautien leviämistä. Uudet tartuntataudit aiheuttavat merkittäviä sosioekonomisia ja poliittisia riskejä yhteiskunnille, erityisesti silloin kun vaikutusalueen maat tai alueet menettävät nykyisiä ja tulevia sukupolvia. (Swain, 2013, 6–8.)

Tartuvat infektioaudit kuten kaikki muutkin ei-perinteiset turvallisuusuhat ovatkin siis merkittäviä uhkia nykypäivänä. Tämän seurauksena terveysturvallisuus on noussut tärkeään asemaan osana ihmisten turvallisuutta. WHO on määritellyt joukon kansainvälisen terveysturvallisuuden toimenpiteitä, jotka ovat ennaltaehkäiseviä kuin myös reaktiivisia. Näiden toimenpiteiden tavoitteena on minimoida akuuttien kansanterveydellisten tapahtumien aiheuttamaa vaaraa ja vaikutusta, jotka uhkaavat ihmisten terveyttä yli maantieteellisten rajojen. Pandemiat, muut terveydelliset hätätilanteet ja heikot terveysjärjestelmät eivät ainoastaan maksa ihmishenkiä, vaan ne myös luovat suurimmat riskit tänä päivänä globaalille taloudelle ja turvallisuudelle. (WHO, n.d.)

Turvallisuuden käsitteen laajeneminen koskemaan muitakin kuin sotilaallisesta lähteestä nousevia uhkia on selkeästi tärkeää nykypäivän globaalissa maailmassa. Sotilaallisista lähteistä nousevat turvallisuusuhat ovat yhä relevantteja, mutta enää niitä ei voi nähdä ainoina turvallisuusuhkina. Terveyden voidaan nähdä olevan nousemassa koko ajan tärkeämmäksi turvallisuussektorin osaksi. Kuten tämän tutkielman johdannossa tuli ilmi, tarttuvia infektioitauteja ei ole aina pidetty turvallisuusuhkana, vaan niistä on pitänyt luoda sellaisia turvallistamisen avulla. Tarttuvien tautien turvallistamista tässä tutkielmassa luvussa 4 tarkemmin ja ennen sitä seuraavaksi käsitellään Kööpenhaminan koulukuntaa ja turvallistamisteoriaa.

3 Turvallistaminen ja Kööpenhaminan koulukunta

Turvallistamisteoria esiteltiin kansainvälisten suhteiden tutkimuksen alalla 1980-luvulla osana traditionalistien ja laajentajien välillä käytyä väittelyä. Tämän jälkeen turvallistamista on sovellettu turvallisuusuhkien diskursiivisten rakentumien tutkimuksessa, jotka ovat liittyneet erilaisiin poliittisiin kysymyksiin. Turvallistamisteoriaa on käytetty esimerkiksi terrorismin, ylijärjällisen rikollisuuden, maahanmuuton, identiteetin ja kansallisten katastrofien tutkimuksessa. Viimeisten kolmen vuosikymmenen aikana turvallistamista on käytetty globaalin terveyden ongelmien tutkimuksessa, kuten pandemioiden ja tautienaiheuttajien turvallistamisen tutkimuksessa, koska terveys ja tautien aiheuttajat ovat nousseet turvallisuusagendalle. (Omelicheva & Markowitz, 2022, 93–94.)

Tässä luvussa käsitellään Kööpenhaminan koulukuntaa ja turvallistamisen käsitettä. Luku on jaettu viiteen eri alalukuun, joista ensimmäisessä käsitellään Kööpenhaminan koulukuntaa ja turvallistamisteoriaa yleisesti. Tämän jälkeen omissa alaluvuissaan käsitellään puheaktin ja yleisön merkitystä turvallistamisessa. Kahdessa viimeisessä alaluvussa käsitellään poisturvallistamisen käsitettä sekä kritiikkiä, jota Kööpenhaminan koulukunta on kohdannut.

3.1 Kööpenhaminan koulukunta teoreettisena viitekehystenä

Kööpenhaminan koulukunnalla on ollut suuri rooli turvallisuustutkimuksen uudistamisessa. Koulukunta on keskittynyt siihen, miten tunnistetaan se, kun jostain ongelmasta tulee turvallisuusongelma diskurssissa tapahtuvien muutosten avulla. (Parker, 2012, 18.) Kööpenhaminan koulukunta on tullut koko ajan olennaisemmaksi akateemisessa keskustelussa, jossa on laajennettu turvallisuuden käsitettä sotilaallisen sektorin ulkopuolelle. Tämän lisäksi turvallisuuden viitekohteiden määrä on laajentunut eli nykyään valtio ei ole ainoa asia, jota turvallisuusuhat voivat uhata. Kööpenhaminan koulukunnan mukaan turvallisuus ei ole valmiiksi annettu käsite, vaan se rakennetaan voimakkaiden toimijoiden intersubjektiiivisten sosiaalisten ja diskursiivisten kanssakäymisten kautta. Toimijat määrittelevät relevantin uhan ja relevantti yleisö omaksuu tämän määritelmän. (Stepka, 2022, 18.) Kööpenhaminan koulukunta kuuluu siis laajentajiin, joita käsiteltiin luvussa 2.1.

Koulukunta on ottanut teoriassaan huomioon traditionalistien valitukset intellektuaalisesta epäjohtonmukaisuudesta, mutta koulukunta on traditionalistien kanssa eri mieltä siitä, että ratkaisu ongelmaan olisi turvallisuustutkimuksen ytimen pitäminen sotilaallisessa turvallisuudessa. Kööpenhaminan koulukunta yrittää saada johdonmukaisuutta aikaan

tutkimalla turvallisuuden logiikkaa itsessään, löytääkseen eroavaisuuksia turvallisuudessa sekä turvallistamisprosessissa. Tämän avulla voidaan erottaa turvallisuus asioista, jotka ovat pääasiassa vain poliittisia. Edellä esitetyn ratkaisun ansiosta traditionalistien ja laajentajien välisestä kiistasta voidaan vapautua. Tarve oli luoda käsitteellistäminen turvallisuudesta, joka tarkoittaa jotain paljon tarkempaa kuin uhka tai ongelma. (Buzan, 1997, 13.) Kööpenhaminan koulukunnan suurin käsitteellinen panos turvallisuustutkimuksessa onkin ollut 'turvallistamisen' käsite (Hameiri & Jones, 2015, 19).

Barry Buzan, Ole Wæver ja Jaap De Wilde (1998) teoksessaan *Security: a New Framework Analysis* loivat uuden kokonaisvaltaisen kehikon turvallistamisen tutkimiselle. Kirjoittajien esittämä lähestymistapa pohjautuu niiden turvallisuustutkijoiden työhön, jotka olivat jo yli vuosikymmenen kyseenalaistaneet turvallisuuden käsitteellistämisen sotilaalliseen elementtiin sekä valtioon (Buzan et.al, 1998,1). Turvallistamisteorialla on kolme pääjuurta. Yksi on puheakti teoriassa, toinen on schmittialaisessa turvallisuuden ja poikkeuspolitiikan ymmärtämisessä ja kolmas on perinteisissä turvallisuusväittelyissä. Kun edellä mainitut kolme yhdistetään, yleinen käsite 'turvallisuus' on piirretty sen perustasta, joka on kansallisen turvallisuuden diskurssi. Tämä merkitsee painotusta auktoriteettiin, uhkien ja vihollisten kohtaamiseen sekä kykyyn tehdä päätöksiä ja hyväksyä hätätoimenpiteitä. Turvallisuudella on tietynlaista diskursiivista ja poliittista voimaa. Se on enemmän käsite, joka tekee jotain, eli turvallistaa, kuin se on objektiivinen tai subjektiivinen tila. (Buzan & Hansen, 2009, 213–214.)

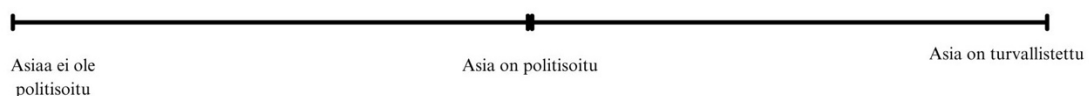
Kansainvälisten suhteiden tutkimuksessa on yleisesti käytetty eri tasojen analyysia tutkimuksessa, jota myös Kööpenhaminan koulukunta käyttää. Tasoilla tarkoitetaan analyysin kohteita, jotka määritellään tilaa koskevalla asteikolla pienestä isoon. Tasot ovat paikkoja, joista sekä lopputulokset että selitysten lähteet voidaan löytää. Viisi yleisintä analyysin tasoa ovat kansainvälinen järjestelmä, kansainvälinen alajärjestelmä, yksiköt, alayksiköt ja yksilöt. Analyysitasot tarjoavat kehikon, jossa teoretisointi voidaan suorittaa, mutta ne eivät itsessään ole teorioita. (Buzan et.al, 1998, 5–6.)

Buzan et.al (1998) ovat teoksessaan jaotelleet turvallisuuden viiteen eri sektoriin. Niin sanotut perinteiset turvallisuussektorit ovat poliittinen ja sotilaallinen sektori. Poliittisen ja sotilaallisen sektorin lisäksi teoreettiseen kehikkoon on otettu mukaan taloudellisen, yhteiskunnallisen, ja ympäristöllisen turvallisuuden sektori ja näin on laajennettu turvallisuuden viitekohteiden määrää. (Buzan et.al, 1998, 7.) Tätä alkuperäistä turvallisuuden

sektorien luetteloa on sittemmin laajennettu turvallisuustutkimuksen piirissä ja mukaan on otettu esimerkiksi identiteetti, uskonto, kyberturvallisuus ja terveys (Balzacq et.al, 2016, 508–517).

Turvallisuuden voidaan nähdä olevan selviytymistä. Turvallisuusuhka on sellainen asia, jonka esitetään aiheuttavan eksistentiaalisen uhan viitekohteelle, joka esimerkiksi on ollut perinteisesti valtio. Turvallisuusuhan erityisellä luonteella perustellaan poikkeuksellisia toimia, joilla pyritään vastaamaan tähän eksistentiaaliseen uhkaan. Turvallisuuden avuksi ottaminen on ollut avainasemassa legitimoimaan voimankäyttöä ja se on antanut valtioille keinoja mobilisoida valtaa hallitsemaan eksistentiaalisia uhkia. Perinteisesti, kun valtionjohtaja sanoo viittaa turvallisuuteen, hän julistaa hätätilan ja näin ollen oikeuttaa käyttää mitä tahansa toimenpiteitä, jotta uhkaava kehitys saadaan pysäytettyä. (Buzan et.al, 1998, 21–22.) Mitä eksistentiaalinen uhka ja hätätoimenpiteet sitten tarkoittavat?

Eksistentiaalinen uhka voidaan ymmärtää ainoastaan suhteessa kysymyksen kohteena olevan viitekohteen erityisluonteeseen. Eksistentiaalisen uhan luonne ei ole universaali, vaan se vaihtelee eri sektoreilla ja eri tasoilla. Turvallisuuden voidaan katsoa olevan peliliike, joka vie politiikan yli vakiintuneista pelisäännöistä ja kehystää asian joko erityiseksi politiikaksi tai politiikan yläpuolelle. Turvallistaminen voidaankin nähdä politisaation äärimmäisenä muotona. (Buzan et.al, 1998, 22.) Eli toisin sanoen turvallisuuden viitekohde voi olla eri ihmisille eri, joten joku voi nähdä jonkun asian olevan uhattu, kun taas joku toinen ei näe tätä.

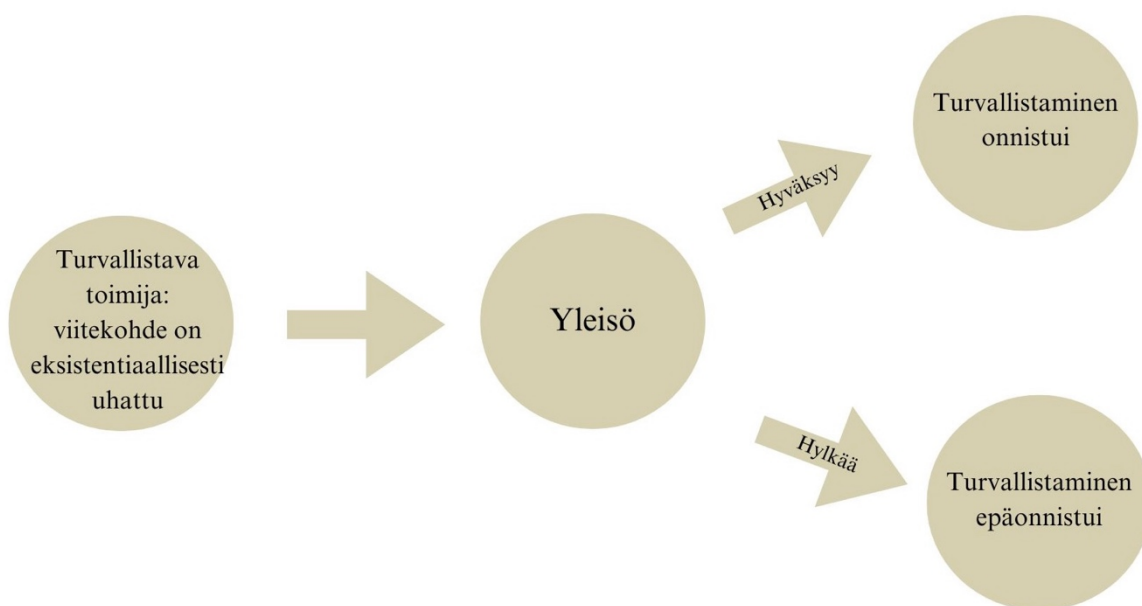

Kuva 1: Politisaatiojana

Buzan et.al (1998) esittävät teoriakehikossään, että julkinen asia voidaan nähdä janalla, joka on esitetty kuvassa 1. Janan toisessa päässä on piste, jossa asiaa ei ole politisoitu, toimijoita asia ei kiinnosta. Janan keskellä olevassa pisteessä julkinen asia on politisoitu, eli se on osa julkista politiikkaa ja asia vaatii hallinnollisia päätöksiä. Janan toisessa päässä olevassa pisteessä asia on turvallistettu, eli julkinen asia esitetään eksistentiaalisenä uhkana ja se vaatii hätätoimenpiteitä. Tämän uhan avulla voidaan oikeuttaa toimet, jotka tulevat normaalin

politiikan rajojen ulkopuolelta. (Buzan et.al, 1998, 23–24.) Tämän tutkielman kontekstissa voidaan ajatella, että koronaviruksen turvallistamisen avulla on voitu hyväksyttää esimerkiksi kansalliset ja kansainväliset rajoitustoimenpiteet, joilla yritettiin hillitä koronaviruksen leviämistä.

Julkisista asioista, jotka ovat siirtyneet dramaattisesti pois ei-politisoituneesta kategoriasta herää kysymys siitä, ovatko ne pelkästään politisoitu vai ovatko ne myös turvallistettu. Tämä politisoinnin ja turvallistamisen välinen yhteys antaa Buzan et.al (1998) mukaan viitteitä siitä, ettei turvallistaminen aina tapahdu valtion kautta, vaan politisaation ja turvallistamisen saattaa toteuttaa jokin toinen toimija. Julkisesta asiasta tulee turvallisuusuhka, koska se esitetään sellaisena. (Buzan et.al, 1998, 24.) Eli toisin sanoen Buzan et.al (1998) mukaan mikä tahansa toimija voi kielen avulla rakentaa turvallisuusuhan.

Kuva 2: Turvallistamisprosessi

Kuvassa 2 on havainnollistettu Kööpenhaminan koulukunnan kehittämä turvallistamisprosessi. Turvallistava toimija ensin esittää, että yleisölle tärkeä viitekohde on eksistentiaalisesti uhattuna ja kertoo mitä hätätoimenpiteitä tarvitaan, jotta kyseinen uhka voidaan torjua. Tämän jälkeen yleisö joko hyväksyy tai hylkää turvallistavan peliliikkeen, ja jos yleisö hyväksyy sen, turvallistamisen voidaan nähdä olevan onnistunut. Jos yleisö hylkää esityksen, turvallistaminen on epäonnistunut. (Stritzel, 2007, 363.) Yleisöllä on selkeästi

merkittävä rooli turvallistamisteoriassa ja yleisön merkitystä käsitelläänkin kattavammin alaluvussa 3.3. Vielä ennen yleisön käsittelyä seuraavassa alaluvussa käsitellään turvallistamisen puheaktia ja turvallistamisen viitekohdetta.

3.2 Puheakti ja viitekohde

Turvallistamisen lähestymistavan kehikossa jostain asiasta tulee turvallisuusongelma jollain tietyllä hetkellä. Tämä voi olla Kööpenhaminan koulukunnan mukaan esimerkiksi se hetki, jolloin ongelma määritellään turvallisuusuhaksi eli puheakti tai se voi olla hetki, jolloin yleisö kannattaa uhan nimitystä. (McDonald, 2008, 575.) Puheaktia käsittelevään kirjallisuuteen perustuva turvallistamisteoria pohjautuu oletukseen, että sanalla ”turvallisuus” on performatiivinen luonne eli se ei ainoastaan kuvaa maailmaa, vaan se voi myös muuttaa yhteiskunnallista todellisuutta (Balzacq et.al, 2016, 495).

Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteorian ytimessä onkin puheaktin käsite, joka on peräisin kieliteoriasta. Käyttötavassa turvallisuus ei ole kiinnostava merkki, joka viittaa johonkin todellisempaan, vaan itse teko on lausuma. Kun turvallisuus lausutaan, turvallistava toimija siirtää asian tietylle alueelle ja näin perustelee erityisen oikeuden käyttää mitä tahansa keinoja estää se. (Wæver, 1995.)

Ilman onnistunutta puheaktia turvallistaminen ei voi onnistua. Olosuhteet onnistuneella puheaktilla voidaan jakaa kahteen kategoriaan, joista ensimmäinen on sisäinen eli kielitieteellis-kieliopillinen. Toinen kategoria on ulkoinen, eli kontekstuaalinen ja yhteiskunnallinen. Onnistunut puheakti on yhdistelmä sisäisiä ja ulkoisia olosuhteita. Puheaktin sisäisissä olosuhteissa on tärkeintä noudattaa turvallisuusmuotoa eli turvallisuuden kielioppia ja rakentaa juoni, joka sisältää eksistentiaalisen uhan ja toimenpiteen, jolla uhasta päästään eroon. (Buzan et.al, 1998, 32–33.)

Ulkoisilla olosuhteilla on kaksi ehtoa. Ensimmäisen ehdon mukaan turvallistavalla toimijalla tulee olla tarpeeksi yhteiskunnallista pääomaa. Toisen ehdon mukaan turvallisuusuhka on helpompi luoda, jos puheaktin esittäjä viittaa tiettyihin asioihin, joita pidetään

turvallisuushkana. (Vuori, 2011, 109–110.) Kööpenhaminan koulukunnan rakentama puheaktiteoria pohjautuu J.L Austinin puheaktiteoriaan⁴ (Balzacq, 2005, 174).

Puheaktin lähestymistapa turvallisuuteen vaatii sen, että tehdään erottelu turvallisuusanalyysin kolmen erityyppisen yksikön välillä. Ensimmäinen yksikkö on viitekohde⁵. Viitekohteen kategoriaan kuuluvat ne asiat, jotka ovat eksistentiaalisesti uhattuna ja niillä on legitiimi oikeus vaatia selviytymistä. Viitekohde on perinteisesti ollut valtio, mutta se voi olla mikä tahansa muu kohde myös. Toinen yksikkö on turvallistavat toimijat, eli toimijat, jotka julistavat jonkin viitekohteen eksistentiaalisesti uhatuksi. Kolmas yksikkö on toiminnalliset toimijat eli toimijat, jotka vaikuttavat sektorin dynamiikkaan. (Buzan et.al, 1998, 35–36.)

Buzan et.al (1998) mukaan turvallistavan toimijan koko tai skaala vaikuttaa olevan ratkaisevassa asemassa oleva muuttuja, kun määritetään mikä muodostaa onnistuneen turvallistamisen viitekohteen. Asteikon mikropäässä ovat yksilöt tai pienet ryhmät, jotka harvoin voivat muodostaa laajempaa turvallisuuden legitimizeettiä itse. Asteikon järjestelmän päässä on myös ongelmia turvallisuuslegitimiteetin luomisessa, sillä järjestelmätaso ei ikinä pysty kilpailemaan keskitason kanssa. Käytännössä keskitason on osoitettu olevan kaikista suostuvaisin turvallistamiselle, joka luo pysyviä viitekohteita. (Buzan et.al. 1998, 36.)

Yksi mahdollinen selitys, miksi skaalan keskitasolla onnistutaan luomaan kestäviä turvallistamisen viitekohteita, on että rajoitetut kollektiivit (esim. valtiot tai kansakunnat) osallistuvat itseään vahvistavaan kilpailuun muiden rajoitettujen kollektiivien kanssa ja näin vahvistavat ”me”-tunnettaan. Tämän tyyppiselle viitekohteelle kriteerinä on, että se muodostaa tulkinnallisen yhteisön, missä legitimizeetin periaatteet ja arviointi kiertävät sekä sen sisällä yksilöt rakentavat tulkinnan tapahtumista. Jos kilpailu on turvallistamisen onnistumiselle helpottava olosuhde, tällöin keskitason kollektiiveilla on aina etu verrattuna järjestelmän tasoon. (Buzan et.al, 1998, 36–37.) Barry Buzan ja Ole Wæver ovat myöhemmin teoretisoineet ja tarkastelleet uudelleen rakentamaansa turvallistamisteoriaa nähdäkseen, miten se voitaisiin keskittää korkeamman asteen turvallistamisiin (Buzan & Wæver, 2009, 254).

⁴ J.L Austin on jakanut puheaktiteoriassaan puheaktit kolmeen kategoriaan, jotka ovat puheaktiin liittyvät (locutionary), puhetoiminnallinen (illocutionary) ja lausunnon vaikutus (perlocutionary) (Balzacq, 2005, 174–175).

⁵ Englanniksi: referent object

Buzan ja Wæver (2009) ovat nostaneet esiin käsitteen makroturvallistaminen.

Makroturvallistaminen määritellään samoilla säännöillä, joita sovelletaan muihin turvallistamisiin. Erona tässä on se, että nämä ovat laajemmalla skaalalla kuin valtaviiran kollektiivit keskitasolla (valtio, kansakunta). Ne yrittävät pakata yhteen turvallistamisia tältä tasolta korkeammalle ja laajemmalle järjestykselle. Makroturvallistamisen onnistuminen edellyttää pysyvää herkkyyttä sille, että sen sisältämällä paikallisilla turvallistamisilla on mahdollisuus loikata, jos ristiriidat näyttävät heikentävän niiden yhteyttä korkeampaan tasoon. (Buzan & Wæver, 2009, 257.)

Turvallistavan viitekohteen määrittelee turvallistava toimija. Turvallistava toimija on yksilö tai ryhmä, esimerkiksi poliittinen johtaja tai lobbari, joka suorittaa puheaktin. Nämä toimijat eivät yleensä itsessään ole turvallisuuden viitekohteita. Turvallistavien toimijoiden argumentti yleensä on se, että on välttämätöntä puolustaa esimerkiksi heidän kansakuntaansa, valtiota tai yhteiskuntaa. Turvallistavia toimijoita on vaikeampi tunnistaa kuin turvallistamisen viitekohteita, mikä johtuu siitä, että sama tapahtuma voidaan liittää eri tasoille. Toisin kuin viitekohteiden tapauksessa, puheakti ei itsessään usein ole selvä määriteltäessä. Kuka tai mikä puhuu ja käsite ”toimija” ovat siten jossain mielessä mielivaltaisia. Yksilöitä voidaan sanoa aina toimijoiksi, mutta jos he ovat lukittautuneet vahvoihin rooleihin on asiankuuluvaa nähdä yhteisöt ”puhujina”, joille yksilöt on nimitetty virallisiksi edustajiksi. (Buzan et.al, 1998, 40–41.) Turvallistavan toimijan tunnistaminen voisi olla haasteellista. Turvallistavan toimijan tunnistamisessa on enemmän siis kysymys siitä, mikä logiikka muokkaa toimintaa kuin siitä kuka esittää puheen. Miten sitten erottaa turvallistava toimija ja viitekohteet toisistaan?

Yksi tapa erottaa toimijat ja viitekohteet toisistaan on välttää konkretisoimasta joitain turvallisuusyksiköitä, esimerkiksi kansakuntia. Turvallistavan toimijan ja viitekohteen välinen erottaminen on helpompaa valtion kontekstissa. Valtioilla on yleensä selkeät säännöt siitä, kuka saa puhua sen puolesta. Tällaisia formaaleja sääntöjä edustuksellisuudesta ei ole esimerkiksi kansakunnan tai luonnon puolesta. Tämän seurauksena legitimititeettiongelmat ovat suurempia näillä alueilla kuin valtion tapauksessa. Nämä argumentit osoittavat Buzan et.al (1998) mukaan sen, miksi on tärkeää erottaa toisistaan turvallistavat toimijat ja viitekohteet. Turvallistavan toimijan ja viitekohteen erillisyyden tarkoittaa sitä, että on olemassa kategoria ”yleisö” eli ne, jotka yritetään saada hyväksymään ennennäkemättömät toimenpiteet eksistentiaalisen uhan takia. (Buzan et.al, 1998, 41–42.) Seuraavassa alaluvussa käsitellään yleisön roolia turvallistamisteoriassa.

3.3 Yleisö

Yleisöllä on suuri merkitys turvallistamisteoriassa. Keskeisenä oletuksena turvallistamisteoriassa on, että turvallistaminen on intersubjektiivinen prosessi, joka riippuu yleisön suostumuksesta. Yleisön tulee hyväksyä tai hylätä turvallistavan toimijan turvallistava peliliike. Ilman yleisön hyväksyntää turvallistaminen epäonnistuu. (Balzacq et.al, 2016, 499.) Intersubjektiiviset uskomukset ovat sosiaalisen ja ryhmävuorovaikutuksen tuote ja tällaiset uskomukset antavat merkityksen sosiaaliselle sekä materiaaliselle maailmalle luomalla jaettuja merkityksiä, normeja, arvoja ja identiteettejä (Côté, 2016, 542). Kööpenhaminan koulukunta on määritellyt yleisön ”heiksi, jotka on saatava vakuuttuneiksi, jotta turvallistava toimi olisi menestyksenkäs” (Buzan, et.al, 1998, 41).

Empiirisissä tutkimuksissa ei aina pystytä selvittämään selkeästi, mikä yleisö on milloin merkityksellisin tai mitä vaikutuksia on sillä, jos yleisöjä on useita tai milloin yleisöä tarkalleen ottaen ”suositellaan” (Strizel, 2007, 363). Yleisön tunnistaminen on tapauskohtaista, koska yleisöt eivät ole samat eri turvallistamistapauksissa, eikä niitä määritellä yleisen tehtävän tai ominaisuuden perusteella (Côté, 2016, 549). Turvallistaminen voi onnistua yhdelle yleisölle, mutta se voi epäonnistua muille yleisöille. Esimerkiksi turvallistaminen saattaa onnistua tieteellisessä tai teknokraattisessa yleisössä, mutta epäonnistua yleisöissä, jotka koostuvat eliiteistä ja tavallisista kansalaisista. Näin kävi esimerkiksi keskustelusta ilmaston lämpenemisestä 1980- ja 1990-luvuilla. (Salter, 2008, 325.)

Balzacq (2011) on määritellyt ”voimaannuttavan yleisön” määritelmän. Voimaannuttavalla yleisöllä on kaksi ominaisuutta. Ensiksi yleisöllä tulee olla jokin kausaaliyhteys ongelmaan. Toiseksi yleisöllä on mahdollisuus oikeuttaa turvallistava toimija omaksumaan toimenpiteitä, joilla mahdollinen uhka saadaan estettyä. Onnistuneeseen turvallistamiseen vaikuttaa se, kykeneekö turvallistava toimija tunnistamaan onnistuneesti yleisön tunteet, tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Turvallistavan toimijan tulee suunnata puheensa kuulijoidensa kokemukseen, jotta hän voi suostutella yleisöä ja näin onnistua turvallistamisessa. (Balzacq, 2011, 8–9.)

Yleisön kontekstit määrittävät sen, millainen viitekohde on merkityksellinen onnistuneen turvallistamisyrityksen kannalta. Saman asian onnistunut turvallistaminen eri yhteyksissä riippuu suurelta osin mahdollisuudesta vedota erilaisiin viitekohteisiin ja yleisön hyväksyntään vaikuttaa konteksti, jossa yleisö on. (Balzacq et.al, 2016, 514.) Turvallistavat

toimijat ovat herkkiä kahdenlaiselle erilaiselle tuelle, muodolliselle ja moraaliselle yleisön tuelle Balzacqin mukaan. Esimerkiksi, jos valtio aloittaa sodan, yleisön moraalinen tuki on tärkeää. On myös tärkeää saada instituutioiden muodollinen tuki, joka laillisesti määrää hallituksen toteuttamaan sotilaallisen toimenpiteen. (Balzacq, 2005, 184–185.)

Muodollinen tuki on tärkeää saada instituutioilta, koska vaikka yleisö antaa moraalisen tuen hyväksymällä turvallistavan peliliikkeen, yleisöllä ei ole silti samanlaista ”valtaa” turvallistavaan toimijaan kuin valtion instituutioilla (Balzacq, 2011, 9). Yleisön rooli turvallistamisteoriassa on kiistatta suuri, mutta Kööpenhaminan koulukunta on saanut kritiikkiä siitä, että sen teoriassa yleisön rooli on aliteoretisoitu. (McDonald, 2008, 564). Tätä kritiikkiä tullaan käsittelemään tarkemmin alaluvussa 3.5.

Onnistunut turvallistamisprosessi vaatii siis turvallistavan toimijan, joka osaa esittää oikealle yleisölle uhatun viitekohteen ja uhan niin, että yleisö hyväksyy ne. Jos yleisö ei hyväksy, turvallistaminen on epäonnistunut ja esitetystä asiasta ei tule turvallisuusuhkaa yleisön silmissä. Seuraavassa alaluvussa käsitellään poisturvallistamista, joka on osa turvallistamisenteoriaa.

3.4 Poisturvallistaminen

Ole Wæver esitteli artikkelissaan *Securitization and desecuritization* (1995) turvallistamisen käsitteen lisäksi käsitteen poisturvallistaminen⁶ (Wæver, 1995). Poisturvallistaminen on määritelty Kööpenhaminan koulukunnassa tarkoittamaan sitä, että julkinen asia siirtyy pois ”häätätilasta” osaksi normaalin politiikan neuvotteluprosessia (Buzan et.al, 1998, 29). Poisturvallistaminen voidaan saavuttaa useilla erilaisilla vaihtoehdoilla. Asioista voidaan olla puhumatta turvallisuuden näkökulmasta siirtämällä turvallisuuskysymykset takaisin osaksi ”normaaliala politiikkaa” tai pitämällä vastaukset turvallistettuihin asioihin muodoissa, jotka eivät synnytä turvallisuuskysymyksiä. (Wæver, 2001, 253.)

Hansen (2012) on tunnistanut neljä erilaista poisturvallistamisen käsitettä. Ensimmäinen on liennytytys (détente), johon poisturvallistamisen käsite on alun perin liitetty kylmän sodan aikana. Tässä poisturvallistamisen muodossa julkinen asia siirtyy hitaasti pois turvallisuuskeskustelun agendalta. Tämä edistää vähemmän väkivaltaista ja siten aidompaa poliittisen osallistumisen muotoa. Liennytytys vaatii, että konfliktin osapuolet tunnustavat

⁶ englanniksi: desecuritization

toisensa laillisiksi. Wæver (1995) onkin kuvannut liennytystä muutoksensa vakiinnuttamisen kautta. Liennytyks vaikuttaisi kadonneen niin poliittisesta kuin akateemisesta käytöstä niin käsitteenä kuin myös tapana ymmärtää poisturvallistaminen. Toinen poisturvallistamisen muoto on korvaaminen, jossa asia poisturvallistetaan turvallisuusagendalta turvallistamalla jokin toinen asia. Kolmas poisturvallistamisen muoto on uudelleenartikulointi. Uudelleenartikuloinnilla tarkoitetaan poisturvallistamista, jossa asia poistetaan turvallisuusagendalta tarjoamalla aktiivisesti poliittisia ratkaisuja kyseessä oleviin uhkiin. Neljäs ja viimeinen Hansenin tunnistama poisturvallistamisen käsite on vaientaminen. Vaientaminen on tilanne, jossa asia katoaa tai ei rekisteröidy osaksi turvallisuuskeskustelua. (Hansen, 2012, 538–545.)

Tämän tutkielman kontekstissa poisturvallistavaksi liikkeeksi voidaan nähdä esimerkiksi luvussa 1.1 kevään 2023 tapahtumat, jolloin WHO ensin poisti covid-19-virukselta kansanterveydellisen uhan statuksen ja myöhemmin Valtioneuvosto poisti sen yleisvaarallisten tartuntatautien listalta. Tällöin siis turvallistava toimija (WHO) siirsi covid-19-viruksen pois turvallistamisen piiristä tavallisen politiikan piiriin politisaatiojanalla (ks. kuva 1). Jos yleisö hyväksyi tämän, poisturvallistaminen on ollut onnistunut. Hansenin (2012) tunnistamista poisturvallistamisen käsitteistä tämän tutkielman kontekstiin sopii parhaiten kolmas eli uudelleenartikulointi. Voidaan katsoa, että covid-19-pandemia saatiin poisturvallistettua, koska uhkaan saatiin lopulta tarjottua tehokas ratkaisu eli rokotteet. Seuraavaksi tämän luvun viimeisessä alaluvussa käsitellään Kööpenhaminan koulukunnan teoriaa kohtaan esitettyä kritiikkiä.

3.5 Kööpenhaminan koulukunnan kohtaama kritiikki

Kööpenhaminan koulukunnalla on ollut selvästi merkittävä rooli turvallisuustutkimuksen kentän laajentamisessa käsittämään muita kuin sotilaallisia uhkia. Merkittävä rooli on tuonutkin koulukunnan teoriaa kohtaan kritiikkiä. Kriittisen turvallisuustutkimuksen suunnalta Kööpenhaminan koulukuntaa on kritisoitu siitä, että se ei ole liikkunut tarpeeksi kohti todellisten ihmisten suuntaan. Kriittinen turvallisuustutkimus on kritisoinut Kööpenhaminan koulukuntaa myös siitä, että se yhdistää heidän mukaansa virheellisesti turvallisuuden ja selviytymisen. Näiden kahden edellä mainitun kritiikin lisäksi kriittisen turvallisuustutkimuksen piiristä on nostettu esiin ongelma, jonka mukaan Kööpenhaminan koulukunnan voidaan nähdä olevan valtiokeskeinen, eliittikeskeinen, diskurssivaltainen, konservatiivinen ja poliittisesti passiivinen. Kriittisen turvallisuustutkimuksen koulukunnan

jäsenet ovat syyttäneet Kööpenhaminan koulukuntaa myös siitä, että se ei ole edistyksellinen tai radikaali. (Buzan & Hansen, 2009, 215.)

Kööpenhaminan koulukunta on saanut kritiikkiä siitä, että se on kapea. McDonald (2008) onkin nostanut esiin kolme syytä, miksi koulukunnan voidaan nähdä olevan kapea. Ensimmäinen syy on se, että turvallisuuden muodostavat toimijat on määritelty teoriassa liian kapeasti. Tämä on seurausta siitä, että Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisen määritelmässä keskitytään dominoivien toimijoiden, kuten valtioiden johtajien puheisiin. Tällöin teoreettisesta kehikosta jätetään ulkopuolelle muut esittämisen muodot, esimerkiksi kuvat. Tämä myös kannustaa keskittymään ainoastaan institutionaalisesti legitimitettien äänien diskursiivisiin väliintuloihin, jotka puhuvat yleensä jonkun tietyn kollektiivin puolesta, joka yleensä on valtio. (McDonald, 2008, 564.)

Toinen syy miksi Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoria voidaan nähdä kapeana, on se, että siinä konteksti on määritelty liian kapeasti. McDonaldin mukaa tämä johtuu siitä, että Kööpenhaminan koulukunnan teoriassa keskitytään ainoastaan hetkeen, jossa turvallistava interventio tapahtuu. Koulukunnan teoriassa ei nosteta esiin sitä, että turvallisuuden potentiaali rakentuu ajan kuluessa vähittäisten muutosprosessien ja väitteiden kautta. Kolmas syy, jonka McDonald nostaa esiin on ehkä kaikista perustavanlaatuisin. Sen mukaan turvallistavan toimijan luonne Kööpenhaminan koulukunnan teoriassa on määritelty pelkästään turvallisuuteen kohdistuvien uhkien määräämisellä. Tämä painopiste jättää huomiotta turvallisuuden käsittämisen merkityksen tietyissä konteksteissa. Tällainen painopiste ehdottaa myös, että turvallisuus hankkii sisältönsä ainoastaan vaarojen ja uhkien kautta. Tällainen kehys kannustaa käsittämään turvallisuuspolitiikan luonnostaan negatiivisena ja taantumuksellisena. (McDonald, 2008, 564.)

Kööpenhaminan koulukunta on kohdannut kritiikkiä sen käyttämästä puheaktilähestymistavasta. Esimerkiksi Balzacqin (2005) mukaan koulukunnan perusongelma on se, että Kööpenhaminan koulukunnan luomalla kehyksellä turvallisuuden diskursiivinen toimi pitää virallisuutta korkealla asteella. Tämän seurauksena on se, että turvallisuuden määritelmä puheaktina lainaa liikaa itseään vääristyneenä turvallistamisena, joka on korjattu. Balzacq (2005) onkin nostanut esiin puheaktilähestymistavan kaksi ongelmaa. Ensimmäinen ongelma on se, että empiirisesti puheaktin määritelmä turvallisuudesta irrottaa sen pois oikean maailman dynamiikasta, jossa toimien tarkoitukset eivät ole aina määritelty tavanomaisen

puhetoiminnallisen⁷ hallinnan säännöin. Turvallisuuden näkeminen puheaktina pienentää sen institutionaaliseksi lähestymistavaksi. (Balzacq, 2005, 172.)

Toinen Balzacqin esiin nostama ongelma puheaktilähestymistavassa on se, että teoreettisesta näkökulmasta turvallisuuden tulkinta puheaktina tarkoittaa oletusta, että puhetoiminnallinen teko edustaa kokonaisuutta. Toisin sanoen oletus on, että puhetoiminnallinen teko edustaa koko puheaktitilannetta, johon sisältyvät puheaktiin liittyvä, puhetoiminnallinen ja lausunnon vaikutus. Näiden kolmen syyn lisäksi hyvin usein, kun poliittiset eliitit käyttävät diskurssia voittaakseen yleisön puolelleen, he saattavat jättää huomioitta yhden onnistuneen puheaktin perustavanlaatuisista säännöistä, nimittäin vilpittömyyden. Tässä suhteessa puheakti lähestymistapana turvallisuuteen ei selitä toimijan vakuuttavan voiman ja kohdeyleisön asenteen samanaikaista muutosta Balzacqin mukaan. (Balzacq, 2005, 176.)

Kuten luvussa 3.3 nousi esiin, yleisön käsite on Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoriassa aliteoretisoitu, vaikka se on teorian yksi tärkeimmistä elementeistä. Balzacq et.al (2016) mukaan kriteerit yleisön hyväksynnälle, jotka Buzan et.al (1998) esitti teoriassaan ovat epämääräisiä. Niin kauan kuin yleisön hyväksynnän kriteerit ovat määrittelemättömiä, tutkijoiden on vaikea selvittää yhden selityksen ansioita toiseen nähden. Yleisön hyväksymisen määrittelemistä monimutkaistaa myös se, että monissa tapauksissa ei ole vain yksittäistä yleisöä, vaan useita mahdollisia yleisöjä. (Balzacq et.al, 2016, 499–501.)

Myös jos keskitytään käsitteellistämään yleisön roolia turvallistamisprosesseissa, se paljastaa Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteorian muotoiluissa olevan jännitteen subjektiivisuuden ja intersubjektiivisuuden välillä. Teoriassa turvallistaminen käsitetään sekä puheaktitapahtumaksi (joka on subjektiivinen) kuin myös turvallistavan toimijan ja yleisön väliseksi neuvotteluksi eli intersubjektiiviseksi yritykseksi. Kuitenkin koulukunnan epäröinti puheaktin ja intersubjektiivisuuden välillä on saanut monet kyseenalaistamaan yleisön roolia ja asemaa Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoriassa. (Balzacq et.al, 2016, 499–501.)

Kööpenhaminan koulukunnan esittämä turvallistamisteoria on kohdannut siis monenlaista kritiikkiä. Tämä kritiikki on hyvä tiedostaa käytettäessä koulukunnan teoriaa tutkimuksen viitekehyksenä. Seuraavassa luvussa käsitellään aiempaa tutkimuskirjallisuutta tarttuvien infektioautien turvallistamisesta.

⁷ englanniksi = illocutionary

4 Terveyden ja tarttuvien tautien turvallistaminen

Laajentuneen turvallisuuskäsityksen seurauksena tarttuvat infektioaudit ja niiden aiheuttajat on alettu näkemään yhä enenevässä määrin turvallisuusuhkana globalisoituneessa maailmassa. Globalisaation seurauksena ihmiset liikkuvat yhä enemmän ja nopeasti ympäri maailmaa paikasta toiseen. Tämä mahdollistaa tarttuvien tautien patogeenien leviämisen nopeasti ihmisten mukana eli ne eivät enää pysy valtioiden rajojen sisällä ja luovat näin ylirajallisen uhan. Valtiot ovat nykyään siis mahdollisesti vaarassa muissa valtioissa tapahtuvien kansanterveydellisten hätätilojen vuoksi. (Rushton, 2014, 292–293)

Globalisaatio onkin yksi kolmesta tärkeimmästä syystä, miksi tarttuvia infektioitauteja on alettu turvallistaa. Toinen syy on ollut pelko siitä, että niitä valjastettaisiin terroristien tai valtioiden biologisten aseiden ohjelmiin ja näillä mahdollisilla aseilla kohdistettaisiin iskuja sotilaallisiin voimiin tai siviileihin. HIV/AIDS-epidemia on ollut kolmas syy, joka on johtanut tarttuvien tautien turvallistamiseen. Pelkona oli, että korkeat HIV- ja AIDS tapausmäärät voisivat vaikuttaa yhteiskunnallisiin, poliittisiin, taloudellisiin sekä sotilaallisiin seurauksiin ja näin HIV/AIDS voisi uhata etenkin hauraiden valtioiden vakautta. (Rushton, 2014, 293–294.)

Valtioiden yksi keskeisimmistä tehtävistä on suojella kansalaisiaan ja turvata omille kansalaisilleen turvallisuus. Tätä seuraa selkeä argumentti, jonka mukaan valtion tulisi suojella kansalaisiaan tartuntataudeilta samanlailla kuin esimerkiksi sotilaalliselta hyökkäykseltä tai terrori-iskulta. Jos valtio ei yritä suojella kansalaisiaan tarttuvilta taudeilta, voidaan nähdä, että valtio on epäonnistunut tehtävässään. Globalisoituneessa maailmassa edellä kuvattu on valtioille haastava tehtävä, koska liikkuvuus on niin suurta nykypäivänä. (Rushton, 2014, 296.) Tämän seurauksena valtiot ovat alkaneet näkemään kansainvälisen yhteistyön ratkaisevan tekijänä terveysturvallisuuden varmistamisessa. Viimeisten vuosikymmenten aikana on kehitetty useita yhteistyöjärjestelyjä terveysturvallisuuden sektorilla. Esimerkki tällaisesta yhteistyöjärjestelystä on maailmanlaajuinen terveysturvaloite, joka on koonnut yhteen samanmielisiä valtioita. (Rushton, 2015, 185.)

Itsessään tarttuvien infektioauditien luonne voi johtaa niiden turvallistamiseen. Yleensä tarttuvat taudit ovat mikrobeja, joita ei voi paljaalla silmällä nähdä. Niiden voi kuvailla olevan ”hiljaisia” ja ”näkyttömiä” tappajia. (Elbe, 2013, 339.) Etenkin influenssapandemiat herättävät pelkoa nykyään. 1900-luvulla on ollut kolme influenssapandemiaa, jotka ovat aiheuttaneet miljoonia kuolemia sekä laajoja taloudellisia häiriöitä. Aina

influenssapandemioita ei ole pidetty turvallisuushkana. Tuhoisista vaikutuksista huolimatta influenssapandemioita ei ole aina pidetty turvallisuushkina. Esimerkiksi kylmän sodan aikana influenssapandemioita ei otettu osaksi turvallisuusagendaa, koska silloin turvallisuusagendalla keskityttiin kylmän sodan aiheuttamaan kamppailuun. (Kamradt-Scott & McInnes, 2012.) Eli toisin sanoen konteksti on hyvin vahvasti vaikuttanut siihen, onko tarttuvia infektioita nähty turvallisuushkana vai ei.

Viimeisten kahden vuosikymmenen aikana monia patogeenisiä tartuntatauteja on alkanut uudelleen esiintyä ja niitä on nähty useilla eri maantieteellisillä alueilla. Esimerkiksi viimeisen kahden vuosikymmenen aikana on eri puolilla maailmaa tavattu SARS, lintuinfluenssa, ebola, Zika-virus ja nyt viimeisimpänä covid-19, jotka ovat aiheuttaneet taudinpurkauksia. Ainoastaan covid-19 on johtanut pandemiaan, muut taudinaiheuttajat ovat aiheuttaneet paikallisia epidemioita. Nämä taudinpurkaukset ovat johtaneet erilaisiin valvonta- ja rajoitustoimenpiteiden soveltamiseen ympäri maailmaa sekä vaikuttaneet voimakkaasti maailmanlaajuiseen terveyskeskusteluun, jossa turvallistamisesta on tullut yleinen teema. Globaali terveys on tullutkin tärkeäksi osaksi ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä kansainvälistä diplomatiaa viimeisten vuosikymmenten aikana. (Holst & van de Pas, 2023.) Miksi siis tarttuvia infektioita olisi tärkeä turvallistaa?

Kuten jo aiemmin on todettu, tarttuvien infektioitautien voidaan nähdä aiheuttavan uhkia valtioille ja yhteiskunnille. Ne voivat aiheuttaa taloudellisia seurauksia kuten tuottavuuden laskua, ulkomaankaupan häiriöitä tai markkinoiden epävakautta. Yhteiskunnille tarttuvat infektioaudit aiheuttavan uhan myös siksi, että niiden torjumiseksi joudutaan mahdollisesti käyttämään toimenpiteitä, jotka haittaavat valtioiden ja yhteiskuntien sujuvaa toimintaa. Tarttuvien infektioitautien turvallistamisen avulla voidaan myös esimerkiksi kiinnittää huomiota muuten kaltoinkohdeltuihin terveydenhuollon resursseihin. Turvallistamisen avulla on saatu nostettua ihmisten terveys osaksi ”korkeaa politiikkaa”, koska se monesti ajatellaan kuuluvan ”matalan politiikan” alueelle. (Rushton, 2014, 297–299.)

Tarttuvien tautien turvallistamisen avulla voidaan myös esimerkiksi nostaa esiin poliittista tietoisuutta uhkaavasta viruksesta. Lintuinfluenssa H5N1 tapauksessa sen turvallistaminen aiheutti juuri tätä. H5N1 turvallistaminen nosti esiin poliittista tietoisuutta viruksesta ympäri maailmaa ja tämän avulla poliittiset päättäjät kehittivät mahdollista pandemiaa varten valmiussuunnitelmia. Lintuinfluenssautuhan seurauksena valtiot alkoivat kohdentamaan taloudellisia resursseja mahdolliseen pandemiaan varautumiseen. Vaikka lintuinfluenssa

H5N1 ei räjähtänyt 2000-luvun alussa globaaliksi pandemiaksi, sitä varten tehdyt valmistelut olivat epäilemättä avuksi siinä, että valtioiden poliittiset päättäjät tunsivat olevansa paremmin valmistautuneita kohtaamaan uuden influenssaviruksen vuonna 2009. (Elbe & Voelkner, 2014, 310.)

Tarttuvien infektioautien turvallistamiseen on selvästi siis monia syitä. Turvallistamalla tarttuvia infektioauteja ne voidaan siirtää tavallisen politiikan yläpuolelle ja perustella näin toimia, joilla niiden aiheuttama uhka voidaan torjua. Seuraavassa alaluvussa käsitellään, miten viimeisten kahden vuosikymmen aikana esiintyneitä tarttuvia infektioauteja on turvallistettu.

4.1 Miten tarttuvia infektioauteja on turvallistettu aiemmin?

Tarttuvia infektioauteja on turvallistettu monilla eri tavoilla. Turvallistamisen keinot ovat vaihdelleet riippuen viruksesta, joka on aiheuttanut turvallisuusuhan. (Wenham, 2019, 1095). Esimerkiksi HIV/AIDS turvallistettiin vetoamalla kansalliseen turvallisuuteen ja valtioiden vakauden horjumiseen. HIV/AIDS-epidemiaa ei ole ainoastaan esitetty uhkakuvana siksi, että se oli vastuussa vuosittain yli miljoonan ihmisen kuolemasta, vaan myös sen takia, että sen pelättiin olevan eksistentiaalinen uhka niille valtioille, jotka kärsivät suurista HIV-tartuntojen määrästä. (McInnes & Rushton, 2013, 122.)

Argumentti siitä, että terveyssektorin tapahtumat voivat horjuttaa valtioiden vakautta koostuu kahdesta asiasta. Ensinnäkin huono terveys voi horjuttaa valtioiden taloudellisia ja yhteiskunnallisia rakenteita. Toiseksi se voi aiheuttaa järjestystä ylläpitäville instrumenteille ongelmia ja esimerkiksi HIV/AIDS-epidemian tapauksessa oli huoli siitä, että rauhanturvaajat voivat saada tartunnan epidemia-alueilla. (McInnes & Lee, 2006, 16.) HIV/AIDS-epidemian osalta turvallistaminen perustui perinteisempään turvallisuusuhkaan, joka kohdistui armeijoihin, joissa virus oli levinnyt laajasti. Huolena oli armeijoiden kyvyn heikkeneminen suorittaa tehtäviään, joka vuorostaan voi vaikuttaa suoraan valtioiden turvallisuuteen. (Wenham, 2019, 1905.)

Valtioiden vakauden mahdolliseen horjumisen vedoten turvallistettiin myös Ebola-virus YK:n turvallisuusneuvostossa vuonna 2014. Päätöslauselma 2177 ei itsessään suoraan kohdistunut virukseen tai sen mahdollisiin tuhoaviin kansanterveydellisiin vaikutuksiin. Sen sijaan siinä keskityttiin viittaamaan viruksen mahdollisiin negatiivisiin seurauksiin yhteiskunnallisena ja poliittisena epävakautena valtioissa, jotka toipuivat vielä sisällissodistaan. (Pavone, 2017, 325–326.) Ebolan ja HIV/AIDS-epidemian turvallistamisessa on kuitenkin ollut eroja johtuen

siitä, että Ebola onnistuttiin tiukkojen infektio-ohjeiden ansiosta pitämään maantieteellisesti kurissa. Ebola ei ikinä levinnyt länsimaihin asti, muutamaa yksittäistapausta lukuun ottamatta ja tämän takia sen turvallistaminen erosi HIV/AIDS-epidemiasta sekä pandemisesta influenssasta. (Wenham, 2019, 1095–1096.) Turvallistamiseen on siis vaikuttanut tarttuvan taudin mahdollinen maantieteellinen leviäminen.

Perinteiseen turvallistamisen rinnastamiseen liittyy myös turvallistamisessa käytettävät sotametaforat, jota on esiintynyt etenkin covid-19-pandemian turvallistamisessa. Tällainen retoriikka on noussut esiin etenkin silloin, kun covid-19-pandemian turvallistamista on tutkittu. Esimerkiksi Ranskassa koronapandemian turvallistamisessa presidentti Macron käytti puheissaan paljon viittauksia siitä, kuinka ”koronavirusta vastaan käydään ”sotaa”. Tämä ”sota” käytäisiin Ranskan kansakunnan ja ”vihollisen” eli koronaviruksen välillä. (Yang, 2023, 214–215.) Britannian silloinen pääministeri Boris Johnson käytti myös koronapandemian turvallistamisessa samanlaista sotaretoriikkaa kuin Ranskan presidentti, kun hän ilmoitti pandemian vastaisista toimista (Okrie et.al, 2023, 21).

Valtioiden vakauden vaarantumisen argumenteilla tehdyt turvallistamiset voidaan nähdä rinnastavan tarttuvat infektioaudit perinteisen turvallisuuden aihepiireihin. Valtioiden vakauden suojelun perusteella yleisön on voinut mahdollisesti olla helpompi hyväksyä turvallistaminen, koska se on rinnastettu entuudestaan tunnettuun turvallisuusuhkaan. HIV/AIDS-epidemian ja ebolan tapauksessa ei olla siis kiinnitetty huomiota niinkään siviilien terveysturvallisuuteen, vaan sotilaiden terveysturvallisuuteen. Sotametaforien avulla voidaan myös nähdä, että turvallistamisessa yritetään rinnastaa tarttuva infektio tauti osaksi perinteistä turvallisuutta. Perinteisen turvallisuuden piirin lisäksi tarttuvia infektio tautteja on turvallistettu esimerkiksi vetoamalla taloudellisiin argumentteihin.

SARS:n ja lintuinfluenssa H5N1-viruksen kohdalla turvallistamisessa on vedottu mahdollisiin negatiivisiin taloudellisiin seurauksiin. SARS turvallistettiin pääasiassa sen avulla, kuinka suurta kuolleisuutta se voisi mahdollisesti aiheuttaa ja tämän seurauksena voisi olla hyvin vakavia taloudellisia heijastusvaikutuksia. Samoin lintuinfluenssa H5N1 viruksen kohdalla turvallistamisessa vedottiin kuolleisuuden ja taloudellisten häiriöiden yhdistäviin argumentteihin ja nämä osoittautuivat ratkaiseviksi seikoiksi, kun viruksen ja turvallisuuden välille rakennettiin yhteyttä. (Elbe, 2011, 851–852.)

H5N1-viruksen kohdalla Yhdysvalloissa se herätti syvää huolta poliittisissa päättäjissä, vaikka se ei ikinä 2000-luvun alussa levinnyt Yhdysvaltoihin asti. Monet yhdysvaltalaiset

poliittiset toimijat puhuivat tällöin haasteista, joita lintuinfluenssa voi mahdollisesti aiheuttaa valtioille, kansainväliselle yhteisölle sekä taloudelle. Yhdysvalloissa esimerkiksi kuvailtiin, että mahdollinen lintuinfluenssapandemia voisi aiheuttaa maailman taloudelle miljardien menetykset ja valtiohallintojen kyky tarjota palveluita kansalaisilleen kaikilla tasoilla tulisi olemaan äärimmäisellä koetuksella. (Youde, 2008, 156–157.)

Covid-19 pandemiaa on turvallistettu kansallisella tasolla sotaretoriikan lisäksi viruksen leviämisen uhalla. Näissä turvallistamisen yrityksissä on haluttu korostaa sitä, kuinka virus haluaa tehdä sitä, mitä sen kuuluu tehdä eli levitä koko ajan eteenpäin ja mutatoitua. Tämän seurauksena turvallistavassa retoriikassa on vedottu paljon siihen, että kaikkien tulisi suojella niitä ihmisiä, joille koronavirus voi aiheuttaa henkeä uhkaavan taudin, rajoittamalla omaa liikkumistaan. (Kirk, 2023, 148.)

Kansallisen tason turvallistavassa retoriikassa koronapandemian kohdalla on myös usein turvallistettu sillä, että virus vaikuttaa jokaiseen ihmiseen tällä maapallolla. Esimerkiksi Kreikan viranomaisten turvallistavissa puheenvuoroissa on noussut esiin se, että virus ei katso valtioiden rajoja tai yhteiskuntaluokkia, vaan se uhkaa kaikkia ihmisiä. Kreikan pääministeri totesikin puheessaan pandemian alussa, että on olemassa ainoastaan yksi tavoite, josta ei neuvotella ja se on ihmishenkien pelastaminen. (Dimari & Papadakis, 2022, 86–87.)

Koronapandemia on turvallistettu ”kolmen maailman” kansalaisten yhteiseksi turvallisuushaksi, joka vaatii kansainvälistä yhteistyötä valtionhallintojen välillä ja globaalisti koordinoitujapolitiikka linjauksia sekä korostettu globaalia yhteistyötä ratkaisuna koronapandemian aiheuttamaan turvallisuushkaan. Koronapandemian on katsottu olevan uhka inhimilliselle turvallisuudelle, johon valtioiden olisi tullut varautua paremmin. Pelko vähiten kehittyneiden valtioiden kehityksen kumoutumisesta on noussut esiin pandemian myötä. (Okrie et.al, 2023, 19–23.)

Tarttuvia infektioitauteja on selkeästi turvallistettu monilla erilaisilla tavoilla, jotka voidaan jakaa karkeasti kolmeen kategoriaan: perinteiseen turvallisuuteen viittaaminen, talous ja inhimillinen turvallisuus. Aiemman tutkimuksen perusteella on rakennettu tämän tutkielman teorialähtöisen sisällönanalyysin kehikko, joka esitellään luvussa 5.2. Tarttuvien infektioautien turvallistamisessa on selkeitä hyötyjä, kuten tässä luvussa tähän mennessä onkin tullut ilmi, mutta niiden turvallistaminen saattaa aiheuttaa myös ongelmia. Näitä käsitellään seuraavassa alaluvussa.

4.2 Tarttuvien tautien turvallistamisen ongelmat

Tarttuvien infektioautien turvallistamisella on sen positiivisten hyötyjen lisäksi mahdollisia ongelmia. Kuten edellisessä alaluvussa tuotiin esiin, lintuinfluenssa H5N1-viruksen turvallistamisessa oli hyötyjä, mutta sillä oli hyötyjen lisäksi vaikutuksia, joita voidaan pitää negatiivisina tai ongelmallisina. Sen turvallistamisen tapauksessa nousi esiin globaalin pohjoisen ja etelän epätasa-arvoinen asema. Lintuinfluenssan turvallistamisen seurauksena monet valtiot ympäri maailmaa lähtivät kiireellisesti kilpajuoksuun hankkiakseen itselleen lääketieteellisiä työkaluja mahdollisen uhan torjumiseksi. Lääketieteelliset työkalut eivät olleet ainoita mahdollisia työkaluja, vaan muita toimenpiteitä, kuten karanteeneja ja kontaktienjäljitystä olisi voitu mahdollisesti käyttää. Pelko lintuinfluenssasta aiheutti sen, että kysyntä lääketieteellisille tuotteille ylitti tarjonnan ja monet valtiot kokivat, että ainoa tapa suojata väestöä aktiivisesti on varastoida näitä lääkkeitä mahdollisen leviämisen varalta. Globaalista kansanterveydellisestä näkökulmasta voimakas keskittyminen lääketieteellisten työkalujen hankintaan aiheutti merkittävän haitan, koska kansainvälinen tuotantokapasiteetti ei pystynyt vastaamaan riittävästi äkilliseen kysynnän kasvuun. (Elbe & Voelkner, 2014, 310–311.)

Lintuinfluenssa H5N1 tapauksessa olisi ollut valtioita, jotka hyötyisivät lääketieteellisistä työkaluista mahdollisen pandemian iskiessä ja valtioita, jotka eivät olisi nähin päässeet käsiksi. Rikkaat kehittyneet globaalin pohjoisen valtiot olisivat päässeet hyötymään näistä lääketieteellisistä välineistä, kun taas globaalin etelän köyhemmät valtiot olisi jätetty tyytymään ”matalateknisempään” lähestymistapaan, joka olisi aiheuttanut korkeampia sairaus- ja kuolleisuuslukuja. Useiden kehittyvien valtioiden oli helppo päätellä, että ne ovat todennäköisesti häviäjiä kilpailussa lääketieteellisistä välineistä, koska ne kohtasivat kaksoishaitan. (Elbe & Voelkner, 2014, 311.)

Ensinäkin valmistuskapasiteetti erityisesti rokotteiden osalta oli keskittynyt kehittyneisiin valtioihin. Toinen haitta oli se, että markkinaolosuhteissa, joissa kysyntä ylittää tarjonnan, kehittyvät valtiot jäävät usein rikkaiden kehittyneiden valtioiden jalkoihin, koska ne eivät pysty maksamaan yhtä suuria summia rokotteista kuin rikkaat kehittyneet valtiot. (Elbe & Voelkner, 2014, 311.) Turvallistaminen toi esiin tässä tapauksessa siis epätasa-arvon globaalin etelän ja pohjoisen välillä. Tämä epätasa-arvo heijastui valtioiden erilaisiin mahdollisuuksiin mahdollisen pandemian torjumisessa. Analyysiluvussa 6 tämä sama epätasa-arvo on myös noussut esiin turvallistamisen negatiivisena puolena.

Lintuinfluenssa H5N1-viruksen turvallistaminen nosti esiin myös toisen turvallistamisen aiheuttaman ongelman globaalien epätasa-arvon lisäksi, mikä liittyy tarttuvien infektiotautien turvallistamiseen. Lintuinfluenssaviruksen turvallistaminen osoitti sen, miten turvallistamisen seurauksena viruksesta voi tulla poliittisen kaupankäynnin väline. Indonesian hallitus hyödynsi lintuinfluenssaviruksen turvallistamista sen omien kansallisten etujen tavoittelussa. Indonesian hallitus tiesi ainakin kolme asiaa, joiden avulla se pystyi luomaan viruksesta poliittisen pelinappulan. (Elbe, 2010, 482.)

Ensinnäkin tiedettiin, että viruksesta oli tullut poliittinen huolenaihe länsimaissa ja siltä haluttiin suojautua. Toiseksi tiedettiin, että virusta ei esiinny länsimaissa, joten rokotteisiin tarvittiin virusnäytteitä valtioista, joissa sitä esiintyi, kuten esimerkiksi Indonesiasta. Kolmanneksi tiedettiin, että indonesialaisesta viruskannasta saataisiin paras virus rokotteisiin, koska Indonesiassa esiintynyt virus oli tarttuvampi kuin muissa valtioissa levinnyt virus. Näiden kolmen syyn seurauksena Indonesian hallitus sai uudenlaista diplomaattista vipuvoimaa, kun se pyrki varmistamaan itselleen suuremman pääsyn lääketieteelliseen työkaluihin virusta vastaan. Indonesian aloittaessaan ”viruksellisen suvereniteettinsa” lintuinfluenssavirus H5N1 muuttui pelkämästä biologisesta materiaalista keskeiseksi poliittiseksi kaupankäynnin välineeksi Indonesian diplomaattisessa arsenaalissa, jota se käytti edistääkseen omia etujaan kansainvälisellä näyttämöllä. (Elbe, 2010, 482.)

Tarttuvien infektiotautien turvallistamisen negatiivisena puolena voi olla se, että valtaapitävät näkevät mahdollisuuden yrittää viedä läpi uudistuksia, jotka heikentävät demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta. Tarttuvien infektiotautien aiheuttamat epidemiat ja pandemiat voivat vaatia hätätilalainsäädännön käyttöönottoa, jotta valtioiden hallinnoilla olisi laajempi määrä työkaluja ja valmiuksia torjua uhkaa. Hätätilalainsäädäntö lisää toimeenpanovaltaa ja rajoittaa parlamentaarista valvontaa. Tällaiset toimet voivat herättää huolta vallan väärinkäytön mahdollisuudesta, epäliberaaleihin toimenpiteeseen turvautumisesta ja autoritäärisen taantumisen mahdollisuudesta. (Yang, 2023, 209.) Eli toisin sanoen tarttuvien infektiotautien turvallistaminen voi aiheuttaa epädemokraattista kehitystä, jos sen varjolla yritetään ajaa läpi demokratiaa heikentäviä toimia.

Esimerkiksi koronapandemian aikana Unkarin pääministeri turvallisti koronaviruksen sotaretoriikan avulla ja sai näin perusteltua hätätilan aikana käytetyt toimenpiteet koronaviruksen leviämisen hillitsemiseksi (Molnár et.al, 2020, 1177). Voimaan astuneen hätätilalainsäädännön avulla Unkarissa valtaapitävä puolue Fidez onnistui vahvistamaan jo

ennestään vahvaa otettansa vallasta kutistamalla hallituksen kritisoinnin mahdollisuuden sekä hiljentämällä opposition äänen kuuluvuutta yhteiskunnassa, mediassa ja paikallishallinnossa. Oppositiota vastaan käytiin myös vähentämällä oppositiopuolueiden käytettävissä olevia taloudellisia resursseja ja vaalijärjestelmästä tehtiin vielä epätasaisempi. (Batory, 2022 14.)

Tarttuvien infektioitautien liiallinen turvallistaminen aiheuttaa myös konkreettisia ongelmia. On selkeää, että tartuntataudin puhjetessa ja levitessä se aiheuttaa riskin kaikille terveydenhuollon ammattilaisille, jotka hoitavat sairastuneita. Tarttuvien infektioitautien turvallistamisen voidaan nähdä aiheuttaneen ontologisen paradoksin, koska globaali terveysturvallisuus edustaa nyt turvallisuusuhkaa sinänsä. Tästä on aiheutunut se, että on vaikeaa saada vapaaehtoisia terveydenhuollon ammattilaisia epidemia- ja pandemia-alueille töihin. Terveydenhuollon ammattilaiset ovat kohdanneet uhkaa myös konfliktialueilla, kun heitä vastaan on aseellisesti hyökätty. (Wenham, 2019, 1103.)

Tarttuvien infektioitautien turvallistamisen avulla perustellut toimenpiteet tautien aiheuttajia vastaan voivat myös aiheuttaa negatiivisia seurauksia. Jos toimenpiteet aiheuttavat ahdistusta ja väkivaltaa, ne voivat olla haitallisia niin kansanterveydelle kuin yleiselle turvallisuudelle. Esimerkiksi ebola-epidemian aikana epidemia-alueilla määrättiin massakaranteeneja, joka on hyvin epätarkka toimenpide. Massakaranteeni voi altistaa ihmisiä tartunnalle, jotka eivät olleet vielä saaneet tartuntaa. On tärkeää kuitenkin muistaa, että valtioidenhallinnot ovat oikeutettuja käyttämään tällaisia ei farmakologisia toimenpiteitä, jos rokotteita tai muita lääkkeitä ei ole saatavilla. (Enemark, 2017, 141–142.)

Ebolan tapauksessa asetettiin myös matkustusrajoituksia epidemian leviämisen pelossa. Loppujen lopuksi massakaranteenit ja matkustusrajoitukset olivat liioiteltuja, koska ebolavirus ei ole erittäin tarttuva. Matkustusrajoitusten kohteeksi joutuneiden valtioiden sisällä heräsi huoli siitä, että kokevatko ne mahdollisesti negatiivisia taloudellisia vaikutuksia. (Enemark, 2017, 142.) Ei-farmakologiset toimenpiteet ovat tehokkaita katkaisemaan tartuntaketjuja ja vähentämään infektioiden määrää, mutta ne tulevat valtaviin sosioekonomisten kustannusten kanssa ja voivat rajoittaa demokraattisia oikeuksia ja vapauksia (Yang, 2023, 208). Tarttuvien tautien turvallistamista voisi siis kuvailla kaksiteräiseksi miekaksi. Turvallistamisen avulla oikeutetuilla toimenpiteillä voidaan hillitä virusten leviämistä, mutta ne voivat vuorostaan aiheuttaa toisenlaisia ongelmia.

Turvallistaminen tarjoaa hyviä ja huonoja puolia. Tarttuvien infektioitautien turvallistamisen negatiivisina puolina aiemman tutkimuskirjallisuuden mukaan voi siis olla tartuntataudin

muuttuminen poliittiseksi pelinappulaksi, valtioiden epätasa-arvoinen asema lääketieteellisiin työkaluihin, poikkeustilan avulla tehty demokratiaa ja oikeusvaltiota heikentävät toimenpiteet ja ei-farmakologisten toimenpiteiden aiheuttamat liitännäishaitat.

Luvussa 6, jossa esitellään tämän tutkielman analyysin tulokset, näitä tarttuvien infektioautien turvallistamisen hyviä ja huonoja puolia tulee konkreettisesti esiin esimerkeissä. Ennen analyysilukuun siirtymistä tässä tutkielmassa siirrytään esittelemään analyysissä käytettävää menetelmää ja aineistoa.

5 Aineiston ja metodin esittely

Edellisissä kolmessa luvussa on esitelty ja käsitelty tämän pro gradu-tutkielman teoreettista pohjaa. Tutkielman teoriaosuuden jälkeen siirrytään käsittelemään analyysia ja pyritään löytämään vastaus johdannossa esitettyyn tutkimuskysymykseen ” Millä keinoin Covid-19-pandemia on yritetty turvallistaa YK:n yleiskokouksessa vuonna 2020?”. Tähän tutkimuskysymykseen vastausta etsitään luvussa 6, joka on analyysiluku ja tässä luvussa esitellään analyysissa käytettävä aineisto sekä analyysin metodi.

5.1 Aineiston esittely

Aineistona tässä pro gradu-tutkielmassa käytetään YK:n yleiskokouksen pöytäkirjoja, päätöslauselmia sekä jäsenvaltioiden lähettämiä kirjeitä yleiskokoukselle. Aikarajaus tässä tutkielmassa on maaliskuun 2020 puolivälistä joulukuun 2020 loppuun. Alun perin tarkoitukseni oli tutkia koronapandemian ensimmäisen aallon aikana tapahtunutta turvallistamista, mutta jouduin laajentamaan tutkimuksen aikaikkunaa, koska 27.3.2020 – 14.5.2020 välisenä aikana YK:n yleiskokous hyväksyi hiljaisen menettelyn avulla päätöslauselmat ja päätökset (UN, 2020). Taulukossa 1 on esitetty tässä tutkielmassa käytetyn aineiston sisältö ja koko.

Taulukko 1: aineisto

Analyysin aineisto	
Pöytäkirjat	36 kpl
Julkilausumat	3 kpl
Päätöslauselmat	9 kpl
Kirjeet	15 kpl
Yhteensä	63 kpl

Kuten taulukosta 1 näkyy, tämän tutkielman aineisto koostuu YK:n yleiskokouksen pöytäkirjoista (36 kpl), julkilausumista (3 kpl), päätöslauselmista (9 kpl) sekä jäsenmaiden lähettämistä kirjeistä (15 kpl). Aineistoissa olevat pöytäkirjat ovat syksyltä 2020, koska kuten aiemmin totesin, YK:n yleiskokous hyväksyi hiljaisen menettelyn avulla päätöslauselmat ja päätökset keväällä 2020, joten keväältä 2020 ei ole saatavissa pöytäkirjoja. Hiljaisen menettelyn avulla hyväksyttiin esimerkiksi päätöslauselma 74/270 (UN, 2020), joka on osa aineistoani. Kevät 2020 on aineistossa edustettuna päätöslauselmina, julkilausumina ja kirjeinä.

Aineistoni aikarajaus on vuosi 2020, joten aineiston dokumentit ovat YK:n yleiskokouksen istuntokausilta 74 ja 75 istuntokausi vaihtui syyskuussa 2020, joten suurin osa pöytäkirjoista on istuntokaudelta 75, kun taas aineistoon kuuluvat kaikki kirjeet ovat istuntokaudelta 74. Aineistossa olevat päätöslauselmista puolet on istuntokaudelta 74 ja puolet taas istuntokaudelta 75. Koronapandemian seurauksena YK:n yleiskokouksen istunnoissa on ollut käytössä erityisjärjestelyjä, joten monet puheet esimerkiksi 75. istuntokauden juhluvuoden avauksen täysistunnoista on esitetty videon välityksellä.

YK:n perustamiskirjassa yleiskokous on nimetty yhdeksi kuudesta 'ensisijaisista' YK:n elimistä. Se on ainut YK:n elin, jossa jokaisen jäsenmaan äänellä on yhtäläinen painoarvo. Yleiskokouksella on kaksi päätehtävää. Se on ensinnäkin foorumi jäsenvaltioille, jossa ne pääsevät keskustelemaan ja antavat yhteistä hyväksyntää normeille, säännöille ja toimille. Yleiskokouksessa kuka tahansa jäsenmaista voi nostaa esiin kansainvälisen asian, joka vaatii globaalia huomiota. Toiseksi yleiskokous tarjoaa jonkin verran hallinnollista valvontaa YK-järjestelmälle. (Peterson, 2018, 119–123.)

Suurin osa yleiskokouksen työstä tehdään sen säännöllisten istuntojen aikana. Istuntokausi alkaa syyskuun puolivälissä, jolloin istuntoja on syyskuusta joulukuuhun ja istunnot jatkuvat keväällä vuodenvaihteen jälkeen. YK:n yleiskokouksen asema muistuttaa kaikista eniten kansallisten hallintojen lainsäädäntöelimiä. YK:n yleiskokous päättää esimerkiksi siitä, mitkä valtiot toimivat turvallisuusneuvostossa sekä talous- ja sosiaalineuvostossa, lukuun ottamatta tilanteita, joissa YK:n peruskirja määrittelee jäsenistä. (Peterson, 2018, 123–125.)

Aineiston pöytäkirjoista osa on YK:n yleiskokouksen toisen ja kolmannen pääkomitean pöytäkirjoja. Näitä pöytäkirjoja on 11 kpl eli 11/36 kpl pöytäkirjoista. Yleiskokouksen toinen pääkomitea on taloudellisten asioiden komitea ja kolmas pääkomitea on yhteiskunnallinen, kulttuurinen ja humanitaarinen komitea. Jokainen YK:n jäsenvaltio voivat olla edustettuina kaikissa pääkomiteoissa yhdellä henkilöllä. (UN, n.d.,b) Aineistossani mukana on myös YK:n yleiskokouksen pitämä erikoistäysistunto koronaviruspandemiasta, joka pidettiin 3.–4. joulukuuta 2020. YK:n yleiskokous voi tarpeen mukaan kokoontua erikoisistuntoihin. Erikoisistunnot kutsutaan koolle YK:n pääsihteerin, YK:n turvallisuusneuvoston tai jäsenvaltioiden enemmistön pyynnöstä. 31. erikoisistunto, jossa käsiteltiin koronaviruspandemiaa, kutsuttiin kokoon Azerbaidžhanin toimesta. (UN, n.d.,c)

5.2 Menetelmän esittely

Tässä pro gradu-tutkielmassa tutkimusmenetelmänä käytetään teorialähtöistä sisällönanalyysia. Sisällönanalyysi on tutkimusmenetelmä, jonka avulla voidaan tehdä toistettavia ja päteviä johtopäätöksiä teksteistä tai muunlaisista aineistosta niiden käyttöyhteyksiin. Tutkimusmenetelmänä sisällönanalyysi tarjoaa uusia oivalluksia, lisää tutkijan ymmärrystä tietyistä ilmiöistä tai antaa tietoa käytännön toimien tueksi. Sisällönanalyysin kuten kaikkien tieteellisten tutkimusmenetelmien tulee tuottaa päteviä tuloksia, jotka ovat toistettavissa. Niiden pitäisi siis olla toistettavissa eri aikoina ja mahdollisesti erilaisissa olosuhteissa työskentelevien tulisi saada samat tulokset käytettäessä samaa menetelmää samoihin ilmiöihin. Toistettavuus onkin luotettavuuden tärkein muoto tieteellisessä tutkimuksessa. (Krippendorf, 2018, 33.)

Teorialähtöinen sisällönanalyysi kuuluu laadullisiin menetelmiin, kuten kaikki sisällönanalyysien muodot. Laadullinen analyysi voidaan tiivistetyksi määritellä aineiston tiivistämiseksi ja jalostamiseksi käsitteelliseen tai teoreettiseen muotoon. Sisällönanalyysien lisäksi laadullisen analyysin menetelmiä on useita muitakin. (Günther et.al, 2021.) Laadullinen sisällönanalyysi perustuu tutkijan tekemälle koodaukselle, jonka avulla tutkija tunnistaa ja nimeää aineistosta löytämiä sisällöllisiä elementtejä. Koodaus voi olla joko aineisto- tai teoriapohjaista. Näitä molempia tapoja usein yhdistellään tutkimuksessa. (Vuori, 2021.)

Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä aineiston luokittelu perustuu aikaisempaan tutkimukseen, jota aiheesta on tehty. Analyysirunko voi olla väljäkin teorialähtöisessä sisällönanalyysissa. Teorialähtöisen analyysirungon sisälle muodostetaan aineistosta erilaisia luokkia tai kategorioita. Näin aineistosta voidaan poimia sellaiset asiat, jotka kuuluvat analyysirunkoon sekä asiat, jotka jäävät analyysirungon ulkopuolelle. Ulkopuolelle jäävistä asioista voidaan muodostaa uusia luokkia. Näin pystytään testaamaan aiempaa teoriaa tai käsitejärjestelmää uudessa kontekstissa. (Tuomi & Sarajarvi, 2018, 127–128.)

Turvallistamistutkimuksessa yleisin käytetty menetelmä on diskurssianalyysi. On kuitenkin tutkijoita, jotka käyttävät sisällönanalyysia turvallistamisen tutkimisessa, mutta tämä ei ole niin yleistä. Diskurssianalyysillä ja sisällönanalyysillä on samankaltaisuuksia, jotka osoittavat miksi sisällönanalyysia voi käyttää turvallistamisen tutkimiseen. Molempien menetelmien avulla tutkijat pyrkivät tekemään johtopäätöksiä teksteistä. Diskurssianalyysi keskittyy tekstin sijoittamiseen yhteiskunnalliseen kontekstiin, kun taas sisällönanalyysi keskittyy tekstiin

itsenäisenä kokonaisuutena. Molempia menetelmiä käytettäessä voidaan käyttää samanlaisia aineistoja. (Balzacq, 2011, 50–51.)

Tässä tutkielmassa käytettävä analyysirunko on esitelty taulukossa 2. Analyysirunko on rakentunut tutkimuskirjallisuuden avulla, jossa on käsitelty HIV/AIDS:n, ebolan, SARS:n, lintuinfluenssan ja covid-19 turvallistamista. Covid-19 turvallistamista kansainvälisellä tasolla ei ole tähän mennessä kovinkaan paljon tutkittu, joten aiempi tutkimus sen turvallistamisesta on kansalliselta tasolta. HIV/AIDS ja ebola on turvallistettu YK:n turvallisuusneuvostossa ja SARS ja lintuinfluenssa on turvallistettu kansainvälisellä tasolla WHO:n ja valtioiden toimesta.

Taulukko 2: Analyysirunko

Millä keinoin covid-19 pandemia on turvallistettu YK:n yleiskokouksessa?		
<p>Perinteiseen turvallisuuteen rinnastaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valtioiden vakauden horjuminen • Sotilaallinen turvallisuuden vaarantuminen • Vetoaminen kansalliseen turvallisuuteen • Sotaretoriikka 	<p>Talous</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kielteiset vaikutukset valtioiden talouteen • Kielteiset vaikutukset tuottavuuteen 	<p>Inhimillinen turvallisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ihmisten suojele virukselta • Solidaarisuus muita kohtaan • Inhimillinen turvallisuus

Tutkimukset, joiden pohjalta teorialähtöisen sisällönanalyysin kehikko on rakennettu, valikoituivat sen takia, että niissä kaikissa on käytetty turvallistamista ja teoreettisena viitekehystenä näissä tutkimuksissa on ollut Kööpenhaminan koulukunta. Kuten aiemmin on jo tullut ilmi, aiemmissä tutkimuksissa on pääasiassa noussut esiin yksi teema, jolla tarttuvaa infektioita on turvallistettu. Koska analyysirunko perustuu laajaan joukkoon tutkimuksia, se on laajempi ja näin sen avulla voi löytää useita erilaisia teemoja.

Kuten taulukosta 2 voi nähdä, analyysikehikossa on kolme kategoriaa. Talous ja inhimillinen turvallisuus voidaan jo itsessään nähdä turvallisuuden viitekohteena. Perinteiseen turvallisuuteen rinnastaminen -kategoria itsessään ei ole turvallisuuden viitekohde, vaan selkeämmin turvallistamisen tapa. Mutta kuten taulukosta 2 tulee ilmi, perinteiseen turvallisuuteen rinnastamisen kategoriassa on esimerkiksi sotilaallisen turvallisuuden vaarantuminen ja valtioiden vakauden horjuminen, jotka itsessään voidaan nähdä olevan turvallisuuden viitekohteita. Buzan et.al (1998) on todennut, että turvallisuuden sektorien välillä on yhteys ja ne vaikuttavat toisiinsa (Buzan et.al, 1998, 167). Kategoriat ovat keskenään erilaisia, mutta ne voivat vaikuttaa toisiinsa ja näin niillä on yhteys keskenään, kuten Buzan et.al (1998) on todennut.

Teorialähtöisen sisällönanalyysin jaottelun lisäksi analyysissa esiin nostetaan lainauksien avulla turvallistamisen logiikka, joka on niistä löydettävissä. Turvallistamisen logiikka on esitelty luvussa 3 kokonaisuudessaan tarkemmin. Aineistosta otetuista esimerkeistä nostetaan esiin turvallistamisen viitekohde, turvallistava toimija, eksistentiaalinen uhka, yleisö ja toimi tai toimet, joita vaaditaan uhan torjumiseksi. Aineistossa esitetyt lainaukset on suomennettu ja suomennokset on tarkastettu MOT-sanakirjan avulla. Lainaukset niiden alkuperäisellä kielellä on esitetty tässä tutkielmassa alaviitteissä. Seuraavassa luvussa eli luvussa kuusi esitellään teorialähtöisen sisällönanalyysin avulla saadut tulokset.

6 Analyysi: Enemmän kuin terveyskriisi

Tässä luvussa esitellään teorialähtöisen sisällönanalyysin tulokset. Kuten jo tämän tutkielman johdannossa on nostettu esiin, koronapandemia on ollut enemmän kuin terveyskriisi. Tämä väite on noussut esiin aineiston analyysissa. YK:n yleiskokouksen puheenjohtaja on tiivistänyt hyvin koronapandemian aiheuttaman kriisin moninaisuuden 31. erikoisistunnon aloituspuheessaan:

Covid-19 on ennen kaikkea maailmanlaajuinen terveyskriisi. Mutta se on samalla myös talouskriisi, kehityskriisi, humanitaarinen kriisi ja ihmisoikeuskriisi.⁸ (A/S-31/PV.2)

Koronaviruksen aiheuttaman kriisin moninaisuus näkyy tämän tutkielman analyysin aineistossa. Turvallistamista aineistossa on yritetty tehdä monin eri keinoin.

Turvallistamisytykset on jaettu omiin alalukuihin teemoittain analyysirungon kategorioiden perusteella. Tässä analyysissa puhutaan turvallistamisytyksistä, koska aineistosta ei tullut ilmi, hyväksyikö yleisö nämä yritykset vai ei. Monet turvallistamisytyksistä menisivät useampaan kuin yhteen kategoriaan, mutta tämän tutkielman rakenteen vuoksi ne on luokiteltu ainoastaan yhteen kategoriaan.

Monet toimenpiteet, joita aineistossa on vaadittu turvallistamisytyksissä nostetun eksistentiaalisen uhan torjumiseen ovat olleet joissain tapauksissa samoja, vaikka turvallistamiseen olisi käytetty eri kategoriaan vetoamista. Analyysissa puhutaan turvallistamisytyksistä, koska kuten luvussa 3.1 todettiin, onnistunut turvallistaminen vaatii yleisön hyväksynnän. Analyysissa turvallistamisytyksistä katsotaan onnistuneeksi, jos aihe on päätyntä YK:n päätöslauselmaan, jossa on hyväksytty vaadittu toimenpide. Päätöslauselmat ovat YK:n elinten mielipiteen tai tahdon muodollisia ilmaisuja (Dag Hammarskjöld Library, 2024). Aineistosta ei saatu kaikissa tapauksissa tietää hyväksyikö yleisö turvallistamisytyksen vai ei. Tämä johtuu siitä, että aineisto koskee vuotta 2020 ja turvallistamisytyksiin liittyviä päätöslausemia on voinut tulla vuoden 2021 puolella, jolloin turvallistamisytykset voidaan nähdä hyväksytyiksi.

Seuraavaksi tässä tutkielmassa esitellään analyysin tulokset kategorioittain. Ensimmäiseksi esitellään analyysin tulokset perinteiseen turvallisuuteen rinnastamisen analyysikategoriasta. Tämän luvun toisessa alaluvussa esitellään tulokset talouden analyysikategoriasta ja

⁸ COVID-19 is, first and foremost, a global health crisis. But it is at the same time an economic crisis, a development crisis, a humanitarian crisis, and a human right crisis.

kolmannessa alaluvussa esitellään inhimillisen turvallisuuden analyysikategoriasta tulokset. Näiden kolmen analyysirungonkategorian jälkeen neljännessä alaluvussa esitellään neljäs analyysikategoria, joka ei ollut tullut esiin aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa. Tämän luvun viimeisessä luvussa tehdään analyysistä yhteenveto sekä pohditaan analyysin tuloksia.

6.1 Perinteisen turvallisuuden teemoihin rinnastaminen

Kuten luvussa 2.2 on mainittu, tautienaiheuttajat ja niistä aiheutuvat epidemiat sekä pandemiat on luokiteltu ei-perinteisiksi turvallisuushiksi, koska ne saavat alkunsa jostain muusta kuin lähteestä kuin sotilaallisesta. Kuitenkin tautienaiheuttajien ja pandemioiden kohdalla on käytetty niin aineistossa kuin aiemman tutkimuskirjallisuuden mukaan sotametaforia, jotka liitetään perinteiseen turvallisuuteen. Pandemiat voivat myös kiihdyttää jo olemassa olevia konflikteja, kuten luvussa 4.1 on todettu. Tämän takia voidaan nähdä, että tartuntatautien turvallisamisessa käytetään rinnastuksia perinteiseen turvallisuuteen ja tässä alaluvussa käsitellään näitä YK:n yleiskokouksen dokumenteissa.

Monissa puheenvuoroissa koronaviruspandemiaan on viitattu esimerkiksi ”vihollisena” ja puhuttu siitä, kuinka käymme pandemiaa vastaan taistelua. Aseina tässä taistelussa pandemiaa vastaan käytetään koronavirusrokotteita, joiden avulla voimme puolustautua virukselta. (Esim. A/75/PV.14, 36; A/75/PV.10, 83; A/75/PV.10, 69; A/75/PV.10, 52; A/75/PV.13, 26.) Esimerkiksi Yhdysvaltojen edustaja on kuvaillut puheessaan, että ”Olemme käyneet ankaran taistelun näkymätöntä vihollista vastaan⁹” (A/75/PV.4, 16). Kiinan edustaja on vuorostaan puheenvuorossaan todennut rokotteista, että ”Rokotteet, voimakas ase viruksen nujertamiseksi¹⁰” (A/S-31/PV.2, 179). Aineistosta myös esimerkiksi Unkarin puheenvuorossa on puhuttu puolustautumisesta koronavirusta vastaan ”Emme vielä tänäänkään pysty puolustautumaan tehokkaasti koronaan vastaan¹¹” (A/75/PV.6, 16).

Edellä esitetyn sotametaforien lisäksi terveydenhuollon työntekijöistä on puhuttu ”joukkoina” ja heidän on kuvailtu olevan ”eturintamassa” tässä taistelussa. Esimerkiksi Madagaskarin edustaja totesi puheenvuorossaan ”Osoitan kunnioitusta erityisesti Madagaskarin koko lääkintäjoukoille¹²” (A/75/PV.13, 40). Nigerian edustaja on puheessaan puhunut sotilaista

⁹ We have waged a fierce battle against the invisible enemy.

¹⁰ Vaccines, a powerful weapon to defeat the virus.

¹¹ Today we are as yet unable to defend ourselves against COVID efficiently.

¹² I pay tribute, in particular to the entire medical corps in Madagascar.

puhuttaessa terveydenhuollon ammattilaisista ”Terveydenhuollon sotilaat COVID-19 vastaisessa sodassa¹³” (A/75/PV.8, 8). Georgian edustaja on puheenvuorossaan puolestaan puhunut siitä, kuinka terveydenhuollon ammattilaiset ovat etulinjassa:

Näinä poikkeuksellisina aikoina lääkärimme ja muut keskeiset työntekijämme ovat olleet etulinjassa taistelussa tätä virusta vastaan, ja he ovat käsitelleet vakavimpia seurauksia, joita maailmanlaajuinen terveyskriisi voi tuoda.¹⁴ (A/S-31/PV.2/resumption 1, 49)

Tässä tutkielmassa ei ole tarkoitus tehdä diskurssianalyysia, mutta edellä esitetyt esimerkit ovat tutkielman kannalta merkittäviä, koska niiden avulla koronaviruspandemiasta ja itse viruksesta on yritetty rakentaa turvallisuusuhkaa ja näin turvallistaa pandemia. Bale ja Rousseau (2023) ovat todenneet, että tällaisten metaforien seurauksena koronapandemia vaikuttaa olevan hyvin lähellä ideaalittyyppistä turvallistamista (Bale & Rousseau, 2023, 203). Sotametaforat herättävät pelkoa. Tämä pelko voi motivoida ihmisiä kiinnittämään huomiota, muuttamaan uskomuksiaan ja ryhtymään toimiin tärkeissä yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Esimerkiksi sotametaforat voivat auttaa ihmisiä tunnistamaan tarttuvien tautien aiheuttaman uhan kansanterveydelle (Flusberg et.al, 2018, 6.) Sotametaforien avulla ihmisten on siis helpompi hyväksyä turvallisuusuhaksi asia, jota ei ole perinteisesti sellaisena nähty.

Sotametaforien lisäksi aineistosta nousi esiin viittaukset toiseen maailmansotaan. Monissa puheenvuoroissa on viitattu toiseen maailmansotaan koronapandemian yhteydessä (Esim. A/75/PV.13, 22; A/75/PV.14, 6; A/S-31/PV.2, 43; A/S-31/PV.2, 80.) Esimerkiksi Pakistanin edustaja on todennut, että ”Koronaviruspandemia (COVID-19) on vakavin maailmanlaajuinen kriisi sitten toisen maailman sodan¹⁵” (A/S-31/PV.2, 132). Yhdysvaltojen edustaja vuorostaan on todennut, että ”Yhdysvalloissa olemme käynnistäneet kaikista aggressiivisimman mobilisaation sitten toisen maailmansodan¹⁶” (A/75/PV.4, 16).

Historialliset metaforat ovat toistuvia poliittisessa keskustelussa ja päätöksenteossa. Niillä voi olla merkittävä rooli turvallistamisessa. Historialliset metaforat antavat uudelle tilanteelle merkityksen siirtämällä yksinkertaistetun tulkinnan menneestä tapahtumasta nykyiseen ja ne ovat tämän takia tärkeitä turvallistamisessa kahdella tavalla. Ensinnäkin vedoten kollektiiviseen muistiin, niillä on potentiaalia koota yhteisö uhaksi koettua kohdetta vastaan.

¹³ Health-care soldiers in the war against COVID19.

¹⁴ In these extraordinary times, our doctors and other essential workers have been on the frontline of the fight against the virus, dealing with the most severe consequences the global health crisis can bring.

¹⁵ The coronavirus disease (COVID-19) pandemic is the most serious global crisis since the Second World War.

¹⁶ In the United States, we launched the most aggressive mobilization since the Second World War.

Toiseksi vertaukset palvelevat paitsi diagnostista tehtävää (selittäen mitä tapahtuu), myös määräävää ja moraalista tehtävää ehdottaen mitä tulisi tehdä ja mitä on hyvä tehdä ottaen huomioon 'opetukset' menneestä. (Baele & Rousseau, 2023, 206.)

Toisen maailmansodan käyttäminen historiallisena metaforana koronapandemian turvallistamisessa voidaan nähdä tapana yrittää luoda yhtenäisyyttä ja määrittelemään selkeän päämäärän, johon valtiot yhdessä yrittävät tähtäävän. Toisen maailmansodan aikana tehtiin kansainvälistä yhteistyötä, kun liittoutuneet yhdistivät voimansa voittaakseen akselivallat. Koronapandemia on vaatinut myös vahvaa kansainvälistä yhteistyötä tiedon jakamisen, rokotteiden kehittämisen ja jakamisen sekä resurssien jakamisen kohdalla. Toisen maailmansodan aikana valtiot mobilisoivat kaikki mahdolliset resurssinsa taisteluihin ja kuten edellä esitetyssä lainauksessa (A/75/PV.4, 16) tulee ilmi, niin on myös koronapandemian aikana tehty. Toisen maailmansodan käyttäminen historiallisena vertauskuvana voidaan nähdä turvallistamisyrityksenä, jossa koronapandemiaa on verrattu toiseen maailmanlaajuisesti tunnettuun globaaliin kriisiin, joka kuuluu perinteisen turvallisuuden käsityksen piiriin.

Tässä alaluvussa mainitut esimerkit osoittavat, miten historia- ja sotametaforien kautta koronapandemiasta on yritetty rakentaa turvallisuusuhkaa YK:n yleiskokouksessa. Näiden metaforien yhteydessä kansainvälistä yhteistyötä ja solidaarisuutta on korostettu uhan ratkaisemiseksi. (Esim. A/74/PV.64, 5; A/74/PV.65, 4; A/74/PV.66, 1; A/75/PV.7, 42; A/75/PV.9, 58; A/75/PV.21, 8.) Ukrainan edustaja on todennut puheenvuorossaan: ”Taistelu koronaviruspandemiaa (COVID-19) vastaan on ennennäkemätön haaste, joka vaatii maailmanlaajuisia yhtenäisyyttä, yhteistyötä ja solidaarisuutta¹⁷” (A/74/PV.64, 5).

Turvallistamisen logiikan voidaan nähdä olevan edellä olevassa lainauksessa seuraavanlainen: viitekohteena ovat kansainvälisen yhteisön jäsenet eli toisin sanoen kaikki maailman ihmiset. Viitekohdetta eksistentiaalisesti uhkaa koronaviruspandemia, jota nimitetään yhteiseksi viholliseksi. Puheenvuoron yleisö on tässä esimerkissä kansainvälinen yhteisö, joka on myös viitekohteena. Toimenpiteenä tätä eksistentiaalista uhkaa vastaan esitetään vahvempaa kansainvälistä yhteistyötä ja solidaarisuutta.

Jo keväällä 2020 YK:n yleiskokous antoi päätöslauselman A/RES/74/270, jossa korostettiin, että koronaviruksen vastainen taistelu tulee käydä globaalien solidaarisuuden vallitessa.

¹⁷ The fight against the coronavirus disease (COVID-19) pandemic is an unprecedented challenge that requires global unity, cooperation and solidarity

Keväällä 2020 YK:n yleiskokoukselle lähetetyissä kirjeissä on käytetty juuri sotametaforia ja historiallisia metaforia koronaviruspandemian turvallistamisy yrityksissä ja vastauksena vaadittu solidaarisuutta ja yhteistyötä (esim. A/74/768; A/74/773). Voidaan nähdä, että kirjeissä tehdyt turvallistamisyrietykset ovat onnistuneet, koska YK:n yleiskokous antoi päätöslauselman A/RES/74/270.

YK:n yleiskokous on antanut myös toisen päätöslauselman syyskuussa 2020 liittyen solidaariseen ja yhteiseen vastaukseen covid-19-pandemiaan nimittäin päätöslauselman A/RES/74/307. Tässä päätöslauselmassa koronavirus on turvallistettu koko maailman yhteiseksi uhaksi sotametaforien avulla ja todetaan, että ainoa ratkaisu tähän pandemiaan on yhtenäinen globaali vastaus. Myös esimerkiksi päätöslauselmassa A/RES/75/17 on nostettu esiin, että koronapandemia vaatii globaalaa vastausta, joka perustuu yhtenäisyyteen, solidaarisuuteen ja monenkeskiseen yhteistyöhön. Voidaan siis nähdä, että turvallistamisyrietykset onnistuneet, koska YK:n yleiskokous on antanut edellä mainitut päätöslauselmat koronaviruspandemiaan liittyen.

Sotametaforien ja historiallisten metaforien lisäksi aineistosta nousi esiin se, että koronapandemia voi horjuttaa valtioiden vakautta, turvallisuutta ja rauhaa, sekä kiihdyttää jo olemassa olevia konflikteja. Aineistossa nousi esiin myös huoli siitä, että aktiiviset konfliktit voivat estää valtioita vastaamasta tehokkaasti koronapandemian aiheuttamaan terveydelliseen uhkaan. Tähän ratkaisuksi on korostettu YK:n pääsihteerin vaatimaa globaalaa tulitaukoa. (Esim. A/74/PV.65, 5; A/75/PV.14, 79; A/75/PV.10, 55, A/75/PV.10, 69.) Ruotsin edustaja on todennut puheenvuorossaan, että ”Pandemia on uhka kansainväliselle rauhalle ja vakaudelle¹⁸” (A/75/PV.12, 66). Itävallan edustaja puolestaan on todennut, että ”Sodat ja humanitaariset kriisit eivät pelkää virusta! Päinvastoin monet niistä ovat jopa pahentuneet pandemian seurauksena¹⁹” (A/75/PV.13, 62). Suomen edustaja on todennut puheenvuorossaan, että:

Kuten millä tahansa globaalilla kriisillä, myös covid-19 pandemialla on kielteisiä vaikutuksia rauhaan ja turvallisuuteen kaikkialla maailmassa. Se voi voimistaa olemassa olevia konflikteja, viivyttää rauhanprosesseja ja herättää uinuvia jännitteitä. Se voi kuitenkin tarjota myös mahdollisuuksia rauhaan. Pääsihteerin

¹⁸ The pandemic is a threat to international peace and security.

¹⁹ Wars and humanitarian crises are not afraid of a virus! On the contrary, many of them were even aggravated by the pandemic.

kehotus maailmanlaajuiseen tulitaukoon oli vahva vetoamus konfliktien osapuolille laskea aseensa²⁰. (A/75/PV.6, 44)

Konfliktit voivat estää koronaviruspandemiaa vastaan käytävän taistelun yritykset ja toimia näin katalysaattorina. Samaan aikaan pandemia voi aiheuttaa ja toimia niin sanotusti polttoaineena taistelulle sen talouteen kohdistuvien negatiivisten seurausten takia.

Huonontunut taloustilanne voi aiheuttaa ja kiihdyttää taisteluja, kun taloudellisesti kärsineet ihmiset rekrytoidaan taistelemaan kapinallisjoukkoihin. Näin pandemia voi epäsuorasti lisätä aseellisia konflikteja sen taloudellisten vaikutusten takia. (Mehrl & Thurner, 2021, 286–287.)

Turvallistamisen logiikan voidaan nähdä olevan tässä tapauksessa seuraavanlainen: uhattuna viitekohteena on rauha ja turvallisuus, jotka koronaviruspandemia vaarantaa Yleisönä tässä voidaan nähdä olevan koko kansainvälinen yhteisö. Toimena tähän eksistentiaaliseen uhkaan esitetään YK:n pääsihteerin vaatimaa globaalia tulitaukoa, jonka myötä konfliktialueilla voitaisiin keskittyä ainakin hetkellisesti terveyskriisin hoitoon.

YK:n yleiskokouksen täysistunnossa Mikronesian edustaja vaati, että YK:n turvallisuusneuvosto nimeäisi koronaviruksen turvallisuusuhaksi ”Uskomme, että turvallisuusneuvoston on nähtävä covid-19 maailmanlaajuisena turvallisuusuhkana²¹” (A/75/PV.10, 7). YK:n turvallisuusneuvoston tehtävä on ylläpitää kansainvälistä turvallisuutta ja vakautta YK:n perustamiskirjan mukaan. Kuitenkaan perustamiskirjassa ei määritellä mitä, tarkoitetaan uhalla turvallisuutta ja rauhaa kohtaan, mutta pääasiassa turvallisuusneuvosto on käsitellyt sotilaallisia ja aseellisia uhkia. YK:n turvallisuusneuvosto on ainoa YK:n elin, joka voi tehdä laillisia sopimuksia ja joka voi toimeenpanna näitä päätöksiä sanktioilla tai sotilaallisella voimankäytöllä. Nämä asiat tekevät turvallisuusneuvostosta YK:n vaikutusvaltaisimman organisaation sekä foorumin kansainväliselle yhteistyölle. (Charboune, 2021, 7–9.) Kuten luvussa 4.1 on tuotu esiin, YK:n turvallisuusneuvosto on 2000-luvulla antanut enemmän huomiota ei-perinteisille turvallisuusuhille ja se onkin turvallistanut kaksi tarttuvaa infektioautia HIV/AIDS:n ja ebolan.

Turvallistamisen logiikan voidaan nähdä olevan seuraavanlainen edellä esitettyssä esimerkissä: viitekohteena on kansainvälinen turvallisuus ja yleisönä on YK:n

²⁰ As any global crisis, the COVID-19 pandemic, too, can have negative effects on peace and security across the world. It can intensify existing conflicts, stall peace processes and wake up dormant tensions. But it can also offer opportunities for peace. The Secretary-General’s call for a global ceasefire was a strong appeal for conflict parties to lay down their weapons.

²¹ We believe that the Security Council must view COVID-19 as a global security threat as well.

turvallisuusneuvosto. Ratkaisuna tähän uhkaan nähdään se, että YK:n turvallisuusneuvosto antaa päätöslauselman, jossa se määrittää koronaviruspandemian kansainväliseksi turvallisuusuhaksi. Tämä voidaan nähdä turvallistamisyritykseksi, koska YK:n turvallisuusneuvosto on YK:n elin, joka määrittelee uhkaako jokin asia kansainvälistä rauhaa ja vakautta ja mitä toimia tätä uhkaa vastaan tulisi tehdä (UN, n.d., d.).

YK:n turvallisuusneuvosto on antanutkin päätöslauselman S/RES/2532 heinäkuussa 2020, jossa koronaviruspandemia on otettu turvallisuusneuvoston agendalle ja pandemian seurauksena päätöslauselmassa asetettiin 90 päivän tulitauko ja vaadittiin kaikkien vihamielisyyksien lopettamista yleisesti ja välittömästi. Päätöslauselmassa ei kuitenkaan suoraan nimetä koronaviruspandemiaa turvallisuusuhaksi, vaan keskitytään enemmänkin siihen, miten se vaikuttaa käynnissä oleviin aseellisiin konflikteihin. (S/RES/2532.) Vuoden 2020 aikana YK:n turvallisuusneuvosto ei ole antanut kuin tämän yhden päätöslauselman liittyen koronaviruspandemiaan ja se ei ole suoraan nimennyt koronaviruspandemiaa turvallisuusuhaksi, joten voidaan nähdä, että Mikronesian turvallistamisyritys on epäonnistunut.

Perinteisen turvallisuuden teemoihin liittämällä koronapandemiaa on yritetty turvallistaa aineistossa sotametaforille ja historiallisilla metaforilla, argumenteilla konfliktien voimistumisesta sekä YK:n turvallisuusneuvostoon vetoamalla. Toimenpiteinä tätä uhkaa vastaan on esitetty tulitaukoa, jota YK:n pääsihteeri on vaatinut ja retorisesti rokotteista on puhuttu aseina koronavirusta vastaan, joiden avulla voidaan vastata pandemian aiheuttamaan uhkaan. Näiden lisäksi toimenpiteenä on vaadittu YK:n turvallisuusneuvostolta toimenpiteitä koronaviruspandemian julistamisesta turvallisuusuhaksi.

6.2 Talouteen vetoaminen

Koronapandemia on aiheuttanut globaalin talouden shokin terveyskriisin lisäksi. Globaali bruttokansantuote laski vuonna 2020 noin 3 % ja taantuma oli suurempi kuin mikään viimeisen kuuden vuosikymmenen aikana kirjattu lasku. Koronapandemia on aiheuttanut suurimman globaalin laskun sitten 1930- ja 1940-lukujen suuren laman ja toisen maailmansodan ajan jälkeen. (Miguel & Mobarak, 2022, 263.) Aineistossa nousi esiin se, että koronapandemiaa on yritetty turvallistaa käyttäen historiallista metaforaa 1930-luvun suuresta lamasta. Monissa puheenvuoroissa tuli ilmi se, kuinka koronapandemian aiheuttama taloudellinen lama on suurempi haaste mitä suuri lama 1930-luvulla oli. (Esim. A/75/PV.13, 50; A/75/PV.42, 5; A/75/PV.42, 23; A/75/PV.42, 26.) Esimerkiksi Pakistanin edustaja

puheenvuorossaan korostanut koronapandemian aiheuttamaa taloudellista lamaa: ”Pandemia on aiheuttanut suunnatonta inhimillistä kärsimystä ja syvimmän maailmantalouden supistumisen sitten 1930-luvun suuren laman²²” (A/S-31/PV.2, 132).

Kuten edellisessä alaluvussa 6.1 tuotiin esiin, historiallisten metaforien avulla voidaan yrittää luoda jostain uudesta tapahtumasta uhkaa vertaamalla sitä historiasta tunnettuun tapahtumaan, katastrofiin tai uhkaan. 1930-luvun alun suuri lama on yleisesti tunnettu tapahtuma ja yksi pahimmista maailmanlaajuisista taloudellisista taantumista. Edellä esitetystä lainauksesta turvallistamisyrityksen voidaan nähdä olevan koronapandemian aiheuttaman globaalin talouskriisin vertaaminen 1930-luvun suureen lamaan. Vertaamalla koronapandemian aiheuttamaa talouskriisiä suureen lamaan yritetään luoda kuvaa pandemian seurausten vakavuudesta.

Pelko koronaviruksesta ja tiukat sosiaalisen etäisyyden rajoitustoimet, joita sovellettiin pandemian aikana, saivat yksilöt muuttamaan kulutuskäyttäytymisiään ja työskentelytapojaan lähes kaikissa valtioissa. Taloudellisesti haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset matalan- ja keskituloisissa valtioissa, joissa suurin osa maailman väestöstä elää, kohtasivat mahdollisia uhkia toimeentulolleen koronapandemian aikana. Rikkaat ja köyhät valtiot kokivat koronapandemian aiheuttaman taloudellisen kriisin eri tavoin. Rikkaissa teollisuusmaissa taloudelliset tappiot usein lievennetään valtion hallinnon suojeleohjelmilla, työnantajien säätelyllä työtunneissa tai kotitalouksien säästöillä. Ilman laajaa sosiaaliturvaa taloudellisen toiminnan lasku matala- ja keskituloisissa valtioissa voi aiheuttaa haitallisempia hyvinvointivaikutuksia, etenkin niille ihmisille, jotka työskentelevät epävirallisen talouden alalla. (Egger et.al, 2021.) Erilaiset kokemukset talouden shokista globaalin pohjoisen ja etelän välillä näkyivät hyvin vahvasti aineistossa ja tätä hyödynnettiin turvallistamisyrityksissä.

Koronaviruspandemian ensimmäisten kuukausien aikana toukokuussa 2020 Malawi esitti vähiten kehittyneiden valtioiden ryhmän puolesta verbaalinootin²³ YK:n pääsihteerille YK:n yleiskokouksen välityksellä:

Vähiten kehittyneet valtiot kärsivät jo nyt seurauksista, joita hyödykkeiden hintashokit, viennin, investointien ja rahansiirtojen menetykset sekä matkailun

²² The pandemic has caused immense human suffering and the deepest global economic contraction since the Great Depression of the 1930s.

²³ englankiksi: note verbale

nopea romahtaminen ovat aiheuttaneet ja näillä on pitkäaikaisia heijastusvaikutuksia. Ennustettu maailmanlaajuinen taantuma iskee näihin maihin rajusti ja suhteettoman suurin seurauksin. Kiitämme Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerää vahvasta johtajuudesta ja toivotamme tervetulleiksi YK:n covid-19 vastaus- ja elpymisrahaston käynnistämisen.²⁴

Kuitenkin nämä jo ilmoitetut tukitoimet eivät ole riittäviä vähiten kehittyneiden valtioiden kohtaamien haasteiden kohtaamiseksi. Tarvitsemme vahvempia kotimaisia toimenpiteitä ja merkittävästi laajennettua kansainvälistä tukea käsittelemään covid-19 ennennäkemätöntä sosiaalista ja taloudellista vaikutusta. Siksi vaadimme välitöntä rahoitusta ja toimeenpanoa globaalille elvytyspaketille vähiten kehittyneille valtioille.²⁵

Kuten edellä olevasta lainauksesta tulee ilmi, vähiten kehittyneet valtiot ovat vaatineet koronapandemian vastaiseen taisteluun taloudellista elvytyspakettia. Turvallistamisen logiikan voidaan nähdä edellisessä lainauksessa olevan seuraavanlainen: viitekohteena ovat vähiten kehittyneet valtiot ja koronaviruspandemia uhkaa näiden valtioiden taloutta eksistentiaalisesti. Ne olivat jo valmiiksi haavoittuvaisemmassa asemassa ja koronapandemian aiheuttama taloudellinen shokki estää pandemiaan vastaamisen tehokkaasti. Yleisönä voidaan nähdä globaalin pohjoisen rikkaat valtiot. Uhan torjumiseksi vaadittu toimenpide on elvytyspaketti, jonka avulla vähiten kehittyneet valtiot voisivat ohjata varoja koronan vastaiseen taisteluun ja talouden elvyttämiseen.

Useat globaalin etelän kehittyvät valtiot ovat vaatineet YK:n yleiskokouksen puheenvuoroissaan taloudellisia apupaketteja globaalin pohjoisen valtioilta kuin myös uusia kansainvälisiä rahoitusmekanismeja ja korostaneet epätasa-arvoisia mahdollisuuksia pandemian vastaisessa taistelussa. Etenkin kehittyvät pienet saarivaltiot (SIDS) ja monet Afrikan valtiot ovat aineistossa turvallistaneet koronaviruspandemian tällä tavoin vedoten talouteen. (Esim. A/S-31/PV.2_165; A/S-31/PV.2, 167, A/75/PV.7, 60; A/75/PV.5, 20; A/75/PV.7, 32; A/75/PV.7, 62; A/75/PV.8, 8; A/75/PV.15, 3.)

²⁴ The least developed countries are already suffering severe consequences in the form of commodity price shocks and loss of exports, investments, along with a rapid plummet in tourism, with long-term ripple effects. The projected global recession will hit these countries hard, and with disproportionate consequences. We commend the Secretary General of the United Nations for his strong leadership and welcome the launch of the United Nations COVID-19 response and recovery fund.

²⁵ Nevertheless, these already announced support and assistance efforts are not sufficient for least developed countries to meet the challenges that they are facing. We need stronger domestic measures and significantly scaled up international support to address the unparalleled social and economic impact of COVID-19. We are therefore calling for a global stimulus package for the least developed countries to be funded and implemented with immediate effect.

Uusien apupakettien ja taloudellisten instrumenttien lisäksi koronapandemian aiheuttamaan uhkaan, joka on turvallistettu talouden avulla, on aineistossa toimenpiteeksi ehdotettu sekä vaadittu velkojen maksun lykkäämistä tai velkojen anteeksiantoa. Näitä on perusteltu sillä, että taloudellisen shokin seurauksena suurin osa köyhistä valtioista ei kykene täysimittaisesti taistelemaan koronapandemiaa vastaan ja tämän seurauksena näille valtioille koronapandemia on huomattavasti suurempi uhka, mitä globaalin pohjoisen rikkaille valtioille. Velkojen anteeksiantoa tai maksujen lykkäämistä on perusteltu samoin perustein, kuin uusia taloudellisia apupaketteja. (Esim. A/75/PV.9, 65; A/75/PV.14, 27; A/75/PV.15, 6; A/75/PV.5, 79; A/75/PV.8, 33; A/S-31/PV.2, 227.) Tšadin ja Mauritiuksen edustajata ovat puheenvuoroissaan tuoneet esiin koronapandemian aiheuttamat taloudelliset haasteet:

Afrikan tappiot, jotka johtuvat pandemiasta, tulevat olemaan useita satoja miljardeja dollareita vuosilta 2020–2021. Monet maat saattavat joutua ottamaan lisää lainaa, mikä entisestään pahentaa velan taakkaa. "Ottaen huomioon kohtaavien haasteiden suuruuden ja nykyiset sekä tulevat monialaiset tarpeet, Tšad vaatii jälleen kerran Afrikan maiden ulkoisen velan täydellistä perumista, jotta ne voivat menestyksekkäästi vastata COVID-19-kriisiin ja riittävästi sitoutua käsittelemään COVID-19 jälkeisestä sosioekonomisesta jälleenrakentamista vakaammalta pohjalta²⁶. – Tšad (A/75/PV.11, 80)

Taloudellisella rintamalla Mauritiusta uhkaa 12–14 % supistuminen rajasulun ja kolmen kuukauden sulun (lockdown) seurauksena. Vaikka hallitus otti käyttöön palkkatukijärjestelmän työpaikkojen suojelemiseksi yksityisellä sektorilla, käytössä olevien toimenpiteiden pitkittynyt seuraus vaikuttaa todennäköisesti edelleen talouteemme. Näin ollen maailmanlaajuinen apu on ehdottoman tarpeellinen velan helpotusten ja velkojen anteeksiantojen saralla muiden taloudellisen tuen toimenpiteiden kanssa sekä lisätä budjettitilaa mahdollistamaan Mauritiuksen kaltaisten valtioiden pysyvän kestävä kehityksen tavoitteiden mukana²⁷. - Mauritius (A/S-31/PV.2, 141–142)

Edellä esitetyissä lainauksista tulee esiin turvallistamisen logiikka, jossa on käytetty taloutta turvallistamaan koronaviruspandemia. Viitekohteena on globaalin etelän kehittyvät köyhät valtiot, joita koronavirus uhkaa eksistentiaalisesti sen aiheuttaman taloudellisen shokin

²⁶ Africa's losses resulting from the pandemic will reach several hundred billion dollars for the period from 2020 to 2021. Many countries could then be forced to borrow, further aggravating the debt burden. "In view of the magnitude of the challenges to be met and the present and future multisectoral needs, Chad once again calls for the outright cancellation of the external debt of African countries so that they can successfully respond to the COVID-19 crisis and adequately commit to addressing the post-COVID-19 socioeconomic reconstruction on a firmer foundation.

²⁷ On the economic front, Mauritius is facing a 12–14 per cent contraction as a result of the border closure and the 3 month lockdown. While Government set in place a wage assistance scheme to protect jobs in the private sector, the prolonged consequence of the measures in place is likely to further affect our economy. Hence there is an absolute need for global assistance in terms of debt service relief and debt cancellation along with other financial support measures and increased fiscal space to allow countries like Mauritius to stay on track with the Sustainable Development Goals

seurauksena. Yleisönä näissä lainauksissa on globaalien pohjoisten rikkaat kehittyneet valtiot, jotka ovat selvinneet paremmin koronapandemian aiheuttamasta taloudellisesta shokista sekä myös myöntäneet globaalien etelän valtioille lainoja. Toimenpiteenä, jolla tätä uhkaa voidaan torjua, on lainojen takaisinmaksun jäädyttäminen tai lainojen anteeksi antaminen, jotta koronan vastaisia toimia voitaisiin paremmin toteuttaa ja taloudellisen shokin vaikutuksia lieventää.

Yleiskokouksen päätöslauselmissa (esim. A/RES/74/270; A/RES/75/17) on nostettu esiin koronaviruspandemian taloudelliset seuraukset ja sen aiheuttamat taloudelliset uhat ihmisille. Kuitenkaan missään päätöslauselmassa ei ole esimerkiksi ehdotettu tukipaketteja tai muita taloudellisia toimia. Voidaankin siis nähdä, että turvallistaminen on onnistunut siinä mielessä, että koronaviruspandemian nähdään aiheuttavan uhan taloudelle, mutta puheenvuoroissa vaadittuja toimenpiteitä ei ole kirjattu päätöslauselmiin. Yleisö on hyväksynyt viitekohteen uhan, muttei sitä torjuvaa toimenpidettä.

Aineistosta esiin nousi myös se, että valtiot, joille on asetettu taloudellisia sanktiota, ovat yrittäneet koronapandemian turvallistamisen avulla päästä niistä eroon. Argumenttina on käytetty sitä, että taloudellisten sanktioiden takia, sanktioiden kohteena olevat valtiot eivät voi torjua pandemiaa tehokkaasti. Esimerkiksi Iran on YK:n yleiskokouksen täysistunnoissa vaatinut siihen kohdistuneiden sanktioiden poistamista:

Maani taistelee nyt kahdella rintamalla: ensinnäkin COVID-19-pandemiaa vastaan; ja toiseksi Yhdysvaltojen asettamia taloudellisia ja terveyteen liittyviä sanktioita vastaan, joista jälkimmäinen vaikuttaa haitallisesti Iranin kykyyn taistella edellistä vastaan²⁸. (A/75/PV.44, 10)

Iran ei ole suinkaan ainoa valtio, joka on vaatinut taloudellisista sanktioista luopumista. Myös Pohjois-Korean Venezuelan, Syyrian, Sudanin, Zimbabwen ja Kuuban sanktioiden poistoa on vaadittu puheenvuoroissa. (Esim. A/75/PV.4, 45; A/74/747; A/S-31/PV.2, 93; A/75/PV.36, 4–5; A/74/802; A/S-31/PV.2, 76.) Turvallistamisen logiikan voidaan nähdä olevan näissä tapauksissa seuraavanlainen: viitekohde on edellä esitetyssä esimerkissä Iran, jota koronaviruspandemia uhkaa erityisesti, koska Iran ei pysty taistelemaan sitä vastaan tarpeeksi tehokkaasti taloudellisten sanktioiden takia. Yleisönä on koko kansainvälinen yhteisö, etenkin

²⁸My country is now fighting on two fronts: first, the COVID-19 outbreak; and secondly, the United States-imposed economic and health sanctions, with the latter adversely affecting Iran's ability to combat the former

sanktiot asettaneet valtiot, erityisesti Yhdysvallat. Toimena, jolla uhkaa voidaan torjua, on taloudellisten sanktioiden poistaminen Iranilta.

Taloudellisten sanktioiden poistamisen vaatiminen koronaviruspandemian takia on kuitenkin herättänyt huolta yleiskokouksessa. Ukraina on nostanut esiin kirjeessään epäilyksen siitä, että valtiot yrittävät käyttää koronapandemian aiheuttamaa turvallisuusuhkaa taloudellisten sanktioiden poistamiseen ja käyttävät tämän avulla koronapandemiaa ”poliittisena pelinappulana” (A/74/773). Luvussa 4.2 nostettiin esiin, kuinka lintuinfluenssa H5N-viruksen kohdella viruksesta tuli turvallistamisen seurauksena poliittisen kaupankäynnin väline.

Yleiskokouksessa esitetyistä puheenvuoroista ja kirjeissä esiin nousut vaatimukset sanktioista luopumisesta voidaan nähdäkin turvallistamisen negatiivisena puolena. Voidaan nähdä, että koronapandemiasta on yritetty tehdä poliittisen kaupankäynnin väline ja koronapandemian turvallistaminen ei liity niinkään itse viruksen aiheuttamaan uhkaan, vaan poliittisiin mahdollisuuksiin, joita turvallistamisella voidaan saada aikaan. Toisin sanoen voidaan nähdä, että covid-19-pandemian turvallistamisen avulla yritetään kumota aiempia pandemiaa edeltäviä poliittisia päätöksiä.

Kuten tässä alaluvussa on tullut esiin, talouden avulla koronapandemiaa on yritetty turvallistaa siis erilaisin keinoin. Koronapandemia on esitetty uhkana, koska se on aiheuttanut taloudellisen shokin, jonka seurauksena monet valtiot ovat joutuneet kohtaamaan talouskriisin terveyskriisin ”sivutuotteena”. Talouteen vetoamalla on esitetty erilaisia toimenpiteitä, joilla uhkaan voidaan vastata ja toimenpiteet ovat vaihdelleet velkojen anteeksiannosta ja taloudellisista apupaketeista sanktioista luopumisiin.

6.3 Inhimillinen turvallisuus

Kuten kahdesta edellä olevasta alaluvusta on tullut ilmi, YK:n yleiskokouksessa on monin eri tavoin yritetty turvallistaa koronapandemia. Perinteisen turvallisuuden ja talouden teeman lisäksi kolmantena teemana analyysirungossa on inhimillinen turvallisuus. Tähän teemaan kuuluvia argumentteja löytyi aineistosta paljon. Koronapandemian turvallistamisessa useissa puheenvuoroissa vedottiin siihen, kuinka virus ei tunne maantieteellisiä rajoja tai eroja ihmisten välillä ja korostettiin ihmisten yhteistä ihmisyyttä. (Esim. A/75/PV.5, 9; A/75/PV.7, 15; A/75/PV.8, 67; A/75/PV.9, 10; A/75/PV.11, 40.) Esimerkiksi Sudanin edustaja on todennut puheenvuorossaan:

Maailma kohtaa oudon salaperäisen vihollisen, joka leviää nopeasti ja raivokkaasti, jättäen tuhoa vanavedessä, ylittäen kaikki maantieteelliset rajat ilman erottelua rikkaiden ja köyhien valtioiden välillä. (A/75/PV.13, 26)

Turvallistamisen logiikan voidaan nähdä olevan edellä esitetyssä lainauksessa seuraavanlainen: viitekohteena on koko maailma ja maailman kansalaiset, joita koronavirus, joka ei tunne eroja ihmisten välillä, uhkaa. Yleisönä on koko maailma. Korostamalla sitä, kuinka koronavirus ei tunne eroja ihmisten välillä luodaan kuvaa koko maailmaa koskettavasta uhasta, johon täytyy etsiä globaaleja ratkaisuja. Koronaviruspandemiasta on turvallistamisyrityksellä yritetty luoda koko maailmaa koskettavaa turvallisuusuhkaa ja kuten YK:n pääsihteeri António Guterres totesi YK:n yleiskokouksen 75-vuotisjuhlaistunnossa: ”Kukaan meistä ei ole turvassa ennen kuin kaikki ovat turvassa.”²⁹ (A/75/PV.4).

Koronapandemia on aiheuttanut kriisin usealla eri sektorilla, kuten aiemmin tässä tutkielmassa on tullut ilmi. Se on kuitenkin ollut ennen kaikkea terveyskriisi, koska sen on aiheuttanut virus. Terveyskriisin voidaan nähdä uhkaavan ihmisoikeutta terveyteen, koska terveydestä ihmisoikeutena on määritelty ja se on myös turvattu useissa kansainvälisissä laillisissa instrumenteissa ja sopimuksissa, joissa on määritelty vapauksia ja oikeuksia. Vapauksiin kuuluvat esimerkiksi oikeus oman terveyden ja kehon hallintaan sekä vapaus häiriöttömyyteen. Oikeuksiin kuuluu esimerkiksi oikeus laadukkaisiin terveyspalveluihin ilman minkäänlaista syrjintää. (WHO, 2023.)

Ihmisoikeuksiin perustuva lähestymistapa terveyteen velvoittaa valtioita kehittämään oikeuksia kunnioittavia, tehokkaita, sukupuolten tasa-arvoa edistäviä, integroituja ja vastuullisia terveydenhuoltojärjestelmiä ja toteuttamaan muita kansanterveyttä parantavia toimenpiteitä, kuten pääsyä veden ja sanitaation kaltaisiin terveyden määrääviin peruslähteisiin. Tämän seurauksena valtioiden on varmistettava, että lainsäädäntö, terveystaloudelliset linjaukset ja ohjelmat kunnioittavat ja edistävät ihmisoikeuksien toteutumista. (WHO, 2023.) Terveysturvallisuus on myös osa inhimillisen turvallisuuden käsitettä.

Puheenvuoroissa koronapandemiaa on turvallistettu hyvin vahvasti sillä, että se aiheuttaa suoran uhan ihmisten terveydelle. Tätä on korostettu tuomalla esiin sairastuneiden ja kuolleiden määriä. Monesti on myös nostettu esiin terveydenhuollon kantokyky ja pelko siitä, että monissa maissa jo valmiiksi heikko terveydenhuolto romahtaa pahimmassa tapauksessa

²⁹ None of us is safe until all of us are safe.

täysin aiheuttaen vielä vakavamman terveystilanteeseen. Näissä puheenvuoroissa on korostettu juuri sitä, että terveys on ihmisoikeus ja sen takia pitää tehdä toimia, joilla suojataan ihmisten terveyttä ja terveydenhuollon kantokykyä. (Esim. A/C.3/75/SR.1, 17; A/C.3/75/SR.4, 11; A/S-31/PV.2, 114; A/S-31/PV.2, 162; A/75/PV.5, 18.)

Toimenpiteeksi tähän ihmisten terveyttä uhkaavaan eksistentiaaliseen uhkaan on nostettu puheenvuoroissa esiin koronarokotteet ja niiden solidaarinen jakaminen koko maailman kesken. Rokotteista on vaadittu tehtävän globaaleja julkishyödykkeitä sekä vaatimuksia on esitetty niiden tasa-arvoisesta jakamisesta globaalisti. (Esim. A/74/PV.64, 9; A/74/PV.64, 12; A/75/PV.4, 3; A/75/PV.4, 7; A/75/PV.4, 55; A/75/PV.5, 48; A/75/PV.6, 7; A/75/PV.6, 50; A/75/PV.8, 74; A/75/PV.10, 7.) Esimerkiksi Ghana ja Vietnam ovat todenneet puheenvuoroissaan:

Jos vastaus tähän pandemiaan piilee rokotteen löytämisessä, kyseisen rokotteen pitäisi olla koko maailman saatavilla, niin rikkaiden kuin köyhienkin, kehittyneiden ja kehittyvien, kaikkien rotujen ja kaikkien uskomusten. Virus on opettanut meille, että olemme vaarassa, eikä rikkaille tai tietyille luokalle ole erityistä suojaa. Niin kauan kuin virus on olemassa, mitä tahansa lääketieteellisiä ratkaisuja, joita löydetään, pitäisi olla kaikkien saatavilla yhteisen inhimillisyytemme avuksi³⁰. - Ghana (A/75/PV.6, 31)

Ennen kun tehokas rokote on kehitetty, ei covid-19 aiheuttamaa terveysuhkaa voida aliarvioida. On tärkeää, että jokainen kehitetty covid-19 rokote tulisi olla kansanterveydelle hyvä ja helposti saatava ja kohtuuhintainen kaikille³¹. - Vietnam (A/75/PV.9, 22)

Edellä esitetyistä lainauksista tulee esiin turvallistamisen logiikka. Koronavirus on eksistentiaalinen uhka, joka uhkaa viitekohdetta eli koko ihmiskunta. Yleisönä on koko maailma. Toimenpiteeksi koronaviruksen aiheuttamaa uhkaa vastaan esitetään koronavirusrokotteita, jotka tulisi jakaa tasa-arvoisesti ja solidaarisesti kaikkien maailman valtioiden kesken. Edellä olevista lainauksista voimme turvallistamisen logiikan lisäksi havaita huolen turvallistamisen mahdollisista negatiivisista vaikutuksista. Luvussa 4.2 on tuotu esiin, että tarttuvien tautien turvallistaminen voi aiheuttaa ja tuoda esiin globaalin etelän

³⁰ If the answer to this pandemic lies in finding a vaccine, that vaccine should be made available to the whole world, rich and poor alike, developed and developing, all races and all beliefs. The virus has taught us that we are all at risk, and there is no special protection for the rich or a particular class. For as long as the virus exists, whatever medical solutions that might be found should be made available for all in aid of our common humanity.

³¹ Unless and until an effective vaccine is developed and available for use the health threats of COVID-19 cannot be underestimated. It is important that any COVID-19 vaccine developed should be for public health good and accessible and affordable to everyone.

epätasa-arvoisen aseman lääketieteellisten pandemiantorjuntainstrumenttien hankkimisessa ja saamisessa.

Terveyskriisin ja talouskriisin lisäksi koronapandemian on nähty aiheuttaneen ihmisoikeuskriisin ja humanitaarisen kriisin. Kanadan, Chilen, Egyptin, Guyanan, Italian, Malawin, Uuden-Seelannin, Ruandan, Singaporen ja Ruotsin pysyvät edustajat osoittivat kirjeen maaliskuussa 2020 YK:n pääsihteerille ja yleiskokouksen puheenjohtajalle, jossa he toivat esiin huolen koronapandemian humanitaarisesta puolesta: ”Ymmärrämme, että on tarpeen kiireesti lievittää covid-19 pandemian vaikutuksia humanitaarisessa kontekstissa ja lisätä tukea YK:n ja sen kumppanien toimiin humanitaarisen avun tuomiseksi niille, jotka sitä tarvitsevat³²” (A/74/863).

Koronapandemian vaikutus humanitaariseen avustustyöhön on nostettu esiin YK:n yleiskokouksen täysistunnoissa. Ratkaisuksi on ehdotettu humanitaarista avustusta, joka nostettu luvussa 6.1 esitetyissä lainauksissa esiin. (Esim. A/75/PV.42, 18, A/75/PV.4, 3; A/75/PV.6, 18; A/75/PV.7, 6; A/75/PV.9, 11; A/C.2/75/SR.3, 4; A/75/PV.21, 2.)

YK:n ihmisoikeusneuvoston puheenjohtajan videoitu puheenvuoro esitettiin yleiskokouksen täysistunnossa 5.11.2020, jossa hän nosti esiin sen, kuinka koronapandemiasta on muodostunut ihmisoikeuskriisi:

Covid-19 pandemia ei ole pelkästään terveyskriisi. Kyseessä on ihmisoikeuskriisi. Eriarvoisuuden aikakaudella haaste on vielä akuutimpi heikoimmassa asemassa oleville ihmisille ympäri maailmaa. Koronaviruspandemia paljastaa rakenteelliset eriarvoisuudet ja esteet ihmisoikeuksien täysimääräiselle toteutumiselle.³³
(A/75/PV.21, 23)

Monet YK:n jäsenvaltiot ovat nostaneet ihmisoikeusneuvoston puheenjohtajan kanssa samaisen huolen koronapandemian muuttumisesta ihmisoikeuskriisiksi (Esim. A/S-31/PV.2 (res.2), 6; A/75/PV.14, 31; A/75/PV.11, 15; A/75/PV.21, 24.) Turvallistamisen logiikan voidaan nähdä olevan seuraavanlainen näissä tapauksissa: turvallistamisen viitekohde on ihmisoikeudet, jotka ovat uhattuna koronapandemian seurauksena. Yleisönä on koko maailma. Kuitenkaan esitetyssä lainauksessa tai muissa puheenvuoroissa ei anneta selkeitä

³² We recognize the need to urgently mitigate the impacts of the COVID-19 pandemic in humanitarian contexts and to step up support for the response efforts of the United Nations and its partners to bring humanitarian relief to those in need.

³³ For the COVID-19 pandemic is not just a health crisis. It is a human rights crisis. In an era of inequalities, the challenge is even more acute for the most vulnerable people around the world. The coronavirus pandemic is revealing structural inequalities and obstacles to the full enjoyment of human rights.

toimia, joilla tätä uhkaa voidaan torjua. Monissa puheenvuoroissa korostetaan sitä, että ihmisoikeuksia tulee suojella, koska koronapandemia aiheuttaa niille uhan ja vastaukset pandemiaan tulee kunnioittaa ihmisoikeuksien toteutumista.

Joidenkin valtioiden toimet koronapandemiaa vastaan ovat loukanneet ihmisoikeuksia. Pandemian aikana monet valtiot loukkasivat kokoontumisenvapautta ja oikeutta informaatioon, koska ne rajoittivat niitä liioitellusti, mikä vuorostaan heikensi näitä oikeuksia. Koronapandemian aikana on myös raportoitu useita leimaamis- ja syrjintätapauksia aasialaisia, covid-19 tartunnan saaneita ja terveydenhuollon työntekijöitä kohtaan. (Elshobake, 2022, 334.) Toisin sanoen siis esimerkiksi toimenpiteet, joiden avulla yritettiin suojella ihmisiä covid-19-virukselta, aiheuttivat ihmisoikeusloukkauksia. Tämän voidaan nähdä olevan turvallistamisen negatiivinen puoli, koska toimilla yritettiin suojella ihmisiä, mutta ne saattoivat aiheuttaa vuorostaan toisenlaisia uhkia ihmisille. Turvallistamisyritykset ihmisoikeuksiin vedoten voidaan nähdä onnistuneeksi, koska esimerkiksi päätöslauselmassa A/RES/75/156 on todettu, että ihmisoikeuksia on kunnioitettava ja suojeltava täysimääräisesti ja pitää korostaa, ettei pandemian vuoksi ole sijaakaan minkäänlaiselle leimaamiselle, syrjinnälle, rasismille ja muukalaisvihalle (A/RES/75/156).

Ihmisoikeuskriisinarraatiivin kohdalla puheenvuoroissa nousi erityisesti esiin sukupuolittuneen väkivallan kasvu. Koronapandemian seurauksena sukupuolittunut väkivalta lisääntynyt ja naiset ovat kohdanneet enemmän esimerkiksi lähisuhdeväkivaltaa rajoitustoimien takia. Suurin osa terveydenhuollon henkilökunnasta, jotka ovat hoitaneet koronaan sairastuneita, ovat naisia ja näin ovat olleet suuremmissa riskissä saada tartunnan. Sukupuolittunutta väkivaltaa ja naisten asemaa on käytetty aineistossa turvallistamaan koronapandemia. (Esim. A/S-31/PV.2, 185; A/S-31/PV.2, 1; A/S-31/PV.2, 105; A/S-31/PV.2, 126; A/75/PV.5, 45; A/75/PV.10, 77; A/75/PV.12, 17; A/75/PV.12, 67; A/75/PV.21, 24; A/75/PV.42, 6.) Esimerkiksi Suomen edustaja nosti esiin puheenvuorossaan, että:

Tämä pandemia vaikuttaa kaikkiin elämämme osa-alueisiin. Se vaikuttaa erityisesti naisiin ja tyttöihin. Sen taloudelliset vaikutukset ovat kovat aloilla, joilla naiset muodostavat enemmistön työvoimasta. Seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja oikeuksiin tarvittavien palveluiden ja tuotteiden

saatavuus on kärsinyt. Sukupuoleen kohdistuva väkivalta on lisääntynyt. Lähestymistapamme tulee olla sukupuolitietoinen³⁴ (A/S-31/PV.2, 144).

Edellä olevasta lainauksesta tulee esiin turvallistamisen logiikka, joka liittyy sukupuolittuneeseen väkivaltaan ja naisten oikeuksiin koronapandemian aikana. Viitekohde, joka on uhattuna, on tässä tapauksessa naiset ja tytöt. Eksistentiaalinen uhka on koronapandemia ja sen aiheuttamat seuraukset naisten ja tyttöjen oikeuksiin ja turvallisuuteen. Yleisönä on koko kansainvälinen yhteisö. Toimenpiteeksi tätä uhkaa vastaan esitetään sukupuolitietoista lähestymistapaa, joka tulee ottaa mukaan koronapandemiaa vastaan käytyihin toimiin.

Sukupuolittuneella väkivallalla tarkoitetaan väkivaltaa, joka kohdistuu henkilöön sukupuolen perusteella. Se sisältää tekoja, jotka aiheuttavat henkistä, fyysistä tai seksuaalista vahinkoa tai kärsimystä sekä tällaisilla teoilla uhkailua tai pakottamista, uhkailua ja muita vapaudenriistoja. Sukupuolittunut väkivalta on psykologista, fyysistä ja seksuaalista väkivaltaa, johon syyllistyy tai jonka hyväksyy perhe, yleinen yhteisö tai valtio ja sen instituutiot. Sukupuolittunutta väkivaltaa esiintyy kaikissa yhteiskunnissa, yhteiskuntaluokissa ja kulttuurisissa ryhmissä. Jo ennen koronapandemiaa sukupuolittunut väkivalta vaikutti joka kolmanteen naiseen heidän elinaikansa. (Dlamini, 2021, 583.) Esimerkiksi koronapandemian aikana lähisuhdeväkivalta yleistyi. Useissa valtioissa pandemian aikana raportoitiin kasvavasta lähisuhdeväkivallan tapausten määrästä niin globaalin pohjoisen kuin globaalin etelän valtioissa. (Mittal & Singh, 2020.)

Turvallistamisen voidaan sukupuolittuneen väkivallan kohdalla nähdä onnistuneen, koska YK:n yleiskokous antoi asiasta päätöslauselman A/RES/75/157 ja päätöslauselman A/RES/75/156. Päätöslauselmassa 75/156 käsitellään kansallisten ja kansainvälisten toimien vahvistamista, joiden oli reagoivat nopeasti koronavirustaudin naisiin ja tyttöihin kohdistuviin vaikutuksiin. Päätöslauselmassa 75/157 vuorostaan käsitellään naisten ja tyttöjen asemaa koronavirustautiin reagoinnissa. Voidaan siis nähdä, että yleisö on hyväksynyt turvallistamisyrityksen, koska yleiskokous on antanut aiheeseen liittyen nämä kaksi mainittua päätöslauselmaa.

³⁴ This pandemic impacts every sphere of life. It affects women and girls particularly. Its economic impact is hard on sectors where women form the majority of the workforce. The availability of services and products needed for sexual and reproductive health and rights has suffered. Gender-based violence is increasing. Our approach must be gender responsive

Koronapandemiaa on aineistossa yritetty turvallistaa inhimillisen turvallisuuden teemoin. Turvallistamisyrityksiä on tehty vedoten ihmisoikeuksiin, sukupuolittuneeseen väkivaltaan, ihmisten terveysturvallisuuteen ja yhteiseen ihmisyyteen. Toimenpiteiksi on esitetty moninaisia toimia rokotteiden tasa-arvoisesta jakamisesta toimiin, joissa tulee ottaa huomioon ihmisoikeudet.

6.4 Agenda 2030 –tavoiteohjelman vaarantuminen

Aineistosta nousi esiin merkittävä teema, joka ei tullut esiin aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa. Koronapandemiaa on puheenvuoroissa ja muissa dokumenteissa turvallistettu usein sillä, että se saattaa hyvin vakavasti haastaa YK:n Agenda 2030-tavoitteiden³⁵ toteutumisen (esim. A/S-31/PV.2, 131; A/S-31/PV.2, 54; A/75/PV.8, 70). Agenda 2030 -tavoiteohjelmassa on asetettu 17 kestävän kehityksen tavoitetta, joiden toteutumisen avulla yritetään estää se, ettei kukaan jää kehityksestä jälkeen (Ulkoministeriö, n.d). Aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa Agenda 2030 -tavoiteohjelma ei ole noussut esiin johtuen todennäköisesti siitä, että tavoiteohjelmasta on sovittu vuonna 2015 ja mikään aikaisempi tartuntatauti ei ole uhannut sen tavoitteiden saavuttamista ennen koronapandemiaa.

Agenda 2030 -tavoiteohjelma olisi sopinut inhimillisen turvallisuuden analyysikategoriaan, mutta tässä tutkielmassa sitä käsitellään omassa alaluvussa, koska kuten aiemmin tuli ilmi, se ei tullut esiin tarttuvien infektioitautien turvallistamisen aiemmassa tutkimuksessa. Myös tavoiteohjelmassa on tavoitteita, jotka eivät kuulu niinkään inhimillisen turvallisuuden piiriin, vaan kestävän kehityksen. Tavoiteohjelma olisi voinut myös sopia talouden analyysikategoriaan, koska esimerkiksi yksi sen tavoitteista on köyhyyden poistaminen ja monet toimet, joita ohjelmassa esitetään ovat taloudellisia. Kuitenkin talouskategoriassa taloutta käsitellään valtioiden näkökulmasta, eikä yksilöiden toimeentulon, joten sitä käsitellään tässä sen omassa kategoriassaan talouden analyysikategorian sijaan.

Monissa puheenvuoroissa nostettiin esiin se, kuinka koronapandemia uhkaa Agenda 2030 -tavoiteohjelman toteutumista ja näin kääntää kehityksen monissa maissa väärään suuntaan. Kehityksen kääntymisen päinvastaiseen suuntaan on myös pelätty aiheuttavan monissa valtioissa ongelmia koronanpandemian vastaisessa taistelussa ja näin pahentavan pandemiaa entisestään. Puheenvuoroissa korostettiin monesti juuri Agenda 2030 -tavoiteohjelman ideaa

³⁵ Englanniksi Sustainable Development Goals, SDG, suomeksi käytetään yleisesti Agenda 2030-termiä.

siitä, ettei ketään jätetä ja tätä ideaa tulisi soveltaa koronapandemian vastaisissa toimenpiteissä. Tavoiteohjelman toteutuminen nähtiin yhtenä ratkaisuna koronapandemiaan ja pandemiasta toipumiseen. (Esim. A/S-31/PV.2 (res), 3; A/S-31/PV.2 (res), 5; A/75/PV.15, 2; A/75/PV.15,6; A/75_PV.9, 10; A/75/PV.5, 23; A/75/PV.8, 16; A/75/PV.8, 41; A/75/PV.42, 16; A/75/PV.44, 4; A/S-31/PV.2, 210.)

Esimerkiksi Djibouti, Thaimaa ja Peru ovat puheenvuoroissaan tuoneet esiin huolen kehityksen kääntymisestä väärään suuntaan koronapandemian seurauksena:

Pandemia on ennennäkemätön haaste maailmalle, ennennäkemätön maailmanlaajuinen kriisi sen terveydellisistä, sosiaalisista ja taloudellisista näkökulmista. Huomaamme syvän huolen siitä, että covid-19 aiheuttaa pysyviä vaikutuksia valtioille, riskeeraa viime vuosikymmenten kehityshyödyt ja vaarantaa kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen³⁶. - Djibouti (A/S-31/PV.2, 108)

Covid-19 pandemia edustaa suurta haastetta kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiselle vuoteen 2030 mennessä. Thaimaa on valmis tukemaan Yhdistyneiden Kansakuntien ponnisteluja edistää ”toiminnan vuosikymmentä” ja varmistaa monialainen lähestymistapa kaikkien 17 kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä, mukaan lukien terveyteen liittyvät tavoitteet, samaan aikaan kun ketään ei jätetä jälkeen³⁷. – Thaimaa (A/S-31/PV.2, 131)

Pandemia on tehnyt eriarvoisuuden entistä ilmeisemmäksi ja useimmissa maissa se on kääntänyt vuosien edistyksen kohti Agenda 2030-tavoitteiden toteutumista. Ensimmäistä kertaa tällä vuosisadalla köyhyys lisääntyy ja maailmanlaajuinen kriisi syöksee miljoonia ihmisiä äärimmäiseen köyhyyteen³⁸. - Peru (A/S-31/PV.2, 46)

Turvallistamisen logiikan voidaan nähdä olevan seuraavanlainen edellisissä lainauksissa.

Viitekohteena on valtioiden kehitys, jota koronapandemia uhkaa. Yleisönä voidaan nähdä olevan YK:n yleiskokous, jossa tarkastellaan Agenda 2030 -tavoiteohjelman etenemistä.

Toimenpiteeksi tämän uhan torjumiselle esitetään tavoiteohjelman tavoitteiden saavuttamista.

³⁶ The pandemic remains an unprecedented challenge confronting the world with an unprecedented global crisis in its health, social and economic aspects. We note with deep concern that COVID-19 continues to have a lasting impact on countries, risks undoing the development gains of recent decades and jeopardizes the achievement of the Sustainable Development Goals

³⁷ The COVID-19 pandemic represents a great challenge to the achievement of the Sustainable Development Goals (SDGs) by 2030. Thailand stands ready to support the efforts of the United Nations in driving forward “the Decade of Action” and ensuring a multi-sectoral approach to achieving all 17 targets for sustainable development by 2030, including the health-related targets, while leaving no one behind.

³⁸ The pandemic has made inequalities even more evident and, in most countries, has reversed years of progress on our journeys towards the fulfilment of the 2030 Agenda and the Sustainable Development Goals. For the first time this century, poverty levels are increasing, and the global recession will plunge millions of people into extreme poverty.

Ennen koronapandemiaa maailma todisti kasvua näissä tavoitteissa köyhyyden poistamisen, äitien terveyden parantamisen ja sukupuolten välisen tasa-arvon saralla. Kun pandemia iski, aiemmin saavutettu kehitys on pienentynyt tai jopa kääntynyt laskuun. Taloudellisen shokin seurauksena köyhyys on lisääntynyt ja koronapandemia on vaikuttanut naisten, lasten, kerjäläisten, maanviljelijöiden ja useiden epävirallisten sektorin työntekijöiden elämään. Pandemian torjuntatoimina käytetyt sulut ja rajoitukset ovat vaikuttaneet lasten koulutukseen ja naisten kokema väkivalta lisääntyi. (Srinivas et.al, 2024.)

Aineistoon kuuluvissa päätöslauselmissa on esitetty, että koronaviruspandemia on luonut uhan Agenda 2030 -tavoiteohjelman täyttymiselle ja kehityksen kääntymiselle väärään suuntaan. Vastauksena tähän on päätöslauselmissa esitetty tavoitteiden saavuttamista. (Esim. A/RES/75/156; A/RES/75/157; A/RES/75/17.) Voidaankin siis nähdä, että koronapandemian turvallistamisyrietykset Agenda 2030 -tavoiteohjelman avulla ovat aineistossa onnistuneet.

Kuten edellä esitetyissä lainauksista voi nähdä, niissä on korostettu terveydellistä-taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä, eikä esimerkiksi ympäristöön liittyviä tavoitteita, jotka ovat osa tavoiteohjelmaa. Myös tämä on huomattavissa esimerkkilistassa. Agenda 2030 -tavoiteohjelmassa olevat tavoitteet 12–15³⁹ liittyvät ympäristöön, ilmastoon ja kestäväan kehitykseen (Suomen kestävän kehityksen toimikunta, n.d). Esimerkiksi Agenda 2030 -tavoiteohjelman avulla tehdyissä turvallistamisyrietyksissä ei ole käytetty ympäristöön liittyviä argumentteja juurikaan, vaikka kuten tämän tutkielman johdannossa todettiin ympäristöllä ja ilmastonmuutoksella on suhde tarttuvien infektioitautien esiintymiseen.

6.5 Analyysin yhteenveto

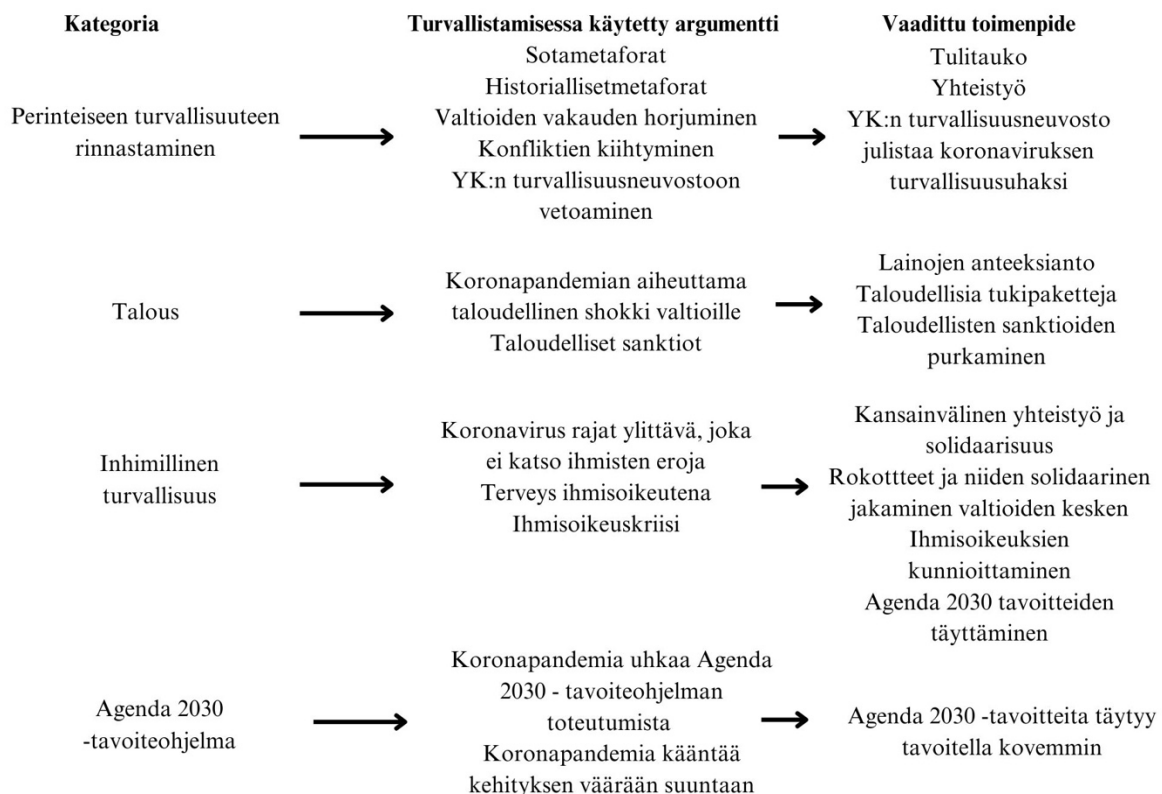
Kuten analyysistä on tullut ilmi, koronapandemia on aiheuttanut laajan joukon erilaisia muita kriisejä ja uhanut monia elämän osa-alueita. Aineistosta on löytynyt laaja joukko erilaisia turvallistamisyrietyksiä, jotka sopivat analyysirungon eri kategorioihin. Monet toimenpiteet, joita on ehdotettu ovat, samoja riippumatta siitä, mitä argumenttia tai teemaa on käytetty turvallistamisyrietyksissä. Kuvassa 3 on esitetty tiivistetysti analyysin tulokset.

Monet teemat ja asiat, joita aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa on nostettu esiin tarttuvien infektioitautien turvallistamisesta, tulivat esiin aineistosta. Uusiakin asioita nousi esiin. Talouskategoriassa esiin nousi historiallisten metaforien käyttö, jota ei tullut aiemmassa

³⁹ Tavoite 12 = vastuullinen kuluttaminen, tavoite 13 = ilmastotekoja, tavoite 14 = vedenalainen elämä, tavoite 15 = maanpäällinen elämä

tutkimuskirjallisuudessa vastaan. Tämä sama pätee myös perinteiseen turvallisuuteen rinnastaminen kategoriassa, jossa koronapandemiaa turvallistettiin toiseen maailmaan sotaan liittyvien historiallisten metaforien avulla. Aineistossa ei noussut esiin turvallistamista sillä, että vedotaan taloudellisen tuottavuuden laskuun, tai työvoiman sairastumiseen tai kuolemiseen, joka vuorostaan nousi esiin aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa. Talouden avulla turvallistamisissa enemmänkin vedottiin ainoastaan siihen, että valtioiden taloudet kärsivät koronapandemian takia.

Täysin uusi teema, jota ei aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa ollut noussut esiin on, Agenda 2030 -tavoiteohjelma. Kuten jo edellisessä luvussa pohdittiin, tämä voi johtua siitä, että aiemmin mikään tartuntatauti ei ole uhannut Agenda 2030 -tavoiteohjelman toteutumista, joten tämän takia sitä ei ole ollut löydettävissä aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa. Agenda 2030 -tavoiteohjelman 17 tavoitetta kattavat laajan joukon erilaisia teemoja ja koska koronaviruspandemia on todistetusti vaikuttanut laajasti elämämme ja yhteiskuntien eri sektoreille, ei ole ihme, että siihen on vedottu turvallistamisy yrityksissä YK:n yleiskokouksessa.

Kuva 3: Tiivistelmä analyysin tuloksista

Kuten aiemmin luvussa 4 on jo kerrottu, tarttuvien tautien turvallistaminen on riippunut taudin aiheuttaneesta viruksesta. Tämän tutkielman analyysissä on kuitenkin löytynyt useita keinoja, joita voidaan pitää turvallistamisyrityksiä. Lintuinfluenssan tapauksessa sitä turvallistamisessa käytettiin taloutta, HIV/AIDS ja ebola turvallistettiin sotilaalliseen turvallisuuteen ja valtioiden vakauteen vedoten ja koronapandemiaa on turvallistettu kansallisella tasolla inhimillisen turvallisuuden kautta. Näitä kaikkia turvallistamisyrityksiä löytyi analysoidusta aineistosta. Jos aiemman tutkimuskirjallisuuden perusteella tiettyjä tarttuvien infektioitautien aiheuttajia on turvallistettu yleensä yhden teeman avulla, miksi koronapandemiassa voidaan nähdä näin laajasti erilaisia turvallistamisyrityksiä?

Vastaus edellä esitettyyn kysymykseen voi mahdollisesti olla se, että yksikään aikaisemmassa tarttuvien infektioitautien turvallistamisessa tutkituista taudeista ei ole ikinä levinnyt laajaksi pandemiaksi, toisin kuin covid-19 levisi. HIV/AIDS on aiemmassa tutkimuskirjallisuuden ainoa tarttuva infektioitauti, joka on levinnyt koko maailmaan, mutta sen leviämistapa on erilainen, koska se leviää esimerkiksi veren välityksellä eikä pisaratartunta toisin kuin covid-19 virus.

Myös aineisto voi vaikuttaa turvallistamisyritysten keinojen laajaan lukumäärään. Tämä johtuu siitä, että YK:lla on 193 jäsenvaltiota. Tämän takia aineistossa on edustettuna laaja joukko valtioita, joilla oli erilaiset lähtötilanteet ja resurssit vastata pandemiaan. Aineistossa näkyi selvästi globaalin etelän ja pohjoisen epätasa-arvoinen asema pandemian aiheuttamaan uhkaan vastaamisessa ja tämä voi olla syy sille, miksi erilaisia turvallistamisyrityksiä on löydettävissä. Tämä epätasa-arvo on myös turvallistamisen yksi negatiivisista puolista, koska kuten aiemmin luvussa 4.2 on todettu, turvallistaminen voi lisätä epätasa-arvoa entisestään.

Aineistosta oli löydettävissä toinenkin turvallistamisen negatiivinen puoli, nimittäin covid-19 viruksen muuttuminen poliittiseksi pelinappulaksi. Kuten alaluvussa 6.1 tuotiin esiin, Ukraina syytti taloudellisten sanktioiden kohteeksi joutuneita valtioita siitä, että ne yrittävät koronapandemian varjolla päästä eroon sanktioistaan. Yleiskokouksessa erityisesti Iran yritti saada sanktioita pois, mutta myös muut valtiot, pyrkivät sanktioidensa poistoon. Tämän tosiaan voidaan nähdä olevan turvallistamisen varjopuoli, koska sanktiota saaneet valtiot perustelivat niiden välitöntä purkamista koronapandemian uhalla.

Iranin tapauksessa sille on asetettu taloudellisia sanktioita esimerkiksi sen ydinohjelman takia ja sanktiot ovatkin toimineet tehokkaasti (Peksen, 2019, 635). Jos taloudelliset sanktiot

poistettaisiin Iran saattaisi esimerkiksi jatkaa ydinohjelmansa kehittämistä, mitä sanktioiden avulla on yritetty estää. Toisaalta tämän voidaan nähdä olevan pikemminkin Yhdysvaltojen kannalta esimerkiksi turvallistamisen negatiivinen puoli, koska Iranille sanktioiden poistaminen olisi positiivinen asia luonnollisesti. Toisin sanoen turvallistamisen aiheuttamat negatiiviset puolet riippuvat siitä minkä valtion perspektiivistä asiaa katsotaan.

Turvallistamisyritysten laajuus on tämän tutkielman analyysin merkittävin löytö. Se tukee väitettä siitä, että koronapandemia on ollut enemmän kuin terveyskriisi. Turvallisuusyritysten laajuus korostaa sitä, kuinka koronapandemia on ollut uhka elämän ja yhteiskunnan monille eri sektoreille. Koska pandemia on vaikuttanut muillakin elämän sektoreilla kuin vain terveyden, turvallistamisyrityksiä on paljon laajemmin havaittavissa, kuin esimerkiksi aiemmissa tutkimuksissa.

Analyysi osoittaa, kuinka turvallistamalla covid-19-pandemia voidaan ehdottaa toimenpiteitä, jotka tulevat tavallisen politiikan ulkopuolelta, kuten Buzan et.al (1998) ovat todenneet turvallistamisteoriassaan. Esimerkiksi Iranin sanktioiden poiston vaatimus tai kehittyvien valtioiden ehdotukset lainojen anteeksiannosta voidaan nähdä tällaisena politiikkana. Tämän tutkielman analyysi osoittaa myös Kööpenhaminan koulukunnan korostaman yleisön merkityksen turvallistamisessa (Balzacq et.al, 2016, 499). Esimerkiksi jos yleisö YK:n yleiskokouksessa ei hyväksy turvallistamisyrityksiä, niin voidaan olettaa, ettei yleiskokouksen päätöslauselmista ole löydettävissä tällöin kirjattuja toimia koronapandemiaa vastaan. Ilman yleisön hyväksyntää myöskään käytännön toimenpiteitä koronapandemiaa vastaan ei tehtäisi ja turvallistaminen jäisi ainoastaan diskurssin tasolle.

7 Johtopäätökset

Tämän tutkielman johdannossa esitettiin tutkimuskysymys: ”Millä keinoin Covid-19 pandemia on yritetty turvallistaa YK:n yleiskokouksessa vuonna 2020?”, johon tässä tutkielmassa on yritetty etsiä vastausta. Tarkoituksena tässä tutkielmassa on ollut tutkia, millä keinoilla koronapandemiasta on turvallistamisen avulla yritetty luoda turvallisuushkaa YK:n yleiskokouksessa vuonna 2020. Aineistosta nousi esiin se, että vaikka koronapandemia on ennen kaikkea ollut terveyskriisi ja terveydellinen uhka, se on vaikuttanut useaan eri elämämme osa-alueeseen ja sektoriin, ja tämän takia se on ollut enemmän kuin terveyskriisi.

Valitsin tähän tutkielmaan tarkasteltavaksi ajanjaksoksi vuoden 2020, koska se oli pandemian ensimmäinen vuosi. Pandemia julistettiin maaliskuun alussa vuonna 2020 ja tarkastelun kohteeksi muodostui noin 9 kuukauden mittainen ajanjakso maaliskuusta joulukuuhun. Millä keinoin koronapandemiaa on yritetty turvallistaa YK:n yleiskokouksessa vuonna 2020?

Koronapandemiaa on yritetty turvallistaa talouden, inhimillisen turvallisuuden ja perinteisen turvallisuuden keinoin aineistossa. Nämä ovat yläkäsitteitä, jotka sisältävät alakäsitteitä ja näin luovat laajan joukon erilaisia keinoja, joilla koronapandemiaa on yritetty turvallistaa YK:n yleiskokouksessa vuonna 2020. Analyysissä löytyi myös uusi neljäs kategoria, joka ei ollut tullut ilmi aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa ja tämän takia se ei ollut mukana teorialähtöisen sisällönanalyysin analyysirungossa.

Perinteisen turvallisuuden keinoin turvallistamisyrityksissä on käytetty sotametaforia ja historiallisia metaforia, vedottu valtioiden vakauteen ja konfliktien kiihtymiseen sekä vaadittu YK:n turvallisuusneuvostoa nimeämään koronaviruspandemia turvallisuushaksi.

Sotametaforien ja historiallisten metaforien kautta voidaan nähdä, että koronaviruksesta on yritetty luoda turvallisuushkaa liittämällä se aiempaan uhkaan, tässä tapauksessa toiseen maailman sotaan ja käyttämällä kieltä, joka yleisesti liitetään turvallisuushkiin. Näissä turvallistamisyrityksissä toimenpiteeksi ehdotettiin kansainvälistä koordinoitua yhteistyötä ja solidaarisuutta.

Vetoamalla valtioiden vakauden horjumiseen ja konfliktien kiihtymiseen voidaan nähdä, että koronavirus on yritetty liittää osaksi perinteisiä turvallisuushkia ja näin turvallistaa itse virus. Näissä turvallistamisyrityksissä toimenpiteeksi ehdotettiin globaalia tulitaukoa. Vaatimus YK:n turvallisuusneuvostolle julistaa virus turvallisuushaksi voidaan nähdä

turvallistamisyriksenä, koska YK:n turvallisuusneuvosto on YK:n ainoa elin, joka voi määrittellä uhkaako jokin asia kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta.

Analyysin talouskategoriaan nousi historiallisten metaforien käyttö. Historiallisena metaforana turvallistamisyriksissä on käytetty 1930-luvun suurta lamaa. Talouden saralla turvallistamisyriksissä on vedottu koronapandemian aiheuttamaan suureen talouskriisiin, jonka seurauksena globaali talous ajautui taantumaa. Toimenpiteiksi turvallistamisyriksissä, joissa talouskriisi esitettiin eksistentiaalisena uhkana, vaadittiin uusia taloudellisia paketteja ja velkojen sekä lainojen antea. Lähes kaikki tällaisilla argumenteilla esitetyt turvallistamisyriksiset tulivat globaalin etelän kehittyvistä valtioista, joilla on lähtökohtaisesti heikompi asema koronapandemiaan vastaamisessa.

Analyysin talouskategoriassa nousi esiin myös taloudellisten sanktioiden poisto toimenpiteenä, jolla voidaan torjua koronapandemian aiheuttamaa uhkaa. Näissä tapauksissa koronaviruspandemian sanottiin muodostavan uhan, johon ei voida vastata tarpeeksi tehokkaasti taloudellisten sanktioiden vuoksi. Tämän kuitenkin voidaan nähdä olevan turvallistamisen negatiivinen puoli ainakin Yhdysvaltojen näkökulmasta, koska koronaviruspandemian avulla yritetään saada poistettua Yhdysvaltojen asettamia taloudellisia sanktioita, jotka on asetettu ennen pandemiaa. Voidaankin nähdä, että koronaviruspandemiasta on tässä yhteydessä muodostunut niin sanottu poliittinen pelinappula. Ukraina on nostanut esittämässään kirjeessään huolen tästä asiasta jo koronapandemian ensimmäisen kuukauden aikana.

Kolmas analyysin kategoria on inhimillinen turvallisuus. Inhimillisen turvallisuuden kategoriassa nousi esiin erilaisia keinoja, joiden avulla on tehty turvallistamisyriksiä. Voidaan nähdä, että covid-19 virusta on yritetty turvallistaa sillä, että on korostettu sitä, kuinka se ei tunne eroja ihmisten välillä tai maantieteellisiä rajoja. Koronaviruksesta on yritetty rakentaa globaalia uhkaa. Toimenpiteiksi on vaadittu yhteistyötä ja globaaleja ratkaisuja. Luonnollisesti koronapandemian turvallistamisyriksissä esiin nousi sen turvallistaminen terveysuhkaksi. Monissa puheenvuoroissa korostettiin, kuinka koronavirus aiheuttaa uhan ihmisten terveydelle ja pahimmassa tapauksissa johtaa suureen kuolleisuuteen. Näissä turvallistamisyriksissä toimenpiteiksi esitettiin rokotteita ja etenkin niiden solidaarista jakamista.

Inhimillisen turvallisuuden kategoriassa nousi esiin se, että koronapandemiaa on yritetty turvallistaa vetoamalla ihmisoikeuskriisiin. Aineistossa korostui se, kuinka koronapandemian sivutuotteena on syntynyt useita muita kriisejä ja ihmisoikeuskriisi on yksi niistä. Monissa yleiskokouksen puheenvuoroissa koronapandemiaa on yritetty turvallistaa sillä, että se aiheuttaa uhan ihmisoikeuksien toteutumiseksi. Tähän toimenpiteeksi aineistossa nousi ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Koronapandemian turvallistamisyrityksiä on tehty myös vetoamalla sukupuolittuneeseen väkivaltaan. Näissä turvallistamisyrityksissä vedotaan siihen, että koronapandemia on lisännyt sukupuolittuneen väkivallan määrää ja näin luo uhan. Tähän vastauksena on esitetty sukupuolitietoinen lähestymistapa koronapandemiaan.

Uutena teemana analyysissa nousi esiin Agenda 2030-tavoiteohjelma. Koronapandemian seurauksena Agenda 2030-tavoiteohjelman toteutuminen on vaikeutunut ja monissa valtioissa kehitys onkin kääntynyt väärään suuntaan. Edellä esitetyllä argumentilla koronapandemiasta on yritetty luoda turvallisuusuhka, joka uhkaa valtioiden kehitystä. Tähän toimenpiteeksi puheenvuoroissa on annettu Agenda 2030-tavoitteiden täyttäminen ja lisärahoituksen antaminen, jotta kehittyvät valtiot pääsevät tavoitteisiinsa ja voivat tehdä toimenpiteitä koronapandemiaa vastaan sekä toipua pandemiasta parhaiten.

Koronapandemian turvallistamisyrityksissä on käytetty laajaa joukko erilaisia keinoja ja keinojen laajuus on merkittävää etenkin, kun verrataan tätä aikaisempaan tutkimuskirjallisuuteen tarttuvien infektioitautien turvallistamisessa. Vastauksena tutkimuskysymykseen onkin, että koronapandemian turvallistamisessa käytetyt keinot ovat olleet perinteiseen turvallisuuteen liittäminen, talouteen vetoaminen, inhimillisen turvallisuuden teemat ja Agenda 2030-tavoiteohjelmaan vetoaminen. Turvallistamisyritysten keinojen laaja kirjo tukee väitettä siitä, että koronapandemia on ollut enemmän kuin terveyskriisi ja osoittaa koronapandemian aiheuttaman uhan moninaisuuden sekä laajuuden.

Analyysi on osoittanut koronapandemian merkittävyyden globaalina uhkana ja kriisinä. Tutkimalla koronapandemian turvallistamista voimme yrittää valmistautua paremmin seuraavaa mahdollista pandemiaa vastaan. Tarttuvien tautien turvallistamisen tutkimuksen avulla voimme myös ymmärtää, miten tarttuvista infektioitaudeista voidaan rakentaa turvallisuusuhkia ja minkälaisia turvallistamisyrityksiä näihin liittyen yleisö on hyväksynyt. Tämä vuorostaan voi auttaa siinä, että jos tulevaisuudessa kohtaamme uuden pandemian, miten siitä voidaan tehokkaasti luoda yleisölle turvallisuusuhka, jonka yleisö suostuu hyväksymään.

Mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita koronapandemian turvallistamisessa YK:n yleiskokouksessa voisivat olla esimerkiksi, miten pandemia poisturvallistettiin YK:n yleiskokouksen agendalta tai tarkastella tarkemmin, miten YK:n jäsenvaltioiden turvallistamiset erosivat toisistaan. Etenkin ensimmäinen esitetyistä mahdollisista jatkotutkimuksen aiheista voisi olla hedelmällinen, koska sen avulla voitaisiin rakentaa aikajana siitä, miten koronapandemia päätyi turvallistetuksi politisaatiojanalla (esitetty luvussa 3.1, kuva 1) ja lopulta mahdollisesti poisturvallistetuksi eli se palaisi janalla taaksepäin. Olisi myös hedelmällistä tutkia sitä, ovatko esimerkiksi tässä tutkielmassa esiin nostetut turvallistamisyritykset hyväksytyt myöhemmin, kuten esimerkiksi vuonna 2021, koska tämän tutkielman aineisto rajoittui vuoteen 2020. Koronapandemian turvallistamista tutkimalla voimme valmistautua kohtaamaan seuraavan pandemian, jolloin maailma voi olla paremmin valmistautunut uuteen taisteluun ”näkyvätöntä uhkaa” vastaan.

Lähteet

Tutkimuskirjallisuus:

- Baele, Stepane J; Rousseau, Elise. 2023. At War or Saving Lives? On the Securitizing Semantic Repertoires of COVID-19. *International Relations*, 37 (29), 201-227.
- Balzacq, Thierry. 2005. The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations*, 11 (2), 171–201.
- Balzacq, Thierry. 2011. A Theory of Securitization: Origins, Core Assumptions and Variants. Teoksessa Balzacq, Thierry (Toim.) *Securitization Theory: How Security Problems Emerge and Dissolve*, 1-30.
- Balzacq, Thierry; Léonard, Sarah; Ruzicka, Jan. 2016. Securitization revisited: theory and cases. *International Relations*, 30 (4), 494–531.
- Batory, Agnes. 2022. More Power, Less Support: The Fidesz Government and the Coronavirus Pandemic in Hungary. *Government and Opposition*, 1-17.
- Buzan, Barry. 1997. Rethinking Security After the Cold War. *Cooperation and Conflict*, 32 (1), 5–28.
- Buzan, Barry; Wæver, Ole. 2009. Macrosecuritisation and Security Constellations: Reconsidering Scale in Securitization theory. *Review of International Studies*, 35 (2), 253–276.
- Buzan, Barry; Hansen, Lene. 2009. *The Evolution of International Security Studies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Buzan, Barry; Wæver, Ole; Wilde, Jaap de. 1998. *Security: A New Framework for Analysis*. London: Lynne Rienner Publisher inc.
- Caballero-Anthony, Mely; Cook, Alistar D.B. 2013. NTS Framework. Teoksessa Caballero-Anthony, Mely; Cook, Alistar D.B (Toim.) *Non-Traditional Security in Asia*, 1–13. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Caballero-Anthony, Mely. 2015a. On Security. Teoksessa Caballero-Anthony, Mely (Toim.) *An Introduction to Non-Traditional Security Studies: a Transnational Approach*, 4–19. London: Sage Publications
- Caballero-Anthony, Mely. 2015b. Understanding Non-Traditional Security. Teoksessa Caballero-Anthony, Mely (Toim.) *An Introduction to Non-Traditional Security Studies: A Transnational Approach*, 4–19. London: Sage Publications
- Cevik, Serhan. 2024. Climate Change and European Security: the Dilemma or Opportunity of the Century? *Environmental Economics and Policy Studies*.

- Claessens, Michael. 2021. *The Science and Politics of COVID-19: How Scientist Should Tackle Global Crisis*. Cham: Springer International Publishing AG.
- Caminade, Cyril; McIntyre, Marie; Jones, Anne. 2019. Impact of Recent and Future on Vector-Borne Diseases. *Annals of the New York Academy of Science*, 1436 (1), 157-173.
- Carlson, Colin; Albery, Gregory; Phelan, Alexandra. 2021. Preparing International Cooperation on Pandemic Prevention for the Anthropocene. *BMJ Global Health*, 6 (3), e004254.
- Charbonneau, Bruno. 2021. The COVID-19 Test of the United Nations Security Council. *International Journal*, 76 (1), 6-16.
- Côté, Adam. 2016. Agents Without Agency: Assessing the Role of the Audience in Securitization Theory. *Security Dialogue*, 47 (6), 541-558.
- Dag Hammarskjöld Library. 2024. *Resolutions & Decisions*. [Luettu 8.6.2024] Saatavilla: <https://research.un.org/en/docs/resolutions>
- Dimari, Georgia; Papadakis, Nikos. 2022. The Securitization of COVID-19 Pandemic in Greece: a Just or Unjust Securitization. *Quality & Quantity*. 57 (1), 77-97.
- Goyal, Kamay; Jindal, Shammy; Kumar Tarun; Goyal, Jugnu, Sharma, Reena; Singh, Ravicer; Mehdiratta, Samir. 2021. COVID-19 Epidemiology. Teoksessa Mittal; Neeraj, Bhadada, Sanjay Kumar; Katare, O.P. (Toim.) *Diagnosis and Management part 1*. Sarah: Bentham Science Publisher.
- Dlamini, Nobuhle Judy. 2022. Gender-Based Violence, Twin Pandemic to COVID-19. *Critical Sociology* 47 (4-5), 583-590.
- Günther, Kirsi; Hasanen, Kirsi; Juhila, Kirsi. 2021. Johdanto: Analyysi ja tulkinta. Teoksessa Vuori, Jaana (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto (ylläpitäjä ja tuottaja). Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/> [Viitattu 20.5.2024]
- Egger, Dennis; Miguel, Edward; Warren, Shana S; Shenoy, Ashish; Collins, Elliot; Karlan, Dean, Parkerson, Doug; Mobarak, A Mushfiq; Fink, Günther; Udry, Christopher; Walker, Michael; Haushofer, Johannes; Larrebourg, Magdalena; Athey, Susan; Lopez-Pena, Paula; Benhachmi, Salim; Humphreys, Macartan; Lowe, Layna; Meriggi, Niccoló F; Wabwire, Andrew; Davis, C Austin; Pape, Utz Johann; Graff, Tilman;

- Voors, Maarten; Nekesa, Carolyn; Vernot, Corey. 2021. Falling Living Standards During the COVID-19 Crisis: Quantitative Evidence from Nine Developing Countries. *Science Advances*. 7 (6).
- Elbe, Stefan. 2010. Haggling Over Viruses: the Downside Risks of Securitizing Infectious Disease. *Health Policy and Planning*, 476-485.
- Elbe, Stefan. 2011. Pandemics on the Radar Screen: Health, Security, Infectious Disease and the Medicalization of Insecurity. *Political Science Studies*, 59 (4), 848-866.
- Elbe, Stefan. 2013. Health and Security. Teoksessa Collins, Alan (Toim.) *Contemporary Security Studies*, 334–345, England: Oxford University Press.
- Elbe, Stefan; Voelkner, Nadine. 2014. Viral Sovereignty: The Downside Risks of Securitizing Infectious Disease. Teoksessa Brown, Garret; Yamey, Gavin, Wamala, Sarah (Toim.) *The Handbook of Global Health Policy*, 305-318. Chichester, England: Wiley-Blackwell.
- Elshobake, Mohammed R.M. 2022. Human Rights Violations During the COVID-19 pandemic. *International Journal Of Human Rights in Health Care*, 324-339, 15 (4).
- Emmers, Ralf. 2013. Securitization. Toimittanut Collins, Adam, *Contemporary Security Studies*, 131- 144. Oxford: Oxford University Press.
- Enemark, Christian. 2017. Ebola, Disease-Control and Security Council: from Securitization to Securing Circulation. *Journal of Global Security Studies*, 2 (2), 137-149.
- Flusberg, Stephen J; Matlock, Teenie; Thinodeau, Paul H. 2018 War Metaphors in Public Discourse. *Metaphor and Symbol*, 33 (1), 1-18.
- Hansen, Lene. 2012. Reconstructing Desecuritization: the Normative-Political in the Copenhagen School and Directions for How to Apply It. *Review of International Studies*, 38 (4), 525-546.
- Hameiri, Shahar; Jones, Lee. 2015. Security and Governance. Teoksessa Hameiri, Shahar; Jones, Lee (Toim.) *Governing Borderless Threats: Non-Traditional Security and the Politics of State*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Holst, Jen; van de Pas, Remco. 2023. The Biomedical Securitization of Global Health. *Globalization and Health*, 19 (1).
- Kamradt-Scott, Adam; McInnes, Colin. The Securitization of Pandemic Influenza: Framing, Security and Public Policy. *Global Public Health*, 7 (2), 95–110.
- Kirk, Jessica. 2023. 'The Cure Cannot be Worse Than Problem': Securitizing the Securitization of COVID-19 in the USA. *Contemporary Politics*. 29 (2), 141–160.

- Krippendorff, Klaus. 2018. *Content Analysis: an Introduction to it's Methodology*. 4th edition. Los Angeles: SAGE Publications.
- Linnanmäki, Eila. 2006. Historian influenssapandemiat. *Duodecim*, 122 (6), 2023–2031.
- Malhotra, Hitesh; Kamboj, Anjoo; Kaushik, Peeyush. 2021. Introduction to COVID-19. Teoksessa Mittal; Neeraj, Bhadada, Sanjay Kumar; Katare, O.P (Toim.) *Diagnosis and Management part 1*. Sarah: Bentham Science Publisher.
- McDonald, Matt. 2008. Securitization and the Construction of Security. *European Journal of International Relations*, vol. 14 (4), 563–587.
- McInnes, Colin; Lee, Kelly. 2006. Health, Security and Foreign Policy. *Review of International Studies*, 32 (1), 5-23.
- McInnes, Colin; Rushton, Simon. 2013. HIV/AIDS and Securitization Theory. *European Journal of International Relations*, 19 (1), 115-138.
- Mehlr, Marius; Thurner, Paul W. 2021. The Effect of Covid-19 Pandemic on Global Armed Conflict: Early Evidence. *Political Studies Review*, 19 (2), 286-293.
- Miguel, Edward; Mobarak, Ahmed Mushfiq. 2022. The Economics of the COVID-19 Pandemic in Poor Countries. *Annual Review of Economics*. 14 (1), 253-285.
- Mittal, Shalini; Singh, Tushar. 2020. Gender-Based Violence During COVID-19 Pandemic: A Mini-Review. *Frontiers in Global Women's Health*. 1(4).
- Molnár, Anna; Takács, Lili; Harnos, Eva Jakusné. 2020. Securitization of the COVID-19 Pandemic by Metaphoric Discourse During the State of Emergency in Hungary. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 40 (9/10), 1167-1182.
- Okrie, Chimaobie; Duke, Out Offiong; Nkang, Osaji Nsagha; Basse, Okon Basse. 2023. The Securitization of Non-Military Threats: the COVID-19 Health Pandemic as a Global Human Security Challenge. *Advanced Journal of Current Research*. 8 (8), 12-32.
- Omelicheva, Mariy; Markowitz, Lawrence. 2022. COVID-19 in Central Asia: (De)-Securitization of a Health Crisis? *Problems of Post-Communism*, 69 (1), 92-102.
- Parker, Rita. 2012. Non-Traditional Threats and Security Policy Response. *The Journal of Defence and Security*, 3(1), 1–11.
- Pavone, Ilja Richard. 2017. Ebola and Securitization of Health: UN Security Council Resolutions 2177/2014 and It's Limits. Teoksessa Vierck, Leonie; Villarrael, Pedro; Weilert, Katarina (toim.), *The Governance of Disease Outbreaks*, 301-326. Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co.

- Peksen, Dursun. 2019. When Do Imposed Economic Sanctions Work? A Critical Review of the Sanctions Effectiveness Literature. *Defence and Peace Economics*, 30 (6), 635-647)
- Peterson, MJ. 2018. General Assembly. Teoksessa Weiss, Thomas G; Daws, Sam (toim.) *The Oxford Handbook on the United Nations (2nd edition)*, 119-139. Oxford: Oxford University Press
- Phelan, Alexandra; Carlson, Colin. 2022. A Treaty to Break the Pandemic Cycle. *Science*, 377 (6605), 475-477.
- Piret, Jocelyne; Boivin, Guy. 2021. Pandemics Throughout History. *Frontiers in Microbiology*, 11.
- Pilkington, Victoria; Keestra, Sarai Mirjam; Hill Andrew. 2020. Global COVID-19 Vaccine Inequity: Failures in the First Year of Distribution and Potential Solutions for the Future. *Frontiers in Public Health*, [online].
- Relander, Toni. 2022. Miten koronarokotteet hankittiin ja jaettiin, kun tietoa oli vähän eikä syväjäälogistiikkaa ollut tarjolla? *Duodecim*, 138 (21), 1875-6.
- Rushton, Simon. 2014. Arguments for Securitized Global Health Priorities. Teoksessa Brown, Garret; Yamey, Gavin, Wamala, Sarah (Toim.) *The Handbook of Global Health Policy*, 287–303. Chichester, England: Wiley-Blackwell.
- Rushton, Simon. 2015. Health Security. Teoksessa Callebro-Anthony, Mely (Toim.) *An Introduction to Non-Traditional Security Studies: a Transnational Approach*, 174-192. London: Sage Publications.
- Ryan, Michael J. 2020. Covid-19: Global Pandemic, Societal Responses, Ideological Solutions. Teoksessa Ryan, Michael J (Toim.) *COVID-19 Volume 1: Global Pandemic, Societal Responses, Ideological Solutions*, 1-8. London: Routledge.
- Salter, Mark. 2008. Securitization and Desecuritization: a Dramaturgical Analysis of the Canadian Air Transport Security Authority. *Journal of International Relations and Development*, 11 (4), 321-349.
- Schaefer, Owen; Atuire, Ceasar; Kaur, Sharon; Parker, Michael; Persad, Govind; Smith, Maxwell; Upshur, Ross; Emanuel, Ezekiel. The Importance of Getting the Ethics Right in a Pandemic Treaty. *The Lancet Infectious Diseases*, 23 (11), 489-496.
- Srinivas, Junuguru; Kolloju, Naveen; Singh, Akanksha; Naveen, Siriman; Nares, Sudhaveni. 2024. The COVID-19 Pandemic and It's Impact on Sustainable Development Goals-2030. *Journal of the Knowledge Economy*.

- Suomen kestävän kehityksen toimikunta. n.d. *Kestävän kehityksen globaali toimintaohjelma Agenda 2030*. [Luettu 7.6.2024] Saatavilla: <https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>
- Strizel, Holger. 2007. Towards Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond. *European Journal of International Relations*, 13 (3), 357-383.
- Swain, Ashok. 2013. Emerging Security Challenges in a Changing World. *Understanding Emerging Security Challenges: Threats and Opportunities*. New York: Routledge.
- Tuomi, Jouni; Sarajärvi, Anneli. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Ulkoministeriö. Agenda 2030 – kestävän kehityksen tavoitteet. *Ulkoministeriö*. [Luettu 19.4.2024] Saatavilla: <https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>
- UN. n.d.a. Functions and Powers of the General Assembly. *United Nations*. [Luettu 6.3.2024] Saatavilla: <https://www.un.org/en/ga/about/background.shtml>
- UN. n.d.b. General Assembly: Main Committees. *United Nations*. [Luettu 12.5.2024] Saatavilla: <https://www.un.org/en/ga/maincommittees/index.shtml>
- UN. n.d.c. General Assembly: Special Sessions. *United Nations*. [Luettu 12.5.2024] Saatavilla: <https://www.un.org/en/ga/sessions/special.shtml>
- UN. n.d.d. United Nations Security Council: Functions and Powers. *United Nations*. [Luettu 9.5.2024] Saatavilla: <https://www.un.org/securitycouncil/content/functions-and-powers>
- UN. 2020. Amid COVID-19 Pandemic, General Assembly, in Silence Procedure, Adopts 7 Resolutions, 13 Decisions Between 27 March and 14 May. *United Nations*. [Luettu 25.3.24] Saatavilla: <https://press.un.org/en/2020/ga12244.doc.htm>
- UN News. 2023. WHO Chief Declares end to COVID-19 as a Global Health Emergency. *UN*, 5.5.2020. [Luettu 6.3.2024] Saatavilla: <https://www.who.int/news-room/speeches/item/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing---5-may-2023>
- Valtioneuvosto. 2023. Korona ei ole enää yleisvaarallinen tartuntatauti. *Valtioneuvosto*, 29.6.2023. [Luettu 6.3.2024] Saatavilla: <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/korona-ei-ena-ole-yleisvaarallinen-tartuntatauti>
- Vuori, Jaana. 2021. Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa Vuori, Jaana (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto (ylläpitäjä ja tuottaja). Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallanalyysi/> [Viitattu 20.5.2024]

- Vuori, Juha. 2011. *How to Do Security With Words: a Grammar of Securitization in the People's Republic of China*. Turku: Turun yliopisto
- Wallius, Anniina. 2024. Neljä vuotta COVID-19:n alkamisesta – koronapandemia on arkipäiväistänyt mutta ei ohi. *Yle*, 10.1.2024. [Luettu: 6.3.2024] Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20067725>
- Wæver, Ole. 1995. Securitization and Desecuritization. Teoksessa Lipschutz, Ronnie D (Toim.) *On Security*. New York: Columbia University Press, 46–86.
- Wæver, Ole. 2001. The EU as a Security Actor: Reflections from a Pessimistic Constructivist on Post-Sovereign Security Orders. Teoksessa Kelstrup, Morten; Williams, Michael (Toim) *International Relations Theory, and the Politics of European Integration*, 250–294. London: Routledge.
- Wenham, Clare. 2023. The Oversecuritization of Global Health: Changing the Terms of Debate. *International Affairs*, 95 (5), 1093-1110.
- WHO. 2023. Human rights. *WHO*, 1.12.2023. [Luettu 23.4.2024] Saatavilla: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/human-rights-and-health>
- WHO. Governance. *WHO*. [Luettu 6.3.2024] Saatavilla: <https://apps.who.int/gb/gov/>
- WHO. Health Security. *WHO*. [Luettu 9.5.2024] Saatavilla: https://www.who.int/health-topics/health-security#tab=tab_1
- WWF. Pandemiat. *WWF Suomi*. [Luettu 4.3.2024] Saatavilla: <https://wwf.fi/uhat/luonto-ja-pandemiat/>
- Yang, Hai. 2023. ‘We Are at War’: Securitization, Legitimation and COVID-19 Pandemic Politics in France. *Contemporary Politics*, 29 (29), 207-227.
- Youde, Jeremy. 2008. Who’s Afraid of a Chicken? Securitization and Avian Flu. *Democracy and Security*, 148–169.

YK aineisto:

- UN General Assembly. 2020. *4th Plenary Meeting: Meeting records*. A/75/PV.4. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3893029?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *5th Plenary Meeting: Meeting records*. A/75/PV.5. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3899842?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *6th Plenary Meeting: Meeting records*. A/75/PV.6. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3900323?ln=en&v=pdf>

- UN General Assembly. 2020. *7th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.7 Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3900701?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *8th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.8. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3900992?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *9th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.9. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3902090?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *10th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.10 Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3903142?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *11th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.11. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3903489?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *12th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.12. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3903860?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *13th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.13. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3904093?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *14th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.14. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3905107?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *15th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.15. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3905327?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *21th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.21. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3900665?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *25th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.26. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3925566?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *32th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.32. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3928348?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *36th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.36. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3930693?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *42th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PV.42. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3932111?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *44th Plenary Meeting: Meeting Records*. A/75/PB.44. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3932486?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly Second Committee. 2020. *Summary Record of the 3rd Meeting: Meeting Records*. A/C.2/75/SR.3. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3897172?ln=en&v=pdf>

- UN General Assembly Third Committee. 2020. *Summary Record of the 1st Meeting: Meeting Records*. A/C.3/75/SR.1. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3898146?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly Thirty-First Special Session. 2020. *2nd Plenary Meeting: Meeting Records*. A/S-31/PV.2. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3922150?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly Thirty-First Special Session. 2020. *2nd Plenary Meeting: Meeting Records*. A/S-31/PV.2 (Resumption 1). Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3921764?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly Thirty-First Special Session. 2020. *2nd Plenary Meeting: Meeting Records*. A/S-31/PV.2 (Resumption 2). Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3922369?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *Letter dated 12 March 2020 from the Chargé d'affaires a.i. of the Islamic Republic of Iran to the United Nations addressed to the Secretary-General*. A/74/747. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3856658?ln=en>
- UN General Assembly. 2020. *Letter dated 30 March 2020 from the Permanent Representative of Ukraine to the United Nations addressed to the Secretary-General*. A/74/773. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3856505?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *Identical letters dated 20 May 2020 from the Permanent Representatives of Canada, Chile, Egypt, Guyana, Italy, Malawi, New Zealand, Rwanda, Singapore and Sweden to the United Nations addressed to the Secretary-General and the President of the General Assembly*. A/74/863 Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3862756?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *Letter dated 25 March 2020 from the representatives of Angola, Cambodia, China, Cuba, the Democratic People's Republic of Korea, Dominica, Grenada, the Islamic Republic of Iran, Myanmar, Nicaragua, the Russian Federation, Saint Vincent and the Grenadines, Sri Lanka, the Sudan, Suriname, the Syrian Arab Republic, the Bolivarian Republic of Venezuela and Zimbabwe to the United Nations addressed to the Secretary-General and the President of the Security Council*. A/74/768. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3856500?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *Note verbale dated 6 May 2020 from the Permanent Mission of Malawi to the United Nations addressed to the Secretary-General*. A/74/843. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3863290?ln=en&v=pdf>

- UN General Assembly. 2020. *Global solidarity to fight the coronavirus disease 2019 (COVID-19)*. A/RES/74/270. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3856544?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *United response against global health threats: combating COVID-19*. A/RES/74/307. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3883575?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *Strengthening national and international rapid response to the impact of the coronavirus disease (COVID-19) on women and girls*. A/RES/75/156. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3896016?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *Women and girls and the response to the coronavirus disease (COVID-19)*. A/RES/75/157. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3896017?ln=en&v=pdf>
- UN General Assembly. 2020. *International cooperation to address challenges faced by seafarers as a result of the COVID-19 pandemic to support global supply chains*. A/RES/75/17. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3894262?ln=en&v=pdf>
- UN Security Council. 2020. *Resolution 2532*. S/RES/2532. Saatavilla: <https://digitallibrary.un.org/record/3870751?ln=en&v=pdf>

